

GÓRNOŚLĄSKIE WIADOMOŚCI GOSPODARCZE

ORGAN IZBY HANDLOWEJ W KATOWICACH

WYCHODZI 1-GO i 15-GO KAŻDEGO MIESIĄCA

Rok II

Katowice, dnia 13. Maja 1925 r.

Nr. 10

REDAKCJA: Izba Handlowa w Katowicach, ulica
Powstańców nr. 5. — Telefon nr. 2082 i 2261.
ADMINISTRACJA: Katowice, ulica Powstańców 5.
Konto czekowe P. K. O. Katowice Nr. 304014

CENA pojedynczego numeru wynosi 0.60 zł
PRENUMERATA w kraju kwartalnie zł 3.60
półrocznie 6.50, rocznie 12.00, za granicą 50% drożej
Cennik ogłoszeń wysyła Administracja na żądanie

Dnia 4. bm. odbył się w Poznaniu I. Zjazd delegatów wszystkich Izb przemysłowo-handlowych, istniejących na obszarze Rzeczypospolitej. Na zjeździe tym w myśl jednogłosnej uchwały założono

ZWIĄZEK POLSKICH IZB PRZEMYSŁOWO-HANDLOWYCH.

Izbą urządzającą na rok bieżący obrano Izbę przemysłowo-handlową w Poznaniu, której prezes p. dr. St. Pernaczyński łask. nadesłał nam poniższy artykuł, omawiający znaczenie i zadanie nowo założonego Związku.

Związek Izb przemysłowo-handlowych Rzeczypospolitej Polskiej.

Za czasów zaborczych każda dzielnica żyła odrębnym życiem gospodarczym, obracała się w kole zupełnie odmiennych interesów zależnie od środowiska, w jakim ją wypadki polityczne postawiły. Ta odrębność gospodarcza trwała jeszcze dłuższy czas po uzyskaniu niepodległości, zwłaszcza w Polsce Zachodniej. Jakkolwiek proces zespolenia gospodarczego i unifikacji ustawodawczej poważnie posunął się naprzód, to jednakże wpływ okresu niewoli pozostaje nadal, wyrażając się w różnym poziomie kultury poszczególnych dzielnic, odrębnym jeszcze przeważnie ustawodawstwem, w utrzymywaniu żywszych stosunków handlowych z dawnymi klientami itd.

Mimo te odrębności wspólność interesów i wzajemna zależność poszczególnych dzielnic w dziedzinie życia gospodarczego coraz bardziej się zaznacza, powodując odpowiednie ustosunkowanie

sunkowanie się zainteresowanych grup gospodarczych i łączenie się kół gospodarczych poszczególnych dzielnic we wspólne związki celem obrony i zastępstwa wspólnych interesów, niezależnie od istnienia i tworzenia odrębnych ugrupowań dzielnicowych.

To zrozumienie wspólności interesów i potrzeby łączenia się w pierwszym rzędzie dojrzeć musiało w instytucjach, będących oficjalnymi reprezentantami interesów gospodarczych, w szczególności przemysłu i handlu, t. j. Izby przemysłowo-handlowych, które dotychczas istnieją tylko w Polsce Zachodniej i Południowej w liczbie 9-ciu.

Celem obrony wspólnych interesów i tem skuteczniejszego ich zastąpienia Izby przemysłowo-handlowe b. dzielniczy pruskiej, mianowicie w Poznaniu, Bydgoszczy Grudziądzu i Toruniu utworzyły zgórą 2 lata temu Związek Izby przemysłowo-handlowych Polski

Zachodniej, do którego następnie przyłączyła się Izba handlowa w Katowicach.

Izby małopolskie we Lwowie, Krakowie i Brodach oraz Izba bielska wzorując się na tym Związku, utworzyły Związek Izb handl. i przemysłowych Polski Południowej, oba zaś te związki w dniu 4. maja br. na zjeździe delegatów wszystkich Izb przem.-handlowych, istniejących na terenie Rzeczypospolitej, a zatem Małopolski, Śląska, Wielkopolski i Pomorza utworzyły wspólny Związek Izb przem.-handlowych Rzeczypospolitej Polskiej celem zastępstwa i obrony wspólnych interesów.

Niewątpliwie byłoby pożądanem, ażeby Związek ten wcześniej został utworzony, jednakowoż nie nastąpiło to za późno.

Utworzenie tego Związku posiada ogromnie doniosłe znaczenie — zarówno ze względu na działalność Izb przemysłowo-handlowych jako taką, jak również ze względu na interesy, które Izby reprezentują. Niewątpliwie praca w poszczególnych Izbach będzie szła po linii maksymalnej dzięki temu, że kierunek i sposób działania przez ustawiczne wzajemne porozumiewanie się będzie się dostosowywał do Izby najbardziej aktywnej, a raczej do maksymalnego zakresu działania poszczególnych Izb przem.-handl.

Dla interesów gospodarczych przez Izby reprezentowanych utworzenie Związku ma to doniosłe znaczenie, że, pomijając już fakt ożywienia działalności Izb, zastępstwo interesów przemysłu i handlu będzie tem skuteczniejsze że stanowisko trzech ważnych i dużych połaci kraju, jakimi są Małopolska, Wielkopolska i Pomorze oraz Śląsk w poszczególnych kwestiach będzie uzgadniane, a temsamem postulaty nasze i zapatrywania w sprawach gospodarczych będą miały znaczenie większy walor i znacznie większe widoki powodzenia jak dotychczas.

Utworzenie Związku Izb przem.-handlowych Rzeczypospolitej Polskiej nastąpiło w czasie, kiedy zrozumienie ważności spraw gospodarczych i ich wpływu na polityczne i finansowe położenia Państwa, w Rządzie w zu-

pełności dojrzało, kiedy po przeprowadzeniu sanacji finansowej i celem jej utrzymania, hasłem naczelnym działalności Rządu jest sanacja gospodarcza, i kiedy w tym celu Rząd na wezwanie Sejmu przystępuje do utworzenia Tymczasowej Naczelnej Rady Gospodarczej, jako surogatu Nacz. Rady Gospodarczej, instytucji stałej przewidzianej w art. 68 Konstytucji marcowej.

Dotychczas poszczególne grupy gospodarcze wypowiadały swą opinię oddzielnie, gdyż nie było ciała, któreby reprezentowało sprzecznie zazwyczaj oceniane interesy dwu zasadniczych grup w życiu gospodarczem czynny udział biorących, t. j. pracodawców i pracobiorców. Według przewidywanego projektu rządowego do T. N. R. G. wejść mają grupy społeczeństwa, które mojem zdaniem artykułem 68 Konstytucji zupełnie objęte nie zostały, mianowicie koła naukowe, konsumenci i kapitał nieruchomy miejski. Przy tak różnorodnym składzie T. N. R. G. kwestją pierwszorzędnej wagi jest porozumienie się i jednolite stanowisko poszczególnych grup w tej instytucji reprezentowanych, gdyż przy proponowanym, a nawet znacznie poprawionym w stosunku do projektu układzie sił bez uzgodnienia swego stanowiska żadna grupa nie mogłaby mieć najmniejszych widoków powodzenia. Z tego też względu utworzenie Związku Izb przem.-handlowych jeszcze przed realizacją wspomnianego projektu rządowego nabiera znaczenia pierwszorzędnej wagi.

Zdając sobie sprawę z tego, że działalność Izb przem.-handlowych niesłychanie ułatwi, ożywi i owocniejszym uczyni utworzenie tych instytucji na tych obszarach Rzeczypospolitej, na których one dotychczas nieistnieją, t. zn. w województwach centralnych i wschodnich, utworzony Związek Izb ten cel postawił sobie na pierwszym planie. Kwestja ta ma nie mniej doniosłe znaczenie ze względu na przyszłą stałą Radę Gospodarczą, w której niewątpliwie przemysł i handel w szerokim tego słowa znaczeniu reprezentować będą wyłącznie Izby przem.-handlowe jako instytucje ofic-

jalne w art. 68 Konstytucji przewidziane. Poprzednie uzgodnienie stanowiska pomiędzy wszystkimi Izbami całej Rzeczypospolitej niewątpliwie przyczyni się do sprawnego i owocnego funkcjonowania T. N. R. G., w któ-

rej przemysł, handel, finanse i transport wedł. wszelk. prawdopodobieństwa będą posiadały znacznie większą ilość mandatów, aniżeli inne grupy gospodarcze.

Dr. St. Pernaczyński.

Trzy bilanse.

z dogmatyki prawa bilansowo-podatkowego.

W naszych przepisach podatkowo-bilansowych należy rozróżniać trzy typy bilansów:

A. Książkowe zamknięcie roczne w markach lub złotych,

B. Bilans frankowy (podatkowy) inaczej zwany bilansem waloryzacyjnym,

C. Bilans otwarcia w złotych.

Terminologja, jaką powyżej podaliśmy niezupełnie odpowiada terminologii naszych rozporządzeń podatkowych. Te ostatnie rozporządzenia wskutek tworzenia się przepisów o bilansach podatkowych ad causum nie zdobyły się niestety na jędrne zdefiniowanie istotnych cech każdego z tych trzech typów bilansowych, jakimi operują. Jest to już więc zadaniem komentatora uwypuklić różnice zachodzące pomiędzy tymi 3-ma typami. *)

Szkic porównawczy powyższych trzech typów bilansów podajemy głó-

*) Źródła prawne każdego z tych typów bilansów znajdują się:

A. Książkowe zamknięcie rachunków: w Kodeksie Handlowym oraz w §§ 33—36 Rozp. Min. Sk. z dnia 14-go maja 1921 r. w przedmiocie przepisów wykonawczych do ustawy o podatku dochodowym (Dz. U. R. P. Nr. 48, poz. 298).

B) Bilans waloryzacyjny: w Kodeksie Handlowym oraz w Rozp. Min. Sk. z dnia 15. lutego 1924 (Dz. U. R. P. Nr. 16 poz. 165), 14. marca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 276) i 23. kwietnia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 400), oraz powołanie się na ten bilans znajdujemy w świeżo ogłoszonych przepisach z dnia 9-go maja 1925 r. o podatku dochodowym (art. 3 Ust. 3 Dz. U. R. P. Nr. 28 poz. 200).

C) Bilans otwarcia w złotych: Rozp. Prez. Rz. z dnia 25. czerwca 1924 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 55 poz. 543) w brzmieniu noweli zmieniającej §§ 36 i 37 tegoż Rozp., oraz rozp. wyk. z dnia 1. lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 61 poz. 602) w brzmieniu rozp. z dnia 18-go lutego 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 21 poz. 151.) Poza tem należy się tu liczyć ze wniesioną przez Min. Skarbu do Sejmu nowelą.

wnie pod kątem widzenia pozostałości na rachunkach mieszanych, gdyż te tylko rachunki mają decydujące znaczenie przy wymiarze podatku dochodowego. Inne konta pod względem podatkowym są naogół nieaktualne.

A. Książkowe zamknięcie.

Książkowe zamknięcie rachunkowe może być dokonane bądź w markach, bądź też w złotych. O ile zamknięcie następuje po dniu 1. lipca 1924 r., winno być dokonane w złotych, gdyż od tej ostatniej daty marka polska straciła swój charakter waluty. O ile zamknięcie obejmuje rok 1924, sumy obrotowe markowe należy przeliczyć na złote po 1.800.000. Istotą tego bilansu jest zasada ciągłości buchalterji. Zasadzie tej nie przeczy możliwość odpisów. Ale sprzeczne byłoby z zasadą książkowego zamknięcia przewartościowywać rezerwy i inwestycje. Nie należy również przerachowywać wierzytelności i długów, o ile chodzi o przerachowanie z tytułu spadku wartości tej waluty, w jakiej rachunkowość i bilans są sporządzane, natomiast dopuszczalne jest odpisanie strat walutowych na długach w obcych walutach. Jest kwestja nieaktualna, czy można i należy do zysków doliczać różnice kursowe na wierzytelnościach w obcych walutach.

B. Bilans frankowy (podatkowy) czyli waloryzacyjny.

O ile książkowe zamknięcie o jakim pod A. była mowa, jest doskonale znane, sporządzenie bilansu frankowego wzgl. podatkowego jest nowością. Bilans ten w bieżącym roku podatkowym (1925) obchodzi nas, o ile jest sporządzony na początku i na końcu roku operacyjnego 1923-24 wzgl. 1924. Wobec tego, że już w roku podatko-

wym 1924-ym wymiar podatku dochodowego był możliwy na podstawie bilansów frankowych za rok operacyjny 1922-23 wzgl. 23, należy zhać kwestię ciągłości pomiędzy bilansem zamknięcia za rok operacyjny 1922-23 wzgl. 1923 a frankowym bilansem otwarcia za rok operacyjny 1923-24 wzgl. 1924.

Otóż tu rozróżnić należy parę wypadków:

- a) przedsiębiorstwo za rok operacyjny 1922-23 wzgl. 1923 sporządziło bilans frankowy,
- b) przedsiębiorstwo za rok operacyjny 1922-23 wzgl. 1923 sporządziło bilans markowy,
- c) przedsiębiorstwo sporządziło bilans otwarcia w złotych przed końcem roku operacyjnego 1922-23 wzgl. 1923.

Ad a) W tym wypadku frankowy bilans zamknięcia za rok operacyjny 1922-23 wzgl. 1923 stanowi jednocześnie frankowy bilans otwarcia za rok operacyjny 1923-24 wzgl. 1924. We frankowym bilansie zamknięcia roku operacyjnego 1922-23 wzgl. 1923 remanenty winny być oszacowane według ich rzeczywistej wartości — różnica pomiędzy wartością początkową a kontową stanowi podatkowo zysk lub stratę.

Według przepisów bilanse frankowe otwarcia i zamknięcia za rok operacyjny 1922-23 wzgl. 1923 in puncto pozostałości na rachunkach mieszanych (remanenty towarów) obliczane były według dwóch odmiennych kryteriów: bilans otwarcia stanowił prerachowanie poprzedzającego bilansu zamknięcia, natomiast bilans zamknięcia powinien był odzwierciedlać „rzeczywistą wartość“. Pozostawiamy na uboczu kwestję, czy takie różne kryteria były słuszne i czy życie gospodarcze dostosowało się do tych kryteriów.

Obecnie wobec roku podatkowego 1925 należy podkreślić w kwestji rachunków mieszanych, że w myśl przepisów umieszczonych w Dz. Ustaw Nr. 28 przy sporządzaniu bilansów podatkowych zarówno w bilansie otwarcia, jakoteż w bilansie zamknięcia za rok operacyjny 1923-24 wzgl. 1924 remanenty należy szacować według ich

rzeczywistej wartości. Różnica pomiędzy bilansem otwarcia, a bilansem zamknięcia za rok operacyjny 1922-1923 wzgl. 1923 winna być zbilansowana jako „różnica pozostałości rachunków mieszanych“, i jest narazie wolna od opodatkowania.

W ten więc sposób ciągłość buchalteryjna na rachunkach mieszanych została przerwana — a tym samym przewyciężoną została najważniejsza kwestja przygotowawcza do bilansów otwarcia w złotych.

Ad b) Jest to wypadek, gdy za rok operacyjny 1922-1923 wzgl. 1923 sporządzono markowe bilanse, a za rok 1923-1924 wzgl. 1924 sporządzono bilanse waloryzacyjne.

Wypadek ten nie różni się od poprzedniego, gdyż w bilansie otwarcia roku operacyjnego 1923-24 wzgl. 1924 remanenty mogą być oszacowane według rzeczywistej wartości.

Ad c) Jest to wypadek, gdy przed podatkiem roku operacyjnego 1923-24 wzgl. 1924 sporządzono bilans otwarcia w złotych. Wówczas oczywiście, że księgowanie odbywa się w sposób podany pod A., t. j. następuje zwykłe zamknięcie rachunkowe.

C. Bilans otwarcia w złotych.

W artykule niniejszym bilans otwarcia w złotych interesuje nas tylko, o ile chodzi o rachunki mieszane. Przerachowanie innych pozycji (inwestycje, kapitał akcyjny etc.), jako nie mające bezpośredniego znaczenia dla wymiaru podatku dochodowego pozostawiamy na uboczu.

Wobec tego, że istotnym dla naszej kwestji jest projekt noweli sejmowej złożony przez Min. Skarbu — w dalszych wywodach liczymy się z tym projektem już, jak z obowiązującą ustawą.

Projekt noweli przeprowadza jedną kardynalną zasadę: ciągłość buchalteryjna na rachunkach mieszanych pomiędzy bilansem otwarcia, a poprzedzającymi zamknięciami rachunkowymi może być przerwana tylko na datę rozpoczęcia roku operacyjnego 1923-1924 wzgl. 1924.

W szczegółach tezy tej należy zhać oddzielnie:

a) o ile za rok operacyjny 1922-23 wzgl. 1923 sporządzono bilans markowy,

b) o ile za rok operacyjny 1922-23 wzgl. 1923 sporządzono bilans frankowy.

Ad a) W tym wypadku oszacowanie remanentów może nastąpić według cen nabycia wzgl. kosztów własnych, a gdyby te ceny były wyższe od rynkowych, to nie wyżej cen rynkowych.

Ad b) Wartość remanentów wykazaną w bilansie zamknięcia można powiększyć w bilansie otwarcia w złotych o różnicę pomiędzy wartością tychże remanentów frankowego bilansu otwarcia, t. j. bilansu, który rozpoczyna rok operacyjny, 1922-23 wzgl. 1923, a rzeczywistą wartością tychże remanentów.

Sens tego przepisu polega na tym, że następuje tu skorygowanie tej nieprawidłowości, jaką wywołało oszacowanie remanentów w bilansach frankowych roku operacyjnego 1922-23 wzgl. 1923 według 2 różnych zasad.

Różnicę tę powiększającą wartość należy udowodnić. W braku dowodów różnica ta nie powinna przekraczać 20% wartości remanentów frankowego bilansu zamknięcia.

—o—

Z powyższych wywodów wynika jasno, jak poważną datą bilansowo

jest początek roku operacyjnego 1923-24 wzgl. 1924. Negatywnie projekt noweli znaczenie tej daty podkreśla w ten sposób, iż stanowi, że pomiędzy rachunkami mieszanymi w bilansie zamknięcia roku operacyjnego 1923-1924 wzgl. 1924 a bilansem otwarcia w złotych, sporządzonym na początek roku operacyjnego 1924-25 wzgl. 1925 powinna być zachowana ciągłość buchalteryjna.

Przerwanie ciągłości buchalteryjnej nie jest pożądane i winno być uskutecznione tylko jeden raz z czego wypływa, że całą operację sporządzenia bilansu otwarcia w złotych najlepiej odnieść do początku roku operacyjnego 1923-24 wzgl. 1924.

Rozp. Prez. Rz. o bilansowaniu w złotych przewidziało termin ostateczny sporządzenia bilansu na rok operacyjny 1926, gdyż dopiero wówczas stanie się aktualnym bilans z 1. stycznia 1925 r., który bezwzględnie powinien być bilansem otwarcia w złotych.

Z przepisów podatkowych wynika, że aczkolwiek formalnie sporządzenie bilansu otwarcia nie jest przyspieszone faktycznie przyspieszenie takie leży w interesach spółki, przepisy o podatku dochodowym umieszczone w Dz. Ust. Nr. 28 antycypują postanowienie projektu noweli. W. J. Szatensztejn.

Sprawy finansowe

Kredyty eksportowe.

Chcąc ułatwić eksporterom sprzedaż towarów na dłuższy kredyt, „Bank Polski” począł przyjmować do dyskonta weksle dewizowe z terminem płatności do 6 miesięcy (dotychczas weksle z terminem płatności ponad 3 miesiące nie mogły być dyskontowane, lecz tylko lombardowane). W przeciwnieństwie do dotychczasowej praktyki eksporter będzie więc mógł od razu dyskontować otrzymane dewizy 6 miesięczne i będzie płacił procent według stopy, wyższej o 1 proc. od stopy normalnej w kraju waluty, w której weksel jest wystawiony i równocześnie akceptowany, zaś o 2 procenta wyższej o ile akceptowany jest on w innym kraju. Tak n. p. wystawiony w St. Zjednoczonych i tamże akceptowany dyskontowany będzie według sto-

py $4\frac{1}{2}$ %, akceptowany zaś n. p. w Niemczech według stopy $5\frac{1}{2}$ proc.

Ponieważ cały szereg transakcji wymaga jednak udzielenia zagranicznym odbiorcom kredytu otwartego, rozważany jest obecnie i projekt udzielania eksporterom kredytów na podstawie rachunków, stwierdzających wywóz towarów zagranicę. Ta forma kredytu eksportowego może stanowić dla przemysłu pracującego na wywóz i zniewolonego do posługiwania się konkurencyjnymi metodami kredytowymi poważną pomoc, gdyż zagraniczni odbiorcy łatwiej decydują się na transakcje na zasadzie kredytów otwartych aniżeli weksli.

Weksle z klauzulą „płatne czekiem”.

W myśl art. 40 prawa wekslowego z dnia 14. listopada 1924 r. (Dz. U. R. P. 100/1924 poz. 926) dopuszczalnem jest w odniesieniu do weksli wystawionych w walucie zagranicznej zastrze-

żenie co do sposobu zapłaty, wskutek czego wystawca zastrzedz może zapłatę w efektywnej walucie zagranicznej lub w walucie krajowej według kursu ustalonego w wekslu. Zdają się jednak często wypadki, iż weksle wystawione zagranicą na walutę obcą a przesyłane do inkasa bankom polskim zawierają zastrzeżenie „płatne czekiem“ i, praktycznym celem tej klauzuli jest chęć zabezpieczenia się przed różnicą kursu giełdowego zachodzącą między czekiem a gotówką. Zachodzi jednak pytanie, czy zastrzeżenie to nie odbiera wekslowi jednej z jego cech istotnych a mianowicie zawierane w art. 1 prawa wekslowego i w myśl art. tego weksel jest bezwarunkowym poleceniem zapłaty oznaczonej w nim sumy pieniężnej, wątpliwym jest jednak, czy czek na pewną sumę można utożsamiać właśnie z tą sumą. O ile uważałoby się weksel zawierający klauzulę: „płatny czekiem“ za nieważny, gdyż zawierający warunek sprzeczniący się zasadzie wyrażonej w przytoczonym art. 1 prawa wekslowego („bezwarunkowe polecenie zapłaty“) zagraniczny wystawca byłby pozbawiony wszelkich praw wekslowych. O ile zaś uważałoby się tylko samo owo zastrzeżenie jako nieważne a więc nie napisane, niemożliwym byłoby sporządzenie protestu, gdy zobowiązany do zapłaty nie stosuje się do zastrzeżenia t. j. odmawia zapłaty czekiem i uiszcza sumę wekslową gotówką. Ostatni numer warszawskiego „Przeglądu Prawa handlowego“ podaje, iż sprawą tą zajmowała się ostatnio konferencja radców prawnych warszawskich instytucji kredytowych. Powzięła ona opinię, iż niedopuszczalnym jest protest z powodu niezapłacenia, gdy weksel opiewający na obcą walutę, zawiera zastrzeżenie „płatny czekiem“ a zobowiązany do zapłaty (wystawca lub akceptant) odmawia właśnie zapłaty czekiem i ofiaruje gotówkę.

Termin wymiany marek polskich.

Ostateczny termin wymiany marek polskich na złote upływa dnia 31. maja br.; po dniu po-

wyższym tracą marki polskie wszelką wartość pieniężną. W obiegu znajduje się jeszcze przeszło 3 biliony nkp. tj. przeszło 1.600.000 zł.

Obecny procent pokrycia kruszcowego banknotów.

W dniu 1. stycznia 1925 r. obieg pieniężny biletów Banku Polskiego w sumie 550.873.960 zł. składał się z obiegu:

biletów zdawkowych w sumie	68.806.043 „
bilonu niklowego i brązowego	
w. s.	51.528.743 „
monet srebrnych w sumie	2.771.681 „

Ogółem obieg stanowił wart. 673.980.427 „ co stanowiło 24 zł. na głowę ludności, w czym bilety zdawkowe, bilon nikłowy i brązowy oraz monety srebrne stanowiły 4,39 zł. na głowę ludności.

Stosunek pokrycia kruszcowego do obiegu banknotów wyrażał się w cyfrze 64,89%.

W dniu 10. kwietnia r. b. obieg pieniężny składał się z obiegu:

biletów Banku Polskiego w sumie	561.616.905 zł.
biletów zdawkowych w sumie	95.148.527 „
bilonu nikł. i bronz. w sumie	54.300.425 „
monet srebrnych w sumie	33.130.891 „

Ogółem obieg stanowił wartość 744.205.748 „ co stanowiło przeszło 26,5 zł. na głowę ludności, w czym bilety zdawkowe, bilon nikłowy i brązowy oraz monety srebrne stanowią 6,52 zł. na głowę ludności.

Stosunek pokrycia kruszcowego banknotów Banku Polskiego został utrzymany i wynosił w dn. 10. kwietnia 64,26%.

Zaznaczyć należy, iż obieg biletów zdawkowych, bilonu niklowego i brązowego oraz monet srebrnych nie dosięga jeszcze ustawowej wysokości, zgodnie bowiem z rozporządzeniem o ustroju pieniężnym w Polsce Ministerstwo Skarbu uprawnione jest do wypuszczenia biletów zdawkowych i bilonu do wysokości 12 zł. na głowę ludności.

Sprawy podatkowe

Zeznanie do podatku dochodowego.

Do dnia 31. b. m. wszyscy osoby fizyczne i prawne, które w roku kalendarzowym 1924 wzgl. w roku gospodarczym 193% osiągnęły dochód przekraczający 1500 zł. powinny złożyć w Urzędzie Skarbowym zeznanie o dochodzie na przepisany formularz, który Urząd Skarbowy wydaje bezpłatnie.

Nie składa się zeznania o dochodzie z uposażeń służbowych emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę, ponieważ dochód ten podlega opodatkowaniu drogą potrącenia przy wypłacie.

Nie obowiązane z reguły do złożenia zeznania są osoby, których główny dochód płynie:

- a) z nieruchomości gruntowej, nie przekraczającej 30 ha,
- b) z przedsiębiorstwa handlowego, opłacającego świadczeń przemysłowe V i IV, a w miejscowościach 3 i 4 klasy i III kategorii,

c) z rzemiosła lub przedsiębiorstwa przemysłowego, opłacającego świadectwo przemysłowe VIII kategorii lub wolnego od świadectwa,

d) z domów mieszkalnych, składających się najwyżej z 4 izb.

Osoby te są jednak uprawnione do złożenia zeznania, a obowiązane do tego, o ile otrzymują osobne wezwanie władzy podatkowej.

Do wymienionego na wstępie terminu należy wpłacić w właściwej Izbie Skarbowej lub przelać czekiem P. K. O. połowę kwoty podatku przypadającej według zeznania. Dowód wysyłki należy dołączyć do zeznania o dochodzie: Skalę podatku państwowego oraz dodatków komunalnych zawiera formularz podatkowy. Została ona również opublikowana w Nr. 8 „Górnolaskich Wiadomościach Gospodarczych“ z dnia 15. kwietnia b. r.

Księga obrotu jako środek dowodowy.

Stolarzowi W. U. z Ostrowia Komisja Szacunkowa wymierzyła za I. półrocze 1923 w obrót w kwocie 70 milj. Mk. U. wniósł odwołanie, ponieważ obrót według księgi obrotów wyniósł tylko ok. 21. milj. Komisja Odwoławcza jednak odrzuciła dowód z księgi obrotów, jako z księgi niehandlowej. U. zaskarżył oczeczenie Komisji Odwoławczej do Najw. Trybunału Administracyjnego, który uznał, że niedopuszczalne jest pominięcie dowodu z księgi obrotu tylko dlatego, że księga ta nie ma siły dowodowej, przyznanej księgom handlowym. Moc dowodowa księgi obrotowej zależy od konkretnych okoliczności faktycznych (właściwe i dokładne prowadzenie jej i t. p.)

Biuro informacyjno-podatkowe.

Ministerstwo Skarbu zaleciło Izdom skarbowym utworzenie biur informacyjno - podatkowych, mających na celu zbieranie wszelkich wiadomości o stosunkach płatników, dotyczących wymiaru podatków jako to o dokonanych tranzakcjach handlowych, dostawach, a nawet trybie życia. Zebrany w ten sposób materiał orientacyjno-informacyjny ułatwił ma wymiar podatków bezpośrednich, a szczególnie dochodowego.

Ustawodawstwo podatkowe.

W „Górnośląskich Wiadomościach Gospodarczych“ Nr. 1 z dn. 1. stycznia r. b. podaliśmy spis ustaw i rozporządzeń dotyczących podatków dochodowego i przemysłowego. Poniżej po-

dajemy tabelaryczny przegląd przepisów dotyczących podatku majątkowego oraz podatków komunalnych i opłat stemplowych, obowiązujących na Górnym Śląsku.

1. Podatek majątkowy.

1. Ustawa zasadnicza	Dz. U. ex. 1923 Nr. 94 poz. 746
2. 1 zaliczka	„ „ „ „ 105 „ 829
3. Przepisy szacunkowe	„ „ „ „ 123 „ 996
4. Spisy płatników	„ „ „ „ 123 „ 997
5. Sposób przeliczenia marek niemieckich na marki polskie	Gaz. U. „ „ „ 42 —
6. Kursy wpłat	Dz. U. „ „ „ 124 „ 1007
7. Interpretacja ustawy	„ „ „ 1924 „ 4 „ 32
8. 2 zaliczka	„ „ „ „ 5 „ 38
9. Skreślenie artykułu 89 ustawy	„ „ „ „ 8 „ 74
10. Przepisy wykonawcze do 2 zaliczki	Gaz. U. „ „ „ 3 —
11. Przesunięcie terminu	Dz. U. „ „ „ 11 „ 98
12. Ograniczenie 2 zaliczki do 1/2 pod	„ „ „ „ 13 „ 122
13. Kursy fr. zł dla wpłat	Monitor „ „ „ 45 „ 130
14. Podwyższenie stawek o 10% miesięcznie	Cz. U. „ „ „ 20 „ 212
15. Komisje szacunkowe	„ „ „ „ 24 „ 253
16. Spis komisji szacunkowych	Gaz. U. „ „ „ 12 —
17. 1 rata	Dz. U. „ „ „ 35 „ 366
18. Przepisy wykonawcze do 1 raty	„ „ „ „ 38 „ 403
19. Ograniczenie 1 raty do 70%	Gaz. U. „ „ „ 25 —
20. 2 rata	Dz. U. „ „ „ 56 „ 563
21. Wypuszczenie listów zastawnych	„ „ „ „ 57 „ 581
22. Komisje szacunkowe	„ „ „ „ 60 „ 607
23. Zniesienie podwyższenia stawek o 10%	„ „ „ „ 73 „ 714
24. Przyjmowanie listów zastawnych Państwowego Banku Rolnego	„ „ „ 1925 „ 21 „ 156
25. 3 rata	„ „ „ „ 41 „ 284

2. Podatki komunalne (górnoszląskie).

1. Waloryzacja	Dz. U. ex. 1924 Nr. 14 poz. 136
2. Uregulowanie finansów komunalnych	Dz. Sl. „ „ „ 10 „ 47
3. Przepisy wykonawcze	„ „ „ „ 12 „ 52
4. „ „ „	„ „ „ „ 14 „ 56
5. „ „ „	„ „ „ „ 17 „ 69
6. „ „ „	„ „ „ „ 23 „ 92
7. „ „ „	„ „ „ „ 27 „ 100
8. Podatek ogłoszeniowy miasta Katowic	Gaz. U. „ „ „ 49 „
9. „ budynkowy „ „	„ „ „ „ 52 „
10. „ hotelowy „ „	„ „ „ „ 52 —
11. „ od nabycia nieruchomości	„ „ „ „ 52 „
12. „ od przyrostu wartości	„ „ „ 1925 „ 17

3. Opłaty stemplowe (górnoszląskie).

1. Przewalutowanie opłat na walutę polską	Dz. Sl. ex. 1923 Nr. 41 poz. 202
2. Podwyższenie stawek (upoważnienie)	„ U. „ 1923 „ 134 „ 1109
3. „ „ i waloryzacja	„ „ „ 1924 „ 1 „ 6
4. „ „ „	„ „ „ „ 19 „ 195

5. Opłaty stemplowe od dokumentów przewozowych	Dz. Śl. ex. 1923 Nr. 37 poz. 402
6. Przeliczenie taryfy stemplowej na złote	" " " " 40 " 430
7. Opłaty stemplowe od weksli	" " " " 50 " 514

4. Kary za zwłokę.

1. Waloryzacja kwot niemieckiej ordynacji podatkowej	Dz. U. ex. 1924 Nr. 17 poz. 176
2. Odsetki od zaległości podatków państwowych	" " " " 73 " 721

U w a g a : Dz. U. = Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. Dz. Śl. = Dziennik Ustaw Śląskich.
Gaz. U. = Gazeta Urzędowa Województwa Śląskiego.

Sprawy celne

Rozporządzenie wykonawcze w sprawie kredytowania należności celnych.

W dzienniku Ustaw R. P. No 40 z dnia 22. kwietnia br. ukazało się rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 30-go marca w sprawie kredytowania należności celnych i sposobie ich zabezpieczenia, którą to kwestję uregulowało już w sposób ramowy rozporządzenie Ministrów Skarbu, Przemysłu i Handlu, oraz Roln. i Dóbr Państw. z dnia 26-go lutego br.

Rozporządzenie wykonawcze upoważnia do udzielania kredytów Dyrekcje Cel z tem, że w wypadkach następujących wątpliwości winne się one zwracać do Ministerstwa Skarbu o decyzję. Kredyty celne udzielane być mogą przy opłacie cel przywozowych i innych należności celnych pobieranych przez urzędy celne do wysokości kwoty, ustalonej ściśle w każdym poszczególnym wypadku.

Ministerstwo Skarbu po ustaleniu budżetu określa ryczałtową sumę kredytów celnych i rozdziela ją co pół roku między poszczególne Dyrekcje Cel z prawem przyznawania kredytów w granicach wyznaczonych sum.

Zakredytowane należności celne winny być uiszczane stosownie do rozporządzenia ramowego z dnia 26-go lutego br. w terminie 2 miesięcy licząc od dnia ich wymiaru, przyczem jednak Ministerstwo Skarbu może przedłużyć ten termin do 4-ch miesięcy. Kredyt może być udzielony tylko wtedy, jeśli importer będzie miał do zapłacenia przynajmniej 5.000 zł. tytułem cła nie licząc innych opłat. Z kredytu celnego mogą korzystać zakłady wytwórcze, użyteczności publicznej, instytucje samorządowe, zrzeszenia producentów rolnych i hurtowne domy składowe, o ile zasługują na zaufanie i przedstawiają rękojmię wypłacalności, oraz prowadzą zgodnie z obowiązującymi przepisami księgi handlowe.

Importer, ubiegający się o kredyt, winien w podaniu złożonym we właściwej dyrekcji cel wyszczególnić wysokość kredytu, towary, które mają być sprowadzone do kraju, urząd celnym, w którym będą celone, oraz wskazać formę zabezpieczenia kredytu.

O ile petent ubiega się o udzielenie kredytu celnego na podstawie gwarancji bankowej, do podania winno być dołączone zaświadczenie odnośnego banku, wyrażającego zgodę na wystawienie gwarancji. O ile strona pragnie złożyć zabezpieczenie w państwowych papie-

rach procentowych, winna w podaniu wyszczególnić jakie papiery będą złożone.

O ile strona deklaruje złożenie zabezpieczenia hipotecznego, winna do padania dołączyć wyciąg z księgi gruntowej (wykaz hipoteczny) nieruchomości, na której ma być udzielone zabezpieczenie, oraz protokół oszacowania sądowego tej nieruchomości.

Państwowe papiery procentowe przyjmuje się na warunkach i według kursów ustalonych przez Ministerstwo Skarbu.

Listy gwarancyjne, wydane przez banki, które nie uzyskały od departamentu obrotu pieniężnego ogólnego upoważnienia do udzielania gwarancji bankowych, przyjmuje się po uprzednim otrzymaniu opinii od tegoż departamentu. W tym celu dyrekcja cel przesyła do departamentu obrotu pieniężnego zaświadczenie bankowe złożone przy podaniu strony.

Zabezpieczenie hipoteczne może być przyjęte tylko po każdorazowym oświadczeniu się co do jego wystarczalności Prokuratorji Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej względnie jej oddziału, właściwego terytorjalnie.

Maksymalna wysokość kredytu, udzielanego za zabezpieczeniem hipotecznem, nie może przekraczać 75 proc. obrotowej wartości nieruchomości, po potrąceniu wartości obciążeń hipotecznych poprzedzających wpis zabezpieczający i przynajmniej 25 proc. udzielić się mającego kredytu na odsetki i koszty egzekucji, przyczem aktualna wartość obciążeń hipotecznych winna być określona na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14. maja 1924. r. (załącznik do rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 25. marca 1925. r. Dz. U. R. P. No. 30 poz. 213).

Zabezpieczenie winno być złożone na cały czas trwania kredytu i może być zwrócone względnie cofnięte tylko po wygaśnięciu wszelkich zobowiązań.

O ile zadeklarowane zabezpieczenie uznaniem zostanie za wystarczające, dyrekcja cel, w razie przyznania kredytu, ustala sumę oraz termin przyznanego kredytu, o czem przesyła stronie zawiadomienie w 2 egzemplarzach z żądaniem złożenia odpowiedniego zabezpieczenia.

Ubiegający się o kredyt winien złożyć żądane zabezpieczenie wraz ze swem zobowiązaniem do ścisłego przestrzegania podanych wa-

runków, wystawionem na jednym egzemplarzu zawiadomienia otrzymanego od dyrekcji cel.

Zobowiązanie to powinno być podpisane w sposób firmowy z zaświadczaniem notarialnem podpisów.

Zabezpieczenie w formie gwarancji bankowej winno być sporządzone ściśle według wzoru ustalonego przez Ministerstwo. (Przejrzeć go można w Izbie).

Odprawa celna z zakreśdowaniem należności celnych odbywać się będzie w następujących urzędach celnych: w Warszawie, Łodzi, Sosnowcu, Grajewie, Poznaniu, Lesznie, Zbąszyniu, Bydgoszczy, Lwowie, Przemyśle, Krakowie, Lublińcu, Katowicach, Dziedzicach, Cieszynie, Bielsku, Wilnie.

Importerowi może być udzielony kredyt na zasadzie jednego pozwolenia dyrekcji cel. w kilku urzędach celnych, przyczem w tym wypadku ogólna suma przyznanego kredytu rozdziela się pomiędzy poszczególne urzędy.

W granicach wyznaczonych sum każdy z poszczególnych urzędów prowadzi samodzielną ewidencję i ściaga zakreśdowane należności.

Importer winien przy każdej odprawie celnej zgłosić swe życzenie korzystania z przyznanego kredytu bądź w formie adnotacji uczynionej na deklaracji celnej, bądź w formie oddzielnego pisemnego zgłoszenia, które dołącza się do właściwej deklaracji.

Oprocentowanie kredytu wynosić będzie o 2 proc. od sta. więcej, niż każdorazowa stopa procentowa, pobierana przez Bank Polski od pożyczek terminowych.

Obecną stopę procentową kredytu celnego ustala omawiane Rozporządzenie na 14 proc. w stosunku rocznym. Stopa ta będzie regulowana oddzielnymi zarządzeniami Ministerstwa Skarbu.

W wypadkach zmiany stopy procentowej podlegają nowemu oprocentowaniu tylko sumy zakreśdowane po terminie zmiany.

Dłużnik obowiązany jest wpłacić zakreśdowaną należność wraz z procentami najpóźniej w terminie wskazanym w pozwoleniu, wydanem przez dyrekcję cel.

W razie niespłacenia we wskazanym terminie zakreśdowanej sumy, dłużnik obowiązany będzie, z samego prawa i bez potrzeby stawiania w zwłocę, uiścić tytułem kary konwencjonalnej, oprócz procentów wyżej podanych nadto procenty zwłoki od daty uchybienia terminu. Procenty zwłoki pobierane będą w wysokości 50 proc. stopy procentowej. Obecna stopa procentów zwłoki wynosi 7 od sta. rocznie.

Zmiana rozporzadz. o ulgach celnych.

Rozporządzeniem Min. Skarbu, Przem. i Handlu, oraz Roln. i Dóbr. Państw. z dnia 2. 5. br. Dz. U. R. P. Nr. 44 z 4. 5. br. zniesiono klauzulę

§ 2-giego Rozp. z dnia 11. 5. 25 r. o ulgach celnych, zezwalającą na stosowania ulg. celnych w wysokości 10 % cła norm. dla instalacyj fabrycznych, stanowiących używane urządzenia fabryk, nabywanych i przenoszonych jako całość lub kompletne oddziały do polskiego obszaru celnego, w stosunkach jedynie z temi państwami, które podpisały z Polską umowy handlowe. Zarazem nadano ustępowi paragrafu trzeciego, uzależniającemu udzielenie ulg celnych uwarunkowanych pozwoleniem Min. Skarbu, od tego czy dany towar pochodził z kraju posiadającego z Polską umowę handlową, nowe brzmienie, wedle którego wszelkie ulgi o których mowa w rozporządzeniu z dnia 11. 5. 25 r. **mogą nie być** stosowane wzgl. udzielane w stosunkach z państwami, które nie podpisały z Polską konwencji handlowych, a to zależnie od decyzji Ministra Skarbu.

Rozporządzenie powyższe weszło w życie w dniu 5-go maja br.

Reforma opłat statystyczno - celnych.

Od 1. stycznia b. r. obowiązuje rozporządzenie Rady Ministrów z 17. 12. 1924 r., które wprowadziło dla opłat statystycznych celnych jako podstawę wymiaru ładunek wagonowy dla towarów nieopakowanych o wadze netto powyżej 10 000 kg. Stawki wagonowe uzasadnione były dążeniem do uproszczenia manipulacji i odciążenia w ten sposób urzędników na stacjach pogranicznych, przez które przechodziły znaczne ilości wspomnianych towarów.

Stosowanie stawek wagonowych stało się jednak znacznym ciężarem dla obrotu towarowego, ponieważ upośledzało transporty, idące kolejkami wąskotorowymi, drogą wodną i drogą kołową; te gatunki lokomocji używają bowiem przeważnie urządzeń transportowych o ładowności mniejszej niż normalno-wagonowa, skutkiem czego trzeba było stosować do nich stosunkowo wyższe stawki cząstkowe. Poza tem nawet wśród transportów, przesyłanych kolejami normalno-torowymi zachodziły różnice w obciążeniu towarów opłatami, zależnie od ładowności wagonów. Różnice te powiększały się ze wzrostem stosowania wagonów o wysokiej ładowności.

Ten stan rzeczy, dający powód do usprawiedliwionej krytyki kół gospodarczych ulegnie zmianie przez rozporządzenie Rady Ministrów, które się niebawem ukaże. Rozporządzenie to wprowadza z powrotem dawną podstawę wymiaru a mianowicie wagę towaru, zachowując jednak wszystkie

towarów objętych poz. 79 pp. 1, 2, 3 Taryfy

"	"	"	66 p. 1, 84 p. 1	}	"
"	"	"	138 i 142		"
"	"	"	85 p. 1, 2, 3		"
"	wszystkich innych nieopakowanych przesyłanych w ładunkach całowagonyowych o wadze netto powyżej 10000 kg			}	"

dotychczasowe ulgi dla poszczególnych towarów i ryczałtową stawkę od paczki w obrocie pocztowym, niezależną od wagi. Nowe stawki, liczone od tonny towaru nie opakowanego wykazują pozatem pewne obniżenie. I tak wynosić będzie opłata statystyczno-celna od tonny:

Celnej zł 0.5 (dotychczas zł 0.60 od 10 000 kg)

" zł 0.19 (" " 1.— " 10 000 kg)

" zł 0.30 (" " 5.— " 10 000 kg)

" zł 0.20 (" " 3.— " 10 000 kg)

Ustalenie pojęcia paszy sztucznej.

W związku z rozporządzeniem Min. Skarbu przem. i Handlu, oraz Roln. Roln. i Dóbr. Państw. z dnia 3. marca 1925 r. uzupełniającem taryfę celną wywozową pozyc. 251 w brzmieniu: „pasza sztuczna“ wyjaśnia Min. Skarbu Dep. Cel. okólnikiem T. 104 (Dz. Urz. Min. Sk. No. 11/25, iż pod tą nazwą rozumieć należy mieszaninę dwu lub więcej pasz jednolitych, zawierające otręby, albo makuchy, lub oba te produkty razem.

Odprawa celna turbogeneratorów.

Okólnik No. 105 (Dz. Urz. Min. Sk. No. 11/25) wyjaśniło Ministerstwo Skarbu Dep. Cel. że turbogeneratory, składające się z turbiny parowej, kondensatora, generatora, przetwornicy, pomp, rur itp. winny być taryfowane przy cleniu w następujący sposób:

1) kondensator łącznie z turbiną parową poz. 167 p. 11 litera odpowiednia;

2) przetwornica pracująca na wspólnym wale z generatorem — samodzielnie wzbudnica, znajdująca się na jednym wale z generatorem, nie stanowiąca samodzielnej maszyny, łącznie z generatorem;

3) silniki elektryczne do poruszania pomp cią się osobno, chociażby były umieszczone na wspólnych płytach podstawowych z pompami; waga płyt wlicza się do wagi pomp;

4) chodnica do oliwy — jako aparat według poz. 167 p. 26;

5) oddzielacze wody od pary — poz. 167 p. 24;

6) rury — według materiału.

II Kociołki i zbiorniki, pracujące przy ciśnieniu większem niż normalne, używane przeważnie w przemyśle chemicznym, cią się wraz z armaturą na nich umieszczoną jako aparaty — według pozycji 167 p. 26 litera odpowiednia.

Sprawy komunikacyjne

Zmiany taryfowe.

Z ważnością od 1-go maja b. r. Ministerstwo Kolei żelaznych wprowadziło nową **Taryfę Ogólną na przewóz towarów, zwłok i zwierząt** wobec czego z dniem 1-go maja br. traci moc obowiązującą Taryfę Ogólną na przewóz towarów, zwłok i zwierząt polskimi kolejami państwowymi oraz znajdującymi się pod zarządem państwowymi kolejami — część I, obowiązująca od dnia 1-go maja 1923 r.

Na mocy rozporządzeń Ministra Kolei z dnia 23. lutego 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 24 poz. 164 i z dnia 22-go kwietnia 1925 (Dz. U. R. P. Nr. 43 poz. 301) ukazał się Dodatek 1-szy do części II, III, IV i V. Taryfy towarowej polskich Kolei normalnotorowych z ważnością od 1-go maja 1925 r.

W części II wydano przepisy w rozdziale IX a na przewóz piwa w wago-

nach specjalnych z prawem częściowego odładunku.

W wykazie opłat dodatkowych w p. 7 „Opłaty za przetrzymywanie wagonu (postojowe) i zajęcie torów dodano „Uwagę 3“ zawierającą specjalne postanowienia dla okręgu Dyrekcji Kolei w Katowicach a mianowicie:

„W okręgu kolejowym katowickim obliczanie postojowego za przetrzymanie na kopalniach i koksowniach wagonów, podstawianych przy wykazach O, odbywa się okresami 8-godzinnymi (czas trwania jednej zmiany — szychty) O ile po upływie pierwszego okresu 8-godzinnego nie zwrócono całej ilości zamówionych i podstawionych wagonów, postojowe oblicza się za cały następny okres 8-godzinny po 50 gr. za wagon i godzinę. Gdyby i w drugim okresie nie nastąpił zwrot wszystkich zamówionych wagonów, postojowe oblicza się za dalsze 8 godzin. Ten sposób obliczania stosuje się tak długo, aż kopalnie lub koksownia nie zwróci całej ilości podstawionych wagonów. Na obliczanie to nie wpływa okoliczność, na ile zmian pracuje dane przedsiębiorstwo, jak również nie przerywają biegu godzin postojowego tak zwane zmiany (szychty) świąteczne“.

Podwyższono klasy przysylek pośpiesznych drobnych, pół i całowagonowych oraz zwyczajnych drobnych i tabelę opłat przewozowych do taryf wyjątkowych dla klasy przysylek zwyczajnych całowagonowych „G“.

Dotychczasowy obszar ważności taryf wyjątkowych do Gdańska-Neufahrwasser rozszerzono na Danzig Kaiserhafen i Danzig-Holm.

Z taryfy wyjątkowej Nr. 11 wyłączono węgiel brunatny, prócz tego zmieniono zniżkę w punkcie 2, „opłaty“ z 10 % na 5 %. Ponadto dodano „Uwagę“, że czasowo na okres letni do 1-go października 1925 r. przy przesyłkach węgla nadawanych na odległość powyżej 400 km. przewoźne obniża się o 10 % z tem, iż opłata zniżona na 410 km. rozciąga się wstecz, aż do spotkania z opłatą według klasy wyj. „C“.

W taryfie wyjątkowej 12 na przewóz koksu, przyznano dla przesyłek koksu adresowanych do hut żelaza i

miedzi klasę wyjątkową „C“, a zniżkę obowiązującą dotychczas 10 % zmieniono na 5 % jak również zmieniono zniżkę dla taryfy wyjątkowej 13 na przewóz mtału węglowego i koksowego z 10% na 5%. **Taryfę wyjątkową Nr. 14** rozszerzono na żużel węglowy.

Taryfę wyjątkową Nr. 16 rozszerzono także na przewóz rudy cynkowej i ołowianej oraz dla przewozu szmelcu stalowego.

Z taryfy wyjątkowej 18 wyłączono z grupy 63 żelazo surowe, stal itd. (63 a) i stopy żelazne itd. (63 b), natomiast rozszerzono na pozycje 63 c, 63 d i 63 e. Taryfę tą rozszerzono na stację Chorzów. Ponadto zmieniono w „Opłatach“ zniżkę 10 % na 5 %.

Taryfę wyjątkową 20 na przewóz superfosfatu rozszerzono na stację „Jeziorzany Barysz“, Oświęcim, Rudniki, Wadowice i na stację Sumina, o ile dołączy się do przesyłki świadectwa Związku Przemysłu superfosfatowego o krajowym pochodzeniu przesyłki:

Prócz tego dodano **nową taryfę wyjątkową Nr. 24** na przewóz sody krystalicznej i amonjakałnej od stacji Mątwy i Kraków-Bonarka do stacji Chorzów.

Taryfy wyjątkowe wywozowe, przywozowe i tranzytowe.

W taryfie wyjątkowej VII na wywóz materiałów drzewnych i użytkowych zmieniono w „Opłatach“ zniżkę 10 % na 5 %.

W taryfie wyjątkowej X na wywóz węgla kamiennego i brunatnego, koksu, brykietów węglowych, oraz mtału węglowego i koksowego, zmieniono dotychczasową zniżkę 10 % na 5%, a 15% na 10%. — Prócz tego zamieszczono uwagę, że „czasowo na okres letni do 1-go października 1925 przy przesyłkach węgla, nadawanych na odległość powyżej 400 km. przewoźne obniża się o 10 % z tem, iż opłata zniżona za 410 km. rozciąga się wstecz, aż do spotkania z opłatą według wyj. klasy „F.“

Taryfę wyjątkową XI na przewóz rudy żelaznej wszelkiej, w tej liczbie rudy manganowej, pirytów, wypałów pirytowych itp. oraz rud cynku,

ołowiu, miedzi, siarki i fosforytów rozszerzono także na szmelc żelazny i stalowy.

Taryfę wyjątkową XIX. na wywóz zagranicę żelaza i stali handlowych, blachy oraz drutu, wyrobów z żelaza, stali, blachy i drutu, wszelkich maszyn aparatów i artykułów przemysłu elektrotechnicznego rozszerzono na stację Chorzów ponadto do Kaiserhafen-Holm. Opłaty za przesyłki żelaza i stali handlowych, blachy i drutu stosuje się do przesyłek całowagonowych; za przesyłki wyrobów oraz wszelkich maszyn, aparatów i artykułów przemysłu elektrotechnicznego stosuje się opłaty pół- i całowagonowe.

Taryfę wyjątkową XX na wywóz zagranicę cynku i ołowiu surowego i walcowanego (blacha cynkowa i ołowiana) rozszerzono na wywóz kwasu siarkawego według opłat klasy IX za łączną odległość polskich i gdańskich linii, prócz tego znizowano opłatę przewozową za przewóz cynku i ołowiu z klasy IV do klasy V. Nowo wprowadzono **taryfę wyjątkową Nr. XXVII** na wywóz melasy, **Taryfę wyjątkową Nr. XXVIII** na przewóz silników, maszyn i aparatów elektrycznych.

Taryfę wyjątkową Nr. XXIX na wywóz cukru rafinady, mączki i kryształu oraz spirytusu.

Taryfę wyjątkową Nr. XXX na wywóz węgla kamiennego od ładowni i stacji kopalniowych węglowych do Gdańska-Neufahrwasser, Kaiserhafen, Holm lub Westerplatte oraz Gdyni port dla dalszego wywozu morzem.

Przewoźne za przesyłki całowagonowe oblicza się po 7 zł. od tonny za całą odległość przewozu, nie wyłączając kolei na obszarze W. M. Gdańska.

Warunki stosowania. Przewóz powinien być dokonywany całymi pociągami w składzie wagonów 30-tonnowych. Przewoźne oblicza się początkowo według taryfy wyjątkowej X i dopiero, po złożeniu Dyrekcji Gdańskiej w terminie 4-miesięcznym dowodu o dokonany wywozie drogą morską (przez okazanie konosamentów) przy jednoczesnym przedłożeniu pierwotnych listów przewozowych, będzie zwracana różnica opłat pomiędzy pobraną a należną według niniejszej taryfy wyjątkowej.

W związku z traktatem handlowym zawartą została umowa kolejowa z Rządem czechosłowackim. Na liniach Kolei polskich w komunikacji z Litwą, Rosją sowiecką, Rumunią stosują się taryfy wyjątk. XXXI, XXXII i XXXIII w zamian rząd czeski wprowadził na swoich liniach zniżki dla węgla, produktów naftowych, cementu, azotniaku, soli, cynku, blachy cynkowej, żelaznej, żelaza handlowego, stali, żywych zwierząt, rzeźnych, pociagowych, wywozowych z Polski do państw trzecich przez Czechosłowację oraz dla rudy, fosforytów przywożonych do Polski tranzytem przez Czechosłowację z państw trzecich.

Taryfa wyjątkowa XXXI.

Na tranzytowy przewóz:
owoców z grupy 7a i c poz. 0—43 czechosłowackiej kolejowej taryfy towarowej cz. I, rozdz. B;
piwa gr 19 (czechosłow. poz. P. 14;
słodu z gr. 14 (czechosłow. poz. S. 26;
skóry wyprawionej gr. 36 (czechosłow. poz. U. 11;
kapliny z gr. 56 b (czechosłow. poz. Z. 3);
szkła gr. 58a i b (czechosłow. poz. S. 24);
porcelany i wyrobów porcelanowych gr. 59 i 60 (czechosłow. poz. P. 30);
wyrobów glinianych, fajansowych, terakotowych, majolikowych, kamiennych i szamotowych gr. 59 (czechosłow. poz. H. 4);
żelaza i stali wszelkiego rodzaju gr. 63 czechosłow. poz. Z. 4, Z. 5, Z. 6);
wyrobów z żelaza i stali wszelkiego rodzaju gr. 65 (czechosłow. poz. Z. 4, Z. 5);
maszyn i instrumentów z gr. 66 (czechosłow. poz. L. 14, S. 47 i Z. 4);
artykułów przemysłu elektrotechnicznego z gr. 69 (czechosłow. poz. D. 36);
wina gr. 121 (czechosłow. poz. V. 7);
taboru kolejowego i tramwajowego z gr. 129 (czechosłow. poz. Z. 10);
węgla i koksu z gr. 47a (czechosłow. poz. U. 1).

1. Obszar ważności. Od wszystkich punktów granicznych polsko-czechosłowackich do granicy Państwa pod Śniatynem-Zaluczem albo do polskolitewskiej granicznej stacji przejściowej Zemgale, albo do polskich stacji

granicznych Stołpce, Zdobunów i Podwołoczyska.

Taryfa wyjątkowa XXXII.

Na tranzytowy przewóz:

- a) zboża grupy 1 (poz. O. 2 czechosłowackiej kolejowej taryfy towarowej, część I, rozdz. B);
- b) drzewa osikowego z gr. 41c (z czechosłowackiej poz. D. 30, D. 31);
- c) zwierząt żywych grupy 22.

1. Obszar ważności. Od granicy Państwa pod Śniatynem-Zaluczem albo od polsko-lotewskiej granicznej stacji przejściowej Zemgale, albo od polskich stacji granicznych Stołpce, Zdobunów i Podwołoczyska do wszystkich polsko-czesko-słowackich punktów granicznych.

Taryfa wyjątkowa XXXIII.

Na wywóz węgla kamiennego, brykietów węglowych oraz miału węglowego do Austrii i Węgier przez Czechosłowację oraz do krajów dalej położonych przez Czechosłowację i Austrię lub przez Czechosłowację i Węgry.

Obszar ważności Od wszystkich ładowni wzgl. stacji kopalnianych krajowych do następujących polsko-czechosłowackich punktów granicznych: Granica Państwa pod Zebrzydowicami, Cieszynem, Zwardoniem, Muszyną, Łupkowem, Beskidem.

Polsko-sowiecka konwencja kolejowa.

Ratyfikowana została konwencja kolejowa polsko-sowiecka. Konwencja wprowadza bezpośrednią komunikację osobową i bagażową między stacjami P. Kolei Państw. i Z. S. S. R. oraz normuje ruch towarowy, opierając go na postanowieniach międzynarodowej konwencji berneńskiej. Wejście w życie konwencji umożliwić może znacznie intensywniejszy niż dotychczas ruch handlowy między obydwoma państwami.

Taryfy w bezpośredniej komunikacji z Włochami i Szwajcarią.

Z dniem 1. czerwca b. r. Min. Kolei wprowadza w życie taryfę na przewóz osób i bagażu w bezpośredniej komunikacji pomiędzy stacjami polskich kolei położonych na obszarze wolnego miasta Gdańska z jednej strony a

stacjami włoskich kolei państwowych, z drugiej strony przez Czechosłowację i Austrię oraz w tymże terminie taryfę na przewóz osób i bagażu w bezpośredniej komunikacji pomiędzy stacjami kolei szwajcarskich z jednej strony a stacjami kolei polskich, czechosłowackich, węgierskich, rumuńskich, serbsko-kroacko-słoweńskich i włoskich z drugiej strony.

O bezpośrednie połączenie telefoniczne między Katowicami a Budapesztem.

Wobec zawarcia traktatu handlowego z Węgrami stosunki handlowe między Górnym Śląskiem a Węgrami niezawodnie ożywią się. Ponieważ brak bezpośredniej komunikacji telefonicznej między Katowicami a Budapesztem mógłby jednak stanowić niepożądane utrudnienie ich rozwoju (dotychczas Górny Śląsk porozumiewać może się z Węgrami tylko za pośrednictwem Wiednia), Izba popierając wniosek tutejszego związku przemysłowców górniczo-hutniczych zwróciła się do Ministerstwa Przemysłu i Handlu z prośbą o rychłe wprowadzenie bezpośredniego połączenia telefonicznego między Katowicami a Budapesztem.

Bezpośrednia komunikacja między Polską a państwami bałkańskimi.

W toku są rokowania między przedstawicielem rządu polskiego, jugosłowiańskiego, austriackiego, czechosłowackiego, węgierskiego, rumuńskiego i niemieckiego w sprawie zorganizowania bezpośredniej komunikacji między Polską i Jugosławją oraz tranzytem na Bałkan przez kraje biorące udział w rokowaniach. Z chwilą wejścia w życie projektowanych taryf bezpośrednich, Polska pozyskałaby dogodną komunikację z państwami bałkańskimi.

Komunikacja między Austrią a Rosją sowiecką.

Ostatni numer wiedeńskiego pisma „Wirtschaftliche Nachrichten“ (będącego oficjalnym organem Izby Przemysłowo-Handlowej w Wiedniu) zajmuje się w obszernym artykule zagadnieniem dróg komunikacyjnych, łączących Austrię niem. z Rosją. Autor artykułu analizuje, która z 4 dróg stojących do rozporządzenia Austrii w komunikacji z Rosją jest najdogodniejsza, w grę zaś wchodzi następujące szlaki przewozowe: 1) — droga lądowa pro-

wadząca przez Polskę, 2) — północna wiodąca przez porty bałtyckie do portów rosyjskich, 3) południowa łącząca Tryjest z morzem czarnym oraz wreszcie 4) — droga wodna Dunajem. Pierwsza z wymienionych dróg zasadzająca się na korzystaniu z tranzytu przez Polskę zdaniem wspomnianego pisma, posiada poważne znaczenie, konieczne jest jednak obniżenie taryf transportowych, uregulowanie przeładunków na stacjach granicznych polsko-rosyjskich (kolej szerokotorowa) i wprowadzenie związkowych taryf granicznych, obliczonych w walucie stałej (dolar lub frank złoty). Taryfy tranzytowe powinny być w konkurencyjny sposób ułożone, dzięki temu bowiem eksport austriacki do Rosji i import stamtąd korzystałby na stałe z tego szlaku.

O ile idzie o drugą z linii przewozowych, t. j. północną prowadzącą ku fińskiemu i rosyjskim portom w grę wchodzi głównie jako port wypadkowy Szczecin. Przemawiać ma za rutą tą taniść przewozu lądowego do Szczecina i sprawna oraz przystępnie kalkulująca się obsługa okrętowa na linii Szczecin i porty bałtyckie. Natomiast ze względu na znaczne koszty przeładunkowe nie opłaca się przewóz do Koźła i spław Odrą do Szczecina. Wskutek zbyt powolnego tempa czynności załadunkowych podrzędną tylko rolę odgrywa przewóz via Gdańsk. Na mocy przedwojennych tradycji dogodnie przedstawia się jednak droga południowo-morska via Tryjest. Koleje niemieckie śrubując stawki przewozowe przyczyniły się w poważnej mierze do skierowania transportów, które dawniej ciążyły ku Hamburgowi do Tryjestu. Wprawdzie frachty mor-

skie z Hamburga do portów czarnomorskich są naogół tańsze niż frachty pobierane przez tryjestyjskie linie okrętowe, jednakże towary wysyłane ostatnio wspomnianą linią są znacznie krótszy czas w drodze, tak iż równoważnikiem droższego przeważnego jest szybszy przewóz. W każdym razie Austria korzysta z linii via Tryjest i w razie rozwoju rosyjskiej floty handlowej, szlak ten zyska na znaczeniu. Naturalną drogą wywozu do Rosji powinien być dla Austrii spław Dunajem; jednakże żegluga dunajowa pozostawia jeszcze wiele do życzenia, statki muszą być przeładowywane w **Galacu lub Braiili, transporty zaś idące z węglem, zbożem, naftą i innymi produktami rosyjskimi do Austrii, z powodu przeszkód, które przedstawia „brama żelazna“ nie mogą dotrzeć bezpośrednio do Wiednia. Wobec braku możliwości bezpośredniej komunikacji między Odesą a Wiedniem (port wiedeński jest zresztą dopiero w fazie projektów) zastosowanie tej drogi jest organiczne. Według obliczeń autora artykułu, przewóz Dunajem jest jednak najtańszym, transport bowiem 10.000 kg. sierpów żelaznych kosztuje z Wiednia (dworzec północny) do Stołpc 15,02 szyl., z Wiednia do Leningradu przez Szczecin 12,4 szyl., z Wiednia (dworzec południowy) do Odessy przez Tryjest 11,05 szyl., z Wiednia (Praterka) do Odessy przez Galac Dunajem 9,5 szyl. Zdaniem naszym, o ile do owych kosztów przewozu doliczyłoby się jednak przewoźne do stacji w głębi Rosji sowieckiej, rachunek ten zmieniłby się znacznie i okazałoby się, iż do Ukrainy będącej najbardziej jeszcze pojemnym rynkiem zbytu w Rosji, najtaniej kalkuluje się właśnie transport przez Polskę.**

Traktaty handlowe

Rewizja polsko-rumuńskiej umowy handlowej.

Planowaną jest rewizją polsko-rumuńskiej taryfy kolejowej. Wobec żywotnego znaczenia, które dla tutejszego obwodu posiada sprawa właściwego ukształtowania się stosunków handlowych z rynkiem rumuńskim, Izba prosi zainteresowane przedsiębiorstwa o możliwie rychłe nadesłanie jej odnośnych uwag i dezyderatów.

Rewizja polsko-austriackiej umowy handlowej.

Na wniosek rządu Austrii niemieckiej planowaną, jest w najbliższej

przyszłości rewizja polsko-austriackiej umowy handlowej. Wskutek wezwania Ministerstwa Przemysłu i Handlu, Izba Handlowa przesłała Ministerstwu memoriał szczegółowo przedstawiający postulaty tutejszego obwodu w przedmiocie tejże rewizji. Delegat Izby uzasadnił ponadto postulaty owe na zebraniu informacyjnym, które odbyło się dnia 6. maja br. w Ministerstwie Przemysłu i Handlu. Najistotniejsze postulaty obwodu tutejszego zasadzają się raczej na utrzymaniu istniejącego dziś stanu rzeczy, a więc na zawarowaniu również i na przyszłość zasady bezcłowego wywozu do Austrii węgla, nawozów sztucznych

i t. p. Ponadto w grę wchodzi ewent. obniżenie stawek celnych na wyroby żelazne, blachę cynkową, kwas siarkowy i niektóre derywaty węglowe. Wobec znaczenia Austrii jako terenu tranzytowego (Szwajcaria i Włochy) ważną sprawą jest również faktyczne i bezwzględne zapewnienie przywozowi polskiemu klauzuli największego uprzywilejowania w zakresie tranzytu, wskutek czego towary polskie przy przewozie przez Austrię traktowane byłyby na równi z towarami tamtejszego pochodzenia wzgl. kraju najbardziej uprzywilejowanego.

Rewizja traktatu z Austrią pójsć ma ewentualnie w kierunku układu taryfowego, opartego obok klauzuli największego uprzywilejowania na wzajemnych i specjalnych zniżkach celnych.

Umowa handlowa z Grecją.

Ważnym etapem w rozwoju naszych stosunków z państwami bałkańskimi jest zawarta ostatnio umowa handlowa z Grecją. Mimo silnej konkurencji zagranicznej panującej na rynkach bałkańskich uzasadnionem jest przypuszczenie, iż eksport nasz do państw bałkańskich może z czasem znacznie zwiększyć się. Nastąpić może to w miarę dalszej konsolidacji stosunków gospodarczych w krajach tamtejszych, poprawy warunków komunikacyjnych oraz, czego bynajmniej nie można niedocenić w miarę dalszego usprawnienia naszej techniki eksportowej.

Jakkolwiek sytuacja gospodarcza Grecji wskutek napływu półtora milj. Greków, na zasadzie układu wysiedlonych z Turcji, nie jest jeszcze normalną, w każdym razie widoczną jest pewna tendencja ku poprawie. Akcja uprzemysłowienia kraju zatacza szersze kręgi. Nową ekspansję okazuje również i handel. Grecja rozporządza,jąc stosunkowo dość znaczną marynarką handlową, stara się ponadto wykorzystać swoje dane naturalne jako pośrednik między wschodem a Europą środkową i południową, predestynuje ją ponadto do tej roli znakomitej znajomości rynków bliskiego wschodu oraz znaczna rutyna jej ku-

piectwa. O ile idzie o stosunki handlowe polsko-greckie odróżnić wypada 4 sfery współdziałania: 1. w zakresie importu Grecja wchodzić może w grę jako dostawca tytoniu, garbników, owoców suszonych, win, oliwy, dywanów itp., 2. w zakresie eksportu jako odbiorca drzewa, wyrobów włókienniczych, naftowych, spirytusu, cukru, cementu, wyrobów żelaznych, naczyń emaljowanych i ewent. blach cynkowych. Ostatnio wymienione wyroby eksportować może Górny Śląsk, dla którego Grecja jest ważnym rynkiem zbytu, szczególnie dla naczyń emaljowanych. — Po 3. Grecja ze względu na wspomniane powyżej dane pełnić może rolę dystrybutora towarów polskich na rynkach śródlądowo - morskich oraz pośredniczyć w zbycie ich na rynkach bliskiego wschodu, z którym związana jest finansowo, a które obsługuje własnymi okrętami, po 4. wreszcie przy pomocy Polski jako kraju tranzytowego wejść mogłaby ona na rynki państw bałtyckich, co umożliwiłoby znów handlowi polskiemu spełnienie roli pośrednika między Levantem oraz południem i Europy z jednej a północy z drugiej strony.

Traktat handlowy z Portugalją.

W związku z projektowaniem zawarciem traktatu handlowego z Portugalją Izba Handlowa przesłała Ministerstwu Przemysłu i Handlu memoriał dotyczący dezyderatów tutejszego obwodu. M. i. ważnym obiektem wywozu górnośląskiego do Portugalji mógłby być cynk, wobec jednak niesprzyjających warunków komunikacyjnych, powodujących nadmierne obciążenie towaru kosztami przewozu oraz silnej konkurencji belgiejskiego przemysłu cynkowego, wywóz tego artykułu możliwym byłby tylko w razie wyjednania dla niego u rządu portugalskiego najwydatniejszej zniżki celnej.

Traktat handlowy i nawigacyjny ze Szwecją.

Pierwsze kroki w kierunku prawnego uregulowania stosunków handlowych ze Szwecją poczynione zostały już w 1921 r., a więc już w okresie kiedy po ukończonej wojnie z Rosją sowiecką powstała w Polsce myśl zapoczątko-

wania ścisłej współpracy gospodarczej z obcimi państwami. Pierwotne projekty traktatu jednakże nie mogły służyć jako ostateczna baza do rokowań, gdyż co do treści swej znacznie odbiegały od wymogów polskiej polityki traktatowej, ponadto nie obejmowały dość szczegółowo poszczególnych dziedzin które, ze względu na skomplikowane powojenne stosunki handlowe, wymagały dokładniejszego sprecyzowania.

Dopiero w roku 1924, po zawarciu traktatów z Finlandją i Danią, podjęto delimitacyjne już rokowania i ukończono je podpisaniem traktatu w dniu 2-go grudnia.

Traktat oparty jest na zasadzie klauzuli największego uprzywilejowania z pewnemi ograniczeniami znajdującymi się zresztą po części już w dotychczasowych traktatach handlowych Polski. Jedyne postanowienie zupełnie odmienne i nie znajdujące się w żadnym z dotychczas przez Polskę zawartych traktatów — dotyczy działalności polskich spółek na terytorjum Szwecji*) Szwedzkie ustawodawstwo bowiem nie dopuszcza wogóle do działalności na terytorjum szwedzkim obcych spółek; jedyną formą czynnego udziału w gospodarczym życiu Szwecji jest zaangażowanie się obcych kapitałów tj. przejęcie przez zagranicę pewnego portfela akcji danego przedsiębiorstwa. Na wypadek gdyby to ustawodawstwo uległo zmianie na korzyść spółek obcych, to polskie spółki akcyjne i inne korzystać będą z praw przyznanych analogicznym spółkom innej przynależności państwowej, a zatem nie będą upośledzone w stosunku do spółek niemieckich, angielskich i in. Szwedzkie spółki akcyjne będą mogły zakładać swe filje i działać w Polsce, stosując się oczywiście do naszego ustawodawstwa. Jednakże uprawnienia szwedzkich spółek w Polsce są do pewnego stopnia ograniczone. Jeżeli są to spółki o charakterze użyteczności powszechnej lub spółki finansowe albo ubezpieczeniowe, podlegają one specjalnym ograniczeniom, stosowanym zresztą do wszystkich obcych spółek tego rodzaju, które chcą otworzyć filję swą w Polsce.

W pozostałej części stipulacji traktatu nie odbiegają od schematu dotychczasowych traktatów Polski poza ostatnio zawartymi traktatami taryfowymi. Prawa i obowiązki osób fizycznych i prawnych uregulowane są w artykułach I—III, XI, oraz w p. I i II Protokołu końcowego. O spółkach mówiliśmy już. Obywatele jednej z układających się stron będą korzystali na terytorjum drugiej strony pod względem zakładania i prowadzenia przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych z tych samych praw i przywilejów co obywatele państwa najbardziej uprzywilejowanego. To samo odnosi się do ich obowiązków wobec Skarbu Państwa. W zakresie ochrony prawnej zrównani są z krajowcami, z tem jednak zastrzeżeniem, że to traktowanie nie stosuje się do bezpłatnej pomocy sądowej, ani też do zwolnienia od kaucji akcyjnej. Ostatnie dwie sprawy mogą być zresztą uregulowane w drodze specjalnych umów. Prawa i obowiązki kupców i komiwojażerów określone są

w artykule XI. Przypomnieć tutaj należy, że w Szwecji obcy komiwojażerowie obowiązani są płacić opłaty patentowe (100 kor. miesięcznie) od których nawet nie są zwalniani komiwojażerowie szwedzcy* działający w innych okręgach Szwecji. Najbardziej korzystną formą jest jednakże powierzyć przedstawicielstwo, obywatelom szwedzkim, którym np. podawane są regularnie do wiadomości wszelkiego rodzaju zapotrzebowania rządowe.

Stipulacje odnośnie obrotu towarowego umieszczone są w artykułach IV—X. W zakresie cel przy- i wywozowych obowiązuje zasada największego uprzywilejowania, która jednakże nie rozciąga się na 1) przywileje wynikające z obrotu pogranicznego z sąsiednimi państwami, 2) ulgi specjalne wynikające z unii celnej oraz 3) na przejściowy system celny obowiązujący pomiędzy Polską i niemiecką częścią G. Śląska. Zasada klauzuli największego uprzywilejowania obowiązuje również: 1) w dziedzinie towarów monopolowych oraz w kwestji specjalnych cen zatwierdzonych przez Rząd w stosunku do towarów przy- i wywozowych, 2) co do formalności przywozu i wywozu towarów, 3) w dziedzinie zakazów i ograniczeń przy- i wywozowych, 4) w kwestji obciążenia produktów drugiego państwa opłatami konsumcyjnymi.

W sprawie tranzytu znajdujemy poraz pierwszy w traktatach polskich klauzulę postanawiającą stosowanie się obydwoh stron do przepisów Konwencji i Statutu o wolności tranzytu, podpisanych w Barcelonie, dnia 21. kwietnia 1921 r. Jak wiadomo, zarówno Polska jak i też Szwecja złożyły już w Sekretariacie Ligi Narodów dokumenty ratyfikacyjne „Konwencji Barcelońskiej“. Pełne stosowanie liberalnych jej przepisów ograniczone jest jednakże w związku z sytuacją specjalną Polski w stosunku do Litwy. Jak długo więc granica między Polską a jednym z państw ościennych pozostawać będzie z jakiegokolwiek powodu zamknięta dla podróżnych lub towarów z Polski, to Szwecja nie będzie mogła korzystać przy tranzycie do lub z tego państwa ościennego z przepisów konwencji Barcelońskiej.

Przepisy dotyczące żeglugi morskiej i rzecznej są bardzo szczegółowo ujęte w 5 artykułach. Okręty i statki będą korzystały na wodach terytorjalnych drugiej strony z praw przysługujących statkom krajowym. Wyjątek stanowią przywileje specjalne na rzecz rybołówstwa krajowego oraz prawo kabotażu. Z kabotażu czerpać mogą Anglia, Holandia i inne państwa, które mają uregulowane stosunki ze Szwecją na zasadzie przedwojennych traktatów. W nowych traktatach Szwecja jednak już nie udziela tego przywileju, o czem świadczą traktaty z Finlandją i Estonją.

W traktacie znajdujemy ponadto t. zw. „Klauzulę skandynawską“ postanawiającą, że Polska nie będzie mogła żądać ulg specjalnych które Szwecja udzieliła lub udzielićby mogła Danii lub Norwegji, chyba, że te ulgi będą przyznane innym jeszcze państwom. Klauzula powyższa w skutkach swych nie zagraża zupełnie interesom polskim i jest wogóle uznawaną przez wszystkie państwa. Analogiczna klauzula znajduje się również w traktacie polsko-duńskim.

*) Takie same ograniczenie spotykamy w przedwojennych i obecnych traktatach Szwecji w stosunku do obcych spółek.

Poza ogólnymi postanowieniami zawiera traktat specjalną klauzulę upoważniającą Szwecję do wywozu z Polski do do Szwecji kapitałów przeznaczonych do wypłacenia dywidend, procentów, kuponów od obligacji, akcji itd.

Traktat zawarty jest na przeciąg jednego roku. Po upływie tego terminu, o ile nie zostanie wymówiony, przedłożony będzie w drodze milczącej zgody na czas nieograniczony.

W myśl art. XXI. traktat może być rozciągnięty na W. M. Gdańsk.

Traktat został już ratyfikowany przez króla szwedzkiego i wejdzie w życie piętnastego dnia po wymianie dokumentów ratyfikacyjnych. Ratyfikacja ze strony Polski nastąpi w najbliższej przyszłości. Traktat znajduje się obecnie pod obradami ciał ustawodawczych.

T. Geppert.

Traktat handlowy z Norwegią.

Po zlikwidowaniu zatargu celnego, który powstał w roku ubiegłym między rządem polskim a norweskim na tle rzekomo prohibicyjnego traktowania przywozu śledzi norweskich do Polski, wdrożone zostały rokowania celem przygotowania traktatu handlowego między obydwojma państwami. Rokowania te są jeszcze w toku, prawdopodobnie jednak w niedalekiej przyszłości doprowadzą one do sfinalizowania umowy. Dla obwodu tutejszego Norwegia wchodzić może przede wszystkim w grę jako rynek zbytu dla węgla.

Wprawdzie wobec silnej konkurencji angielskiej i niemieckiej korzystającej z przewozu morskiego, widoki zbytu węgla górnośląskiego do Norwegii nie przedstawiają się naogół korzystnie, nie jest jednak wykluczonem, iż przy niskich taryfach przewozowych do morza i po wprowadzeniu bezpośredniej stałej komunikacji określonej między Polską a Norwegią perspektywy te poprawią się. W każdym razie węgiel górnośląski w dobie przedwojennej docierał na rynek norweski, co możliwem było głównie dzięki taryfom wyjątkowym (Seeausnahmetarife). Ponieważ węgiel w Norwegii nie podlega opłacie cła ani skontynentowaniu, traktat handlowy zasadniczo nie może polepszyć szans wywozu. Problematicznie przedstawiają się narazie horoskopy wywozu wyrobów żelaznych. W dobie przedwojennej wywożono je wprawdzie (ważnym artykułem wywozu były n. p. rury),

wobec wzmożenia się jednak ogólnego współzawodnictwa na europejskim rynku żelaznym wyroby tutejsze zdobyć mogłyby rynek norweski tylko w razie konkurencyjnego ukształtowania się cen, co wymagałoby m. i. redukcji kosztów przewozu do portów morskich (Gdańsk ewent. Szczecin). Obok rur spawanych o średnicy 300 mm i więcej wchodziłyby w grę jako przedmiot wywozu blachy doborowe, części maszyn, wyroby kowalskie, wyroby ze zlewów kowalnego, odlewy stalowe, śruby, mutry, nitki itp. Artykułem wywozu mogłyby być również blachy cynkowe, których przywóz wolny jest dotychczas w Norwegii od cła. Ponieważ jednak Norwegia uruchomiła własną walcownię cynku (Norsk Elektrisk Metalindustri Sundbøkken) nie jest wykluczonem, iż potrafi ona zapotrzebowanie swoje pokryć przy pomocy własnej produkcji, tak iż zechce nawet zamknąć się przed importem przy pomocy cel ochronnych

Traktat handlowy z Bułgarią.

Dla Górnego Śląska zawarty ostatnio traktat handlowy z Bułgarią pozyska właściwe znaczenie z chwilą wprowadzenia bezpośredniej polsko-bułgarskiej taryfy kolejowej, poważną bowiem przeszkodą wzajemnych stosunków handlowych są dotychczas istniejące trudności komunikacyjne. Wprowadzenie bezpośredniej taryfy kolejowej umożliwiłoby przede wszystkim podjęcie wywozu węgla do Bułgarii; wywóz dotychczasowy obraca się w bardzo skromnych granicach, zachodzi jednak przypuszczenie, iż w miarę dalszego uprzemysłowienia Bułgarii i poprawy jej stosunków gospodarczych przy sprzyjających warunkach przewozowych mógłby on zwiększyć się. W pewnej mierze obiektem wywozu mógłby być ponadto koks. W razie odpowiedniego pokierowania akcją eksportową Bułgaria mogłaby również stać się terenem zbytu dla wytworów górnośląskiego przemysłu żelaznego, a więc żelaza kutego, walcowanego, fasonowego, rur i ich łączników, wyrobów żeliwnych, żelazo-kutych, blach oraz śrub, nitów, nakrętków itp. Przed wojną światową Buł-

garja uchodziła za jeden z najlepszych rynków zbytu w wschodnio-południowej Europie dla górnośląskich blach cynkowych. Wskutek wstrząszeń wojennych i zmiany koniunktur w dobie powojennej przemysł górnośląski utracił jednak ten rynek na korzyść

konkurencji belgijskiej. Ponadto Bułgarja mogłaby być odbiorcą naczyń emaljowanych, nawozów sztucznych, karbidu, litoponów oraz wyrobów przemysłu metalurgiczno-przetwórczego (armatur, bronzów, kotłów, odlewów żelaznych i stalowych itp.)

Gielda

Gielda pieniężna w Poznaniu w roku 1924.

Gielda pieniężna w Poznaniu ogłosiła drukiem sprawozdanie za rok 1924. Z sprawozdania wynika, iż obroty w roku sprawozdawczym zmniejszyły się znacznie w porównaniu z rokiem 1923. Ponieważ obroty dewizowe wskutek zakazu Ministerstwa Skarbu nie wchodziły w grę, w rachubę wchodziły tylko transakcje akcjami i papierami procentowymi.

Pomimo, że materiał giełdowy w zakresie akcji wzrósł w roku sprawozdawczym o 50 procent, wartość nominalna obrotów spadła o przeszło 35 proc. W porównaniu z 1923 r. Wartość kursowa ogólnych obrotów Giełdy w r. 1924 wynosiła 5.111.339,789 złotych, z czego na obroty akcjami przypada 4.339.789 złotych, a na obroty papierami procentowymi 772.026 złotych.

Na początku 1924 r. notowano na Giełdzie 97 papierów, w 1924 r. dopuszczono do notowań 8, tak że w końcu 1924 r. ogólna ich ilość wymo-

siła 105, w czego na akcje przypada 93 z kapitałem nominalnym, dopuszczonym do obrotów 30.683.750,000 mk.

Celem uporządkowania obrotów akcjami, Rada Giełdowa powzięła w r. 1924 następujące uchwały:

1. Akcje notuje się ex. kupon w trzy dni po odnośnem Walnem Zebraniu.
2. Towarzystwa akcyjne, których akcje dopuszczone zostały do notowania na Giełdzie Poznańskiej, obowiązane są po wypuszczeniu nowych emisji wystąpić do Rady Giełdowej o ich notowanie. O ile towarzystwo nie wykona tego postanowienia najpóźniej w ciągu miesiąca od dnia rozpoczęcia wydawania odcinków, Rada Giełdowa może zawiesić notowania temi akcjami, zastrzegając sobie możność zupełnego usunięcia tego waloru z cedyty giełdowej.

Ponieważ Wybory do Rady Giełdowej nie zostały dotychczas zatwierdzone przez Ministerstwo Skarbu, nadzór nad giełdą sprawuje Komisarz rządowy.

Przegląd gospodarczy

Krajowy.

Warunki eksportu węgla polsk. przez Gdańsk do Włoch i Skandynawji.

W razie eksportu węgla górnośląskiego przez Gdańsk do Włoch wchodzi w rachubę głównie stacje Danzig-Kaiserhafen i Danzig-Neufahrwasser Freibezirk. Obecnie można w obu stacjach przeładować dziennie 3000 ton, a mianowicie w wolnej strefie ładować można równocześnie dwa statki, a w Kaiserhafen jeden statek.

Od 1. sierpnia sytuacja zmieni się na lepsze. Rada portu zakupiła bowiem już 4 nowe żóławie dla transportów masowych o nośności 7 ton każdy, zaopatrzone w specjalne automa-

tyczne chwytacze dla przeładunku rudy i węgla. Żóławie te ustawione na północnej stronie wolnej strefy będą w stanie przeładować przy pracy na dwie zmiany 3 do 3½ tysiąca ton dziennie, czyli 2 statki w dwóch dniach. Oprócz tego z obecnych 9 żóław będzie można wyłączyć 3 również dla przeładunku węgla i niemi przeładować w 12 dniach 3000 ton czyli 1 statek. Całe więc świadczenie basenu Wolnego Portu (Danzig Neufahrwasser Freibezirk) wynosić będzie od 1. sierpnia dziennie po 4½ tysiąca ton, czyli tygodniowo 9 statków po 3000 ton, podczas gdy do tego czasu tylko po 1500 ton dziennie, czyli 3 statki po 3000 ton tygodniowo.

W Kaiserhafen można pracować będzie czterema do dyspozycji tam stojącymi żóławami.

wiami tylko przez 3 dni w tygodniu na cele przeładunku węgla i uskutecznić przeładunek 1 statku 3000 ton tygodniowo.

Ilość ta 10 statków, czyli 30.000 ton tygodniowo odpowiada 6 pociągom po 800 ton dziennie czyli około 360 wagonów. I jest to też najwyższa ilość, jaka ze względu na niekorzystne rozbudowanie linii kolejowych w porcie gdańskim można dziennie obok innych towarów przeładować.

Oprócz miejsc wskazanych, t. j. w Wolnej strefie i w Kaiserhafen można będzie również na torze przemysłowym firmy Alldag w Kaiserhafen przeładowywać dwoma do dyspozycji przez nią, na ten cel stawionymi żórawiami przy pracy o dwóch zmianach dziennie 1500 ton węgla, t. j. 1 statek w dwóch dniach. Przeładowanie w tym miejscu należy jednakże uważać tylko jako rezerwowe na wypadek, gdyby z przyczyn napływu towarów lub z innego powodu nie było można w basenie Wolnego Portu umieścić 3 statków.

Przeładunek z wagonu na okręt kosztuje w Gdańsku według obecnych stosunków 1,92 G. Na kwotę tę składają się pozycje następujące: przeładunek z wagonu do stacji 1,20 G., koszt kranowe 0,35 G., koszt brzegowe 0,48 G., jednakże Rada Portu skłonna jest zniżyć te o statnie na 0,35 G., koszt statystyczny 0,02 G. Koszt kranowe i brzegowe możnaby w razie gdyby te transporty były stałe i w ilościach planowanych jeszcze obniżyć dalej do 0,25 G. tak iż koszt przeładunku możnaby obniżyć do 1,72 G.

Fracht morski przy ładunkach całostatkowych o pojemności średnio 3000 ton z Gdańskiem do Genui, Neapolu, Livorno, Palermo wynosi od tony szylingów 13,6 do 14, do Fiume i Triestu zaś po 15,6 do 16. Frachty morskie możnaby jeszcze obniżyć, gdyż depresja ekonomiczna panuje również przy transportach morskich, zwłaszcza na wypadek stałych większych transportów. Włoskie statki nie zawijają do Gdańska, możnaby jednakże na ten cel użyć statków duńskich, angielskich, gdańskich i niemieckich.

Przywóz do Polski maszyn niewyrobionych w kraju.

W r. 1924 wydano przez ministerstwo przemysłu i handlu zaświadczeń na maszyny niewyrobiane w kraju, które wskutek tego korzystały z ulg celnych, na ogólną wagę około 17200 ton. Ilość ta rozdziela się w stosunku procentowym na następujące kraje pochodzenia:

Niemcy	61,2 %	Czechy	7,0 %
Austria	12,2 %	Francja	3,6 %
Szwecja	8,7 %	Anglia	3,6 %

Podział tego importu na różne rodzaje maszyn tak się przedstawia:

Maszyny napędowe	18,3 %
Obrabiarki do metali	16,7 %
Maszyny dla przemysłu górniczego	12,3 %
Maszyny papiernicze i do wyr. papierow.	9,6 %
Maszyny włókiennicze	6,1 %
Maszyny dla przemysłu spożywczego	6,1 %
Maszyny drukarskie	4,8 %
Maszyny dla przemysłu chemicznego	2,5 %
Maszyny dla przemysłu drzewnego	2,3 %
Maszyny garbarskie i do wyr. skórzaných	1,7 %

Wnioski Sekcji Warsztatowo-organizacyjnej zjazdu inżynierów-mechaników.

Na zjeździe inżynierów mechaników, odbytym w ub. m. w Warszawie powzięto m. i. następującą rezolucję:

1. Zjazd uważa, że szereg polskich wytwórni maszynowych i metalowych średniej wielkości odpowiada co do rozmiarów i charakteru produkcji pierwszorzędnym wytwórniom tego samego typu na zachodzie Europy, a nawet w Ameryce. Zorganizowanie się tych wytwórni dla podziału pracy i wspólnego pokonywania zagadnień technicznych da możliwość skutecznego współzawodnictwa.

Należy poprzeć mniejsze wytwórnie lub oddziały większych przedsiębiorstw, specjalizujących się w wyrobie masowym części maszyn, armatury narzędzi, wyrobów tłoczonych i t. p. w celu odciążenia innych wytwórni od konieczności podtrzymywania całkowitej samowystarczalności.

W tym celu Zjazd proponuje zainicjowanie akcji, zamierzającej do zorganizowania konferencji przedstawicieli przemysłu metalowego poświęconej tym sprawom.

2. Położenie gospodarcze wymaga lepszego wyzyskania istniejących urządzeń maszynowych, co jest jedynie możliwe przez szybkie wyszkolenie średniego personelu technicznego za pośrednictwem szkół zawodowych, zwłaszcza dokształcających o właściwym programie i poziomie; jak również zapomocą nowoczesnych podręczników warsztatowych, instrukcji i tablic stanowiących właściwą podstawę nauczania i samokształcenia. Szeroka akcja w tym kierunku przyspieszy stworzenie kadr niezbędnych dla przemysłu kontrolerów, instruktorów i kalkulatorów.

3. Zjazd uważa za pożądane, w celu oszczędności, wzajemną współpracę wytwórni w zakresie stworzenia wewnętrznych norm fabrycznych za pośrednictwem Polskiego Komitetu Normalizacyjnego.

4. Zjazd uważa za pożądane podjęcie za przykładem zagranicy akcji ujednostajnienia metod obliczania kosztów wytwórczych.

Unormowanie przepisów przeciwko nieuczciwej konkurencji.

Czynniki rządowe są obecnie zajęte opracowaniem projektu ustawy definitywnie ustala-

jącej podstawy unormowania danego zagadnienia. Odnosna ustawa posiadać będzie wiele punktów styecznych z ustawą niemiecką, a zwłaszcza z nową austriacką, gdyż te właśnie państwa unormowały walkę z przejawami nieuczciwej konkurencji za pomocą jednolitej ustawy, w przeciwieństwie do większości państw, normujących dane zagadnienie poszczególnymi przepisami. Oprócz potrzeb wewnętrzno gospodarczych, które przemawiają za pozytywnym rozstrzygnięciem problemu, nie mniej ważną jest i okoliczność, że współzycie gospodarcze Państwa Polskiego z innymi państwami zwłaszcza, wynikające z traktatów handlowych, również zniewała do ustawodawczego unormowania sprawy nieuczciwego współzawodnictwa.

Przegląd gospodarczy

Zagraniczny

Zapytanie do konsulatów P. P.

Do naszych placówek zagranicznych wpływają liczne podania, szczególnie zapytania o informacje handlowe, które nie są należycie ostemplowane.

Ponieważ załatwienie takich podań napotyka na trudności, przypomina się, iż podanie do konsulatu polskiego powinno być zaopatrzone w znaczek stemplowy w wysokości 2 zł., a każdy załącznik w wysokości 40 gr.

Anglia.

Przemysł stalowy.

Na rocznym zebraniu „Iron and Steel Institute” podniesiono, iż angielski przemysł stalowy zwiększył swą produkcję o 50—60 proc. ponad normę przedwojenną, natomiast ceny wzrosły tylko o 30 do 40 proc. Niepomierne wzrósł udział robocizny w ogólnych kosztach produkcji. Jako pilny postulat wysunięto sprawę rychłej i gruntownej modernizacji przestarzałych urządzeń, bez czego angielski przemysł stalowy nie mógłby na dalszą metę sprostać zagranicznej konkurencji.

Wywóz węgla z Anglii.

Angielski eksport węgla znacznie zmalał w ostatnich czasach. W pierwszym kwartale br. wywieziono 13,100.000 t. węgla i 500.000 t. koksu; w pierwszym kwartale 1924 r. zaś 15,700.000 t. węgla i 900.000 t. koksu.

Do redukcji wywozu węgla przyczyniło się m. i. zmniejszone zapotrzebowanie Niemiec sprowadzających w pierwszym kwartale 1924 r. przeszło 2 milj. t., a w pierwszym kwart. br. zaś nie cały milion ton.

Ceny węgla mają tendencję zniżkową; we wrześniu 1924 r. płacono za tonę węgla w porcie angielskim ok. 1 Ł. 3 s. 1 d., w marcu br. zaś tylko 1 Ł. 0 s. 1/3 d.

Wywóz Anglii w marcu br.

Przywóz Anglii w marcu wynosił 112.86 milj. funt. szterl., wywóz tylko 70,30 milj., saldo ujemne wynosi więc 42.56 milj. funtów. W stosunku do lutego br. przywóz wzrósł o 2,7 milj. funtów, wywóz zaś o 1 milj. osiągając najwyższe napięcie od lipca ub. r. Wzrósł głównie import bawełny i wełny, natomiast tendencję rosnącą okazywał wywóz gotowych wyrobów włókienniczych, lokomotyw, okrętów, samolotów, maszyn itp. Spadkową tendencję zdradzał w dalszym ciągu wywóz węgla.

Cła Mac Kenny.

Z dniem 1. lipca br. wchodzi na nowo w życie t. zw. cła Mac Kenny, wprowadzone po raz pierwszy w życie w roku 1915 celem zabezpieczenia Anglii przed nadmiernym przywozem przedmiotów zbytku oraz przed dumpin- giem tanich towarów zagranicznych. Ustawa o cłach Mac Kenny zgłosiła w sierpniu roku ub. wobec jednak kryzysu panującego w przemyśle angielskim, rząd pod naciskiem opinii konserwatystów przeprowadził ostatnio w parlamencie wznowienie jej. Przeiwnikami ustawy są w pierwszym rzędzie importerzy. Ponieważ jednak ustawa wchodzi dopiero w życie z dniem 1. lipca br. sprowadzili oni już obecnie w masowych ilościach towary obłożone cłem, tak, iż projekcyjnistyczne zamierzenia celi na razie chybιά celu, trzeba będzie bowiem dłuższego czasu, by rynek pochłoniąc mógł sprowadzone obecnie na zapas towary.

Belgia.

Węgiel.

Belgijski rynek węglowy stoi nadal pod znakiem kryzysu. Mimo niskich cen belgijskich, konkurencja zagraniczna w dalszym ciągu daje się silnie odczuć, szczególnie dobitnie ujawnia się współzawodnictwo Niemiec, Holandji i Saary. Dołącza się do tego ponadto konkurencja wewnętrzna, gdyż zwalczają się wzajemnie poszczególne zagłębia. Niemniej jednakże prawdopodobną jest pewna stabilizacja cen, gdyż produkcja ograniczona została w „drakoński” sposób. Droga układu zawartego między belgijskimi a francuskimi producentami zrównane zostały na okres letni t. j. od 1. kwietnia do 15. sierpnia ceny gatunku orzech. Różnica cen na korzyść węgla północno-francuskiego zasadza się wyłącznie na dyferencji kosztów przewozu.

Bułgaria.

Bezcłowy przywóz blachy dla celów przemysłowych.

Bułgarskie Ministerstwo przemysłu, handlu i pracy zwolniło od cła przywóz blach 0.20 mm i wyżej, białych i lakierowanych również farbowanych, przeznaczonych dla przedsiębiorstw przemysłowych.

Francja.

Wzrost francuskiej produkcji węglowej.

Wskutek światowej nadprodukcji węgla i wywołanego przeto przesilenia w gospodarce węglowej wszystkie kraje wydobywające węgiel musiały ograniczyć produkcję. Wyjątek stanowi Francja, która przez podniesienie produkcji co raz to więcej nieuzależnia się od zagranicy rozwijając przeto pośrednio nacisk podaży na rynku światowym.

Według ostatnio opublikowanych danych dzienna produkcja wynosiła w Francji przed wojną (w 1913 r.) 136 tys. ton węgla, w styczniu 1923 r. produkcja wynosiła jeszcze tylko 121 tysięcy, w styczniu 1924 r. już 145 tys. a w styczniu b. r. 160 tys. Nadwyżka obecnej produkcji w stosunku do stanu przedwojennego wynosi więc 24 tysięcy ton węgla dziennie.

Dla ścisłości nadmienić wypada, iż produkcja francuską została zwiększona przez przyłączenie zagłębia Lotaryngji; oddliczywszy jednak produkcję tego zagłębia, pozostaje jeszcze nadwyżka wydobywa przetracająca 5 tysięcy ton dziennie.

Japonia

Przemysł górnośląski a rynek japoński.

W związku z konferencją, która odbyła się w bieżącym miesiącu w Ministerstwie Przemysłu i Handlu w sprawie poparcia obrotu towarowego między Polską a Japonią, Izba napisała ankietę wśród sfer przemysłowych obrotu i wyniki jej podała do wiadomości. Ministerstwu. Wyjątkowa konjunktura dla eksportu polskiego jaką stworzyła katastrofa w Japonii z 1. września 1923. r. rozwinęła niezwykle eksport polski do Japonii doprowadzając do tego, że nasz bilans handlowy wobec Japonii stał się wysoce cennym.

Artykułami podatnymi dla wywozu do Japonii są przede wszystkim różne materiały hutnicze (produkcja przemysłu metalurgicznego, drzewnego) świdry górnicze (wytwarzane przez przemysł górnośląski), maszyny wszelkiego rodzaju i przyrządy, przetwory naftowe, wyroby włókiennicze, pasy skórzanego (stanowią one również przedmiot produkcji Górnego Śląska) itp. Niektóre przedsiębiorstwa tutejsze okazały najżywsze zainteresowanie dla sprawy wywozu do Japonii jakkolwiek zdają one sobie sprawę z poważnej konkurencji St. Zjednoczonych i Niemiec.

Firmy, które dodatkowo zgłosić chcą jeszcze swoje życzenia nadesłać mogą je do biura Izby do L. dz. 3243/25. S.; wskazaniem jest dołączenie materiału propagandowego oraz zastosowanie się do uwagi publikacji „Warunki nawiązania stosunków handlowych z Japonią”, którą przejrzyć można w Izbie.

Niemcy

Produkcja żelaza w Niemczech.

Od listopada 1919 r. Niemcy zaniechały ogłaszania danych statycznych dotyczących produkcji żelaza. Plan Dawesa przewiduje jednak obowiązek ogłoszenia odnośnych danych, które nie dawno temu okazały się w czasopiśmie „Stahl und Eisen” i reprodukowane były w „The Economist”. Podajemy poniżej liczby przedstawiające produkcję ostatnich lat w porównaniu z przedwojenną.

Rok	Liczba wys. pieców pod koniec roku	P r o d u k c j a	
		Surówki	Stali
		w tysiącach ton	
1913	376	19.309	18.985
1919	262	6.284	7.847
1920	237	7.044	9.278
1921	239	7.845	9.997
1922	219	9.396	11.714
1923	218	4.336	6.305

Powyższe dane począwszy od 1919 roku nie dotyczą Lotaryngji i Luksemburgu; od 1921 okręgu Saary i od lipca 1922 r. Górnego Śląska polskiego. Odnośne obszary wyprodukowały w 1913 r.:

	Surówka	Stal
Lotaryngja i Luksemburg	6,417	3,623
Saar	1 371	2 080
Górny Śląsk ok.	600	1 200

Na obecnym obszarze Niemiec wyprodukowano więc w r 1913 ok. 12 milionów ton stali. Wobec znacznych inwestycji dokonanych podczas inflacji obecną zdolność produkcyjną przemysłu żelaznego Niemiec można ocenić na 15 milionów ton rocznie.

Wskaźniki położenia gospodarczego.

Przeciętne dzienne wydobywanie węgla w Ruhrze w styczniu 1924 r. wynosiło 233.900 tonn, w marcu br. 341.000 tonn; wydobywanie węgla kamiennego w całej Rzeszy w tych samych okresach wyrażało się cyfrą 8.785.000 tonn i 11.000.000 to., węgla brunatnego 9.553.000 tonn i 11.800.000 tonn. Zbyt soli potasowej, który w styczniu 1924 r. wynosił jeszcze tylko 408 tys. cent., w lutym br. wzrósł na 2,018 tys. cent.

Wartość obrotów podlegających podatkowi obrotowemu wynosiła w styczniu 1924 r. 3.936 milj. marek, w styczniu br. 13.400 milj. marek.

Wartość wywozu fabrykatów gotowych odpowiadała w styczniu ub. r. kwocie 367,5 milj. marek, w styczniu b. r. 13.400 milj. marek.

Wartość wywozu fabrykatów gotowych odpowiadała w styczniu ub. r. kwocie 367,5 milj. marek, w styczniu b. r. 515,8. Wskaźniki charakteryzujące napięcie życia gospodarczego świadczą więc, iż Niemcy w roku 1924 wzmocniły swą pozycję ekonomiczną.

Benzol.

W miesiącu kwietniu br. uwidocznił się dalszy znaczny wzrost zapotrzebowania na benzol. Wobec coraz szerszego zastosowania benzolu jako środka popędowego, ruch cen jego pozostaje w ścisłej łączności z fluktuacją cen benzyny i olei. Nadzieje odbiorców, iż cena benzolu spadnie, nie ziściły się, wskutek czego powściągliwość, która widoczną była w miesiącu marcu br. ustąpiła miejsca żywemu popytowi. Ponieważ ceny benzyny w Niemczech reagują żywo na ruch cen benzyny amerykańskiej, ta ostatnio zaś okazuje tendencję wzrostową, nie jest wykluczonem, iż ceny benzolu zdradzą dalszy wzrost. Zapasy hurtowników są wprawdzie dość znaczne jeszcze, w miarę jednak dalszego wzmagania się popytu, benzol zagraniczny w dalszym ciągu liczyć może w Niemczech na głódki zbyt.

Ponieważ Górny Śląsk wywozi znaczne ilości benzolu do Rzeszy, konjunktura panująca na rynku niemieckim wpłynie dodatnio na sytuację tutejszego przemysłu derywatów węglowych, który nadmiar produkcji przerastającej zapotrzebowania rynku krajowego, wywozi do Niemiec.

Syndykat węgla brunatnego.

Syndykat węgla brunatnego został odnowiony z mocą obowiązującą do 31. marca 1927 r.

Nowelizacja podatku obrotowego w Niemczech.

Według „Vossische Zeitung“ Związek Przemysłowców niemieckich oświadczył się w sprawie nowelizacji podatku obrotowego za zatrzymaniem zasad obecn. systemu z tem, że szczegółowo badaną ma być sprawa opodatkowania przywozu i bonifikacji wywozu.

Rumunia

Położenie handlu.

Sytuacja, w której znajduje się w chwili obecnej handel rumuński przypomina pod wieloma względami położenie handlu polskiego, choć na ogół jest znacznie krytyczniejszą jeszcze. Handel bowiem zwłaszcza wielki walczy z licznymi trudnościami, do których należą kosztowne interwencje bankowe, b. wysokie procenty od u-

dzielonego kredytu, tudzież niezupełnie jeszcze uregulowane stosunki transportowe. Przez ogólne zmniejszenie się popytu kupcy musieli często kroć ofiarować towar poniżej cen konkurencyjnych aby, choć ze szkodą dla swej sprawności finansowej uratować się od katastrofy.

Co do importu istnieje nieco silniejszy popyt za artykułami wełnianymi i bawełnianymi, za lekkim obuwiem o podeszwach gumowych (na wiosnę), pozatem za artykułami drogeryjnymi i wyrobami przeznaczonymi dla szpitali. Z powodu kryzysu zmniejszyły się transakcje co do wielu artykułów, handel zaś obuwiem ucierpiał głównie przez utrzymanie się niezwykle ciepłej zimy. Wywóz jedynego produktu eksportowego tj. drzewa, został uniemożliwiony przez podrożenie kosztów produkcji i przez kryzys transportowy, który wykazuje ten sam opłakany stan jak dawniej. Eksport zboża ustał w zupełności. Zanik pracy i kompletny zastój w ruchu handlowym grożą dalszym zaostreniem przesilenia gospodarczego.

Towary kolonialne.

Cukier.

Na Bukowinie istnieje obecnie tylko jedna fabryka cukru o większych rozmiarach w Zuczce, która produkuje od dwóch lat cukier grysikowy. Z początkiem tego roku została ukończona odbudowa drugiej fabryki w Łużanach, wytwarzającej również i cukier krystaliczny oraz w kosztach.

Ceny oficjalne za cukier są następujące: kryształ 29 Lei kilogram, cukier grysikowy 25.50 Lei kilogram.

Kawa.

W tym artykule ustalili się na tamtejszym rynku odrębny sposób handlu. Zakupy nie odbywają się jak przedtem w portach eksportowych, lecz jedynie w Galacu. Zwyczaj ten został rozpowszechniony prawie przy wszystkich artykułach kolonialnych z wyjątkiem śledzi, kakao i Margogipe. Ceny za kawę są obecnie nadzwyczaj stałe.

Herbata.

Herbata Ceylon i Orange Pecée są sortami najbardziej tam rozpowszechnionymi. Kilogram w handlu hurtowym kosztuje 235 Lei. Tańsze sorty nie znajdują odbytu.

Śliwki.

Prawie zupełny zastój w tym artykule przypisać należy bardzo wysokim cenom, spowodowanym przez niezadawalający zeszłoroczny urodzaj.

Olej słonecznikowy.

Na Bukowinie istnieją dwie wytwórnie. Konkurencja besarabska powoduje obniżenie cen. Za kilogram płaci się 37.50—38 Lei.

Stany Zjednoczone

Węgiel.

Na rynku węglowym St. Zjednoczonych panowała w kwietniu b. r. depresja. Celem opanowania trudności zbytu kopalnie ograniczyły produkcję. Mimo jednak redukcji wydobycia ce-

ny nie wzmocniły się. Tylko w obwodzie New-River i Pocahontas, gdzie w b. siln. mierze ograniczono produkcję, ceny poprawiły się nieznacznie, a to o 25 cent. na 1 tonnie.

Wzrost zapasów ołowiu.

Według danych statystycznych ogłoszonych przez biuro statystyki przemysłu metalowego, produkcja ołowiu w St. Zjednoczonych i Meksyku wykazuje dalszy wzrost. Z 56.227 t. w lutym wzrosła ona w marcu br. na 68.562 to. W związku z tem rosnącą tendencją okazują również zapasy ołowiu. Podczas gdy z końcem roku ub. wynosiły one 87.197 t. z końcem marca wzrosły one na 105.812 t.

Benzyna.

Wobec poruszonej na str. 24 łączności między cenami benzolu a benzyny wypada zaznaczyć, iż w drugiej połowie kwietnia br. „Standard Oil Company of Ohio“ podwyższyła cenę benzyny o 2 ct. na galonie. Na rynku uwidocznił się żywy popyt nie tylko ze strony krajowych, lecz i zagranicznych nabywców. W związku z zwiększonym zapotrzebowaniem na benzynę również i inne rafinerje w obwodzie Mid-Continent podwyższyły cenę benzyny o ½ do 1 centa na galonie.

Turcja

Protekcyjna gospodarka węglowa.

Prądy protekcjonistyczne w zakresie gospodarki węglowej pojawiają się dziś m. i. w Turcji. Ostatnio Rada Ministrów wygotowała projekt ustawy, przewidującej obowiązkowe używanie węgla krajowego przez instytucje oficjalne jak: koleje anatolijskie, kampanię żeglugi Sejri Sefaine itd.

Zagłębie węglowe Eregli-Zungulak produkuje przeciętnie 1 milion t. węgla rocznie, z których 600.000 tonn zużywa się w Turcji.

Węgry

Ruch fuzyjny w węgierskim przemyśle węglowym.

Od dłuższego już czasu obiegające wiadomości o fuzjach zamierzonych w węgierskim

przemysłu węglowym poczynają się sprawdzać. Największe przedsiębiorstwa węglowe Węgier w Salgó-Targanie pozostające w łączności interesów z zakładami hutniczymi w Rima-Murany fuzjonuje się z towarzystwem węglowym Gran Szaszvar i dwoma innymi przedsiębiorstwami węglowymi.

Przy tej sposobności należy nadmienić, iż węgierski przemysł węglowy poczynił ostatnio kroki u rządu, by wyjednać dla siebie ochronę przed konkurencją węgla zagranicznego, wskazując iż w przeciwnym razie zmuszony byłby do ograniczenia produkcji.

Ochrona owa polegać miałaby na obciążeniu węgla zagranicznego wyrównawczym podatkiem obrotowym.

Włochy

Widoki wywozu węgla górnośląskiego.

Wobec obniżenia czechosłowackich taryf tranzytowych i planowanego wprowadzenia bezpośredniej taryfy kolejowej w komunikacji z Włochami, sprawa wywozu węgla górnośląskiego do Włoch wchodzić poczyni obecnie na nowe tory. W toku są rokowania, mające na celu zapewnienie przemysłowi górnośląskiemu większej dostawy węgla na rzecz kolei północno-włoskich, ponadto toczą się pertraktacje o pozyskanie odbiorców prywatnych z sfer przemysłowych. Na rynku węglowym Włoch zachodzą w ostatnim czasie charakterystyczne przesunięcia; węgiel angielski napotyka na coraz silniejszą konkurencję węgla niemieckiego, w południowych zaś i środkowych Włoszech silną pozycję zajmuje węgiel amerykański. Włochy dążąc jednak do częściowego wyemancypowania się od dotychczasowo-

wych dostawców coraz żywiej interesują się i możliwościami przywozu węgla górnośląskiego. Dotychczas eksport ten przedstawiał się wprawdzie nader skromnie, co położyć należy wyłącznie na karb anormalnie wysokich kosztów przewozu, wynikających z braku bezpośredniej taryfy. W lutym wywóz ów wyrażał się cyfrą 640 to., stanowił więc niespełna 0,01 % ogólnego eksportu z Górnego Śląska, w marcu zaś tylko 495 to., natomiast eksport węgla angielskiego do samego tylko Tryjestu, a więc terenu zbytu, który mógłby stanowić źródło ujścia dla wywozu tutejszego wynosił w styczniu br. 32.848, zaś w lutym 41.191 to. Ogółem w roku 1924 przywóz węgla angielskiego do Tryjestu przekroczył cyfrę 342.842 to. Silnym w porównaniu z eksportem górnośląskim był również przywóz niemiecki. I tak w I. kwartale br. wynosił on około 7000 tonn, w 1924 r. 15.000, czyli iż w roku obecnym przyjmując cyfrę kwartalną w stosunku rocznym podwoił się on. Ceny węgla górnośląskiego muszą być dziś na rynku włoskim celem zdobycia go, niższe od cen równowartościowego węgla angielskiego. Ceny tego ostatniego wynosiły w Tryjeście w styczniu i lutym br. za 1 tonnę: Cardiff 230—240 lir. wł. Newcastle drobny 145—155 lir. wł., Newcastle dla okrętów 185—195 lir. wł., Hull drobny 140—150 lir. wł. Scozia 175—185 lir. włoskich. Newcastle dla gazowni 195 do 205 lir. wł. W razie wprowadzenia bezpośredniej taryfy w ruchu kolejowym z Włochami węgiel górnośląski na rynku północno-włoskim prawdopodobnie będzie mógł sprostać konkurencji tych cen.

Z Żyby

Ochrona przed nierzetelnymi manipulacjami kredytowymi.

Ze sfer przenysłowo-handlowych zwrócono Izbie uwagę, iż w ostatnich czasach powtarzają się wypadki oszukańczych manipulacji ze strony emigrantów, polegające przeważnie na tej zasadzie, iż kupiec noszący się z zamiarem opuszczenia kraju zakupuje towar, płacąc weksłami o dłuższych terminach; w międzyczasie

sprzedaje on zakupiony towar po cenie daleko niższej byleby za gotówkę i znika, pozostawiając bezwartościowe weksła. Ponieważ sporadyczne dotychczas wypadki rzekomo mnożą się ostatnio w niepokojący sposób, zdaniem firm zażalających się, koniecznem byłoby wdrożenie pewnej akcji mającej na celu zapobieżenie tego rodzaju machinacjom.

W związku z powyższem Izba przeprowadziła ankietę wśród przedsiębiorstw przemysłowo-handlowych obwodu, by przedewszystkiem

ustalić, czy i o ile wymienione powyżej manipulacje są istotnie zjawiskiem masowym. Z odpowiedzi nadesłanych Izbie wynika, iż wielkie koncerny węglowe nie zanotowały dotychczas żadnego wypadku takiego nieuczciwego postępowania ze strony swoich odbiorców względnie odsprzedawców, w podobny sposób zaś wypowiedziały się również (z wyjątkiem jednego przedsiębiorstwa) firmy handlu żelaznego. Według opinii większości przedsiębiorstw środkiem zapobiegawczym przeciwko powyższemu nadużyciom może być tylko rygorystyczne badanie materiału wekslowego. Firmy, które odpowiadały na ankietę przyjmują weksle dopiero po gruntownym zbadaniu ich zarówno co do formy jak i co do zdolności kredytowej dłużników i gwarantów wekslowych; ostateczne przyjęcie z reguły uzależniają jednak od opinii zasięganej co do dobroci weksli w odnośnych wydziałach „Banku Polskiego“ wzgl. „Banku Gospodarstwa Krajowego“. Wobec powyższych wyników ankiety, Izba nie znalazła podstaw do wdrożenia akcji wobec czynników rządowych (m. i. w sprawie ewent. publikowania nazwisk osób zamierzających wyemigrować z kraju), natomiast uznając potrzebę rejestracji niepunktualnych i niepewnych dłużników, zaprojektowała prowadzenie listy ich swoim komisjom specjalnym.

Międzynarodowa konferencja drzewna.

Czechosłowacka Izba Handlowa w Wiedniu zwróciła się do nas z prośbą o zajęcie stanowiska wobec projektu wyłonionego przez sekcję drzewną tejże Izby w sprawie zwołania w najbliższym czasie międzynarodowej konferencji, poświęconej zagadnieniu uzdrowienia stosunków w europejskim handlu drzewnym. Pierwsza „międzynarodowa konferencja drzewna“ tego pokroju odbyła się w roku 1932 w Bratysławie; przedmiotem jej obrad były m. i. sprawy udogodnień taryfowych w międzynarodowym ruchu przewozowym drzewa, kwestje celnego traktowania drzewa w poszczególnych państwach (głównie konsumujących) jakoteż zagadnienia dotyczące normalizacji wymiarów. Druga z kolei konferencja odbyła się z końcem roku 1924 w Lyonie, wo-

bec jednak przewagi w niej handlu i produkcji francuskiej mniej zainteresowanej sprawami przemysłu drzewnego państw Europy środkowej według opinii czechosłowackiej Izby Handlowej w Wiedniu nie spełniła ona swego celu. Wobec tego wspomniana Izba stawia pod roz wagę wniosek zwołania 3. z rzędu konferencji nie międzynarodowej już jednak, lecz między państwowej ewent. tylko z współudziałem przemysłu i handlu rekrutującego się z t. zw. państw sukcesyjnych. Wobec zaś faktu, iż główny kompleks zagadnień dotyczy spraw taryfowych, konferencja owa odbyć miałaby się ewentl. w związku z jedną z konferencji kolejowych. Z uwagi na trwający od blisko 2 lat zastój na rynkach drzewnych, czechosłowacka Izba Handlowa w Wiedniu proponuje jako środki mogące się przyczynić do wzmo cnienia sytuacji rynkowej:

- 1) zniesienie wszelkich ograniczeń wywozowych,
- 2) zaprowadzenie specjalnych taryf eksportowych,
- 3) zaprowadzenie taryf związkowych na wzór przedwojenny.

Izba Handlowa nie zajmując na razie stanowiska wobec powyższego projektu rozpisala wśród przedsiębiorstw obwodu ankietę celem ustalenia:

- 1) czy wogóle uważają za celowe zwołanie powyższej konferencji i uczestnictwo w niej.
- 2) w pozytywnym wypadku jakie państwa powinno się na nią zaprosić, t. j. czy konferencja posiadać ma charakter międzynarodowy, czy też jak proponuje to Izba czechosłowacka tylko międzypaństwowy.
- 3) jakie postulaty na konferencję zgłasza obwód tutejszy.

Równocześnie Izba zwróciła się do Związku Izb Przemysłowo-Handlowych Rzeczypospolitej Polskiej z wnioskiem o rozpatrzenie odnośnej sprawy w łonie Związku.

Ż orzecznictwa sądowego

Czy dodatkowe zezwolenie władzy administracyjnej na przewłaszczenie posiadłości rolnej, czyni akt przewłaszczenia prawnie skutecznym?

Obwieszczenie niemieckiej Rady Związkowej z 15. marca 1918 o pozbywaniu posiadłości rolnych (Nr. 36 niem. R. G. Bl. z r. 1918 str. 123), wydane na zasadzie § 3. ustawy z 4. sierpnia 1914 o upoważnieniu Rady Związkowej do wydawania zarządzeń gospodarczych (niem. R. G. Bl. z r. 1914 str. 327) obowiązuje dotychczas w Zachodnich Ziemiach Państwa Polskiego.

W myśl § 1. tego obwieszczenia do skuteczności przewłaszczenia („powzdania“) posiadłości ziemskiej (rolnej) potrzebnym jest zezwolenie właściwej władzy (administracyjnej).

Wyłania się pytanie, czy przewłaszczenie dokonane bez tego urzędowego zezwolenia jest **bezwzględnie nieważnem** — i, to z tym prawnym skutkiem, iż nie może stać się ex post ważnem, chociaż właściwa władza udzieliła następnie — bo po dokonaniem przewłaszczenia — swego zezwolenia, czy też jest tylko **bez-**

skuteczne i nabiera prawnej skuteczności po udzieleniu owego dodatkowego zezwolenia.

Sąd apelacyjny w Katowicach w wyroku z 5. czerwca 1923 zajął w tym względzie stanowisko określone w drugiej alternatywie — i uzasadnił je w sposób następujący:

§ 4 powołanego obwieszczenia stanowi, iż — o ile do księgi gruntowej wpisano zmianę prawną na podstawie nie „zatwierdzonego“ (stosownie do § 1.) aktu prawnego — właściwa władza (administracyjna) może — jeżeli uzna, iż „zatwierdzenie to (zezwoenie) było potrzebne — zwrócić się do urzędu ksiąg gruntowych o wpis sprzeciwu. Zarazem postanawia ten §, iż sprzeciw należy wykreślić, jeżeli tego zażąda właściwa władza (administracyjna), lub jeżeli udzieli (dodatkowego) zezwolenia.

Gdyby przewłaszczenie dokonane bez uprzedniego zezwolenia było bezwzględnie nieważne, wówczas byłoby wykreślenie sprzeciwu bezcelowe, a powołane postanowienie obwieszczenia bezprzedmiotowe, gdyż nie odpowiadający stanowi prawnemu wpis hipoteczny, nie mógłby stać się prawnym przez samo wykreślenie sprzeciwu — a mimo to wpis hipoteczny opiewałby na osobę, której prawo opierałoby się na nieważnym przewłaszczeniu. Wykreślenie sprzeciwu może zatem mieć tylko ten cel — a celem musi być każdy akt prawny, zwłaszcza natury formalnej — by właśnie uzgodnić wpis hipoteczny z rzeczywistym stanem prawnym.

Skoro wykreślenie wpisu musi nastąpić, jeżeli właściwa władza administracyjna tego zażąda lub — jeżeli udzieli przewłaszczeniu dodatkowego swego „zatwierdzenia“, byłoby pozbawionem logicznej konsekwencji stanowisko, iż przewłaszczenie dokonane bez uprzedniego zezwolenia jest bezwzględnie nieważne, gdyż wówczas nie możnaby przez sam akt wykreślenia sprzeciwu — pogodzić z rzeczywistym stanem prawnym bezwzględnie — a więc raz na zawsze nieważnego wpisu, który jako taki z natury rzeczy nie mógłby prawnie odżyć. Założenia te zniewalają a contrario do przyjęcia, iż obwieszczenie z 15. marca 1918 zamierzało przywiązać do przewłaszczenia, dokonanego bez zezwolenia tylko ten skutek, iż staje się ono **zawieszone** w swej skuteczności aż do ostatecznego rozstrzygnięcia kwestji udzielenia lub odmówienia zezwolenia i, że dodatkowe zezwolenie, uchylając bezskuteczność przewłaszczenia — ożywia jego skuteczność.

Pogląd ten znajduje poparcie w motywach do § 4 obwieszczenia z 15. marca 1918 (Justiz-Ministerialblatt z r. 1918 — str. 72), które wskazują na tezę „bezskuteczności“ — a nie „nieważności“ przewłaszczenia, dokonanego w tych warunkach.

Logika tego stanowiska — oparta zresztą o brzmienie § 1. obwieszczenia z 15. marca 1918, który używa wyrażenia „do skuteczności przewłaszczenia“ („Zu ihrer Wirksamkeit“) wypływa ze samej normy prawnej — a nie uwłacza jej przepis § 7. który przewiduje kary za przewłaszczenia, dokonane bez zezwolenia, gdyż ten ostatni przepis zawiera sankcje karne — nie mające wpływu na kształtowanie się stosunków prawno-prywatnych.

Nieważność przewłaszczenia nie można też dedukować z § 134 niem. ustawy cywilnej, gdyż z przepisów obwieszczenia z 15. marca 1918 o charakterze prawno-prywatnym wynika właśnie przeciwieństwo tezy „nieważności“.

Sąd Najwyższy w Warszawie w wyroku z 13. czerwca 1924 podzielił w zupełności stanowisko prawne Sądu Apelacyjnego w Katowicach; poglądy swoje ujął w sposób następujący:

Obwieszczenie z 15. marca 1918 — wychodzi wprawdzie z założenia, iż zezwolenie na przewłaszczenie winno być udzielone poprzednio tak, by przewłaszczenia można dokonać na podstawie przedłożonego już zezwolenia. Co więcej obwieszczenie to przewiduje nawet kary na przypadek dokonania przewłaszczenia bez takiego zezwolenia.

Nie może więc ulegać wątpliwości, że zachodzi tu zakaz ustawowy w myśl § 134 n. c., powodujący w zasadzie nieważność czynności prawnej, dokonanej wbrew temu zakazowi. Jednakże w myśl tego samego przepisu prawnego nieważność ta nie ma miejsca, jeżeli z ustawy samej wynika co innego. A to właśnie należy przyjąć na podstawie interpretacji postanowienia obwieszczenia z 15. marca 1918 — stosownie do uzasadnionych wywodów Sądu Apelacyjnego w Katowicach.

Dodatkowe zezwolenie władzy administracyjnej na przewłaszczenie posiadłości rolnej — czyni zatem **prawnie skutecznym** akt przewłaszczenia, dokonany poprzednio bez tego zezwolenia.

Dr. A. Z.

Firma jako środek nieuczciwej konkurencji.

Sąd Okręgowy w Warszawie zawyrokował dnia 26. stycznia br., iż wprowadzenie do nazwy nowopowstałej firmy spółkowej nazwiska jednego z spółników, jednobrzmiącego z nazwiskiem firmanta posiadającego jednak od lat zaprowadzoną firmę tej samej gałęzi jest **środkiem nieuczciwej konkurencji**, dowody bowiem na prowadzone przez powoda stwierdzenia, iż użycie nazwiska nastąpiło celem podszycia się pod firmę mającą już wyrobioną markę i dostatecznie znaną na rynku. W wyroku Sąd orzeka, iż prawo kwestjonowania wpisu nazwy nowopowstałej firmy do rejestru sądowego przysługuje nie tylko osobie bezpośrednio interesowanej lecz sędziemu rejestrowemu i kupiectwu, gdyż nazwa firmy użyta została celem nielojalnej konkurencji. Równocześnie Sąd nakazał wykreślenie z rejestru wpisu dotyczącego firmy pozwanej.

Wyrok w sprawie waloryzacji.

W maju 1918 pos. prof. dr. Głabiński sprzedał 2 majątki p. A. Kleczewskiemu za kwotę 512 000 k. austr. Części ceny kupna, a mianowicie k. 150 000 p. Kleczewski nie zapłacił, lecz sprzedając jeden z majątków p. Wasilewskiemu i tow. nałożył na nich obowiązek wypłacenia p. Głabińskiemu należnej kwoty. W styczniu 1922 wypłacili p. Głabińskiemu w urzędowej relacji 120 000 Mp., co przedstawiało wtedy wartość złotą tylko ok. 266 zł., podczas gdy pierwotna pretensja miała wartość ok. 74 000 zł. P. Głabiński sumę przyjął, zastrzegł sobie jednak wtedy dochodzenia różnicy od p. Kleczewskiego jako osobistego dłużnika.

Z uwagi na poglądy słuszności z jednej strony, a na sprzedaż majątku przez p. Kleczewskiego i wykreślenie z niego prawa zastawu z drugiej strony, Sąd ustalił waloryzację na 70% i przyznał p. Głabińskiemu sumę 52 000 zł.

Odsetki od weksli przedwojennych.

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 17. marca br. orzekł, iż procenty od weksla przedwojennego należą się nie od daty obecnie sporządzonego protestu, ale za okres od daty płatności (w konkretnym wypadku 5-cio letni). — O ile bowiem weksel przedwojenny podlegał przymusowemu moratorium, które z zachowaniem prawa wekslowego oddaliło datę protestu od daty płatności uznać należy, że zachowane zostało również prawo do procentu, w przeciwnym bowiem razie moratorium będące ulgą dla dłużnika byłoby wywłaszczeniem wierzyciela. —

Droga do zastępstw i przedstawicielstw zagranicznych.

Chcąc dać interesantom obwodu możliwość nawiązania stosunków handlowych z firmami szukającymi na tutejszym terenie rynku zbytu dla swoich wyrobów, lub też źródła nabycia, Redakcja „Górnośląskich Wiadomości Gospodarczych“ prowadzi na łamach swego pisma stałą rubrykę pod tytułem „Zgłoszenia firm“.

Na rubrykę tę składają się wszelkie zapytania firm tak krajowych jak i zagranicznych, jakie wpływają do Izby Handlowej w Katowicach bądź bezpośrednio, bądź za pośrednictwem konsulatów, lub innych organizacji gospodarczych.

Zapytania podzielić można przeważnie na dwie grupy:

1. w sprawie bezpośrednich odbiorców (hurtowników).

2. w sprawie objęcia przedstawicielstw lub zastępstw.

Do wyrobienia sobie poglądu jakich artykułów poszukiwano w ostatnich czasach na górnośląskim rynku posłużyć może podane poniżej zestawienie ważniejszych zgłoszeń firm zagr. od 1. I. 25 r. według państw i rodzaju towarów. Równocześnie zaznaczyć jednak należy, iż jakkolwiek zapytań w sprawie źródeł zakupu w tut. okręgu wpływa bardzo niewiele, to i te nawet nie znajdują dostatecznego zainteresowania w sferach handlowych i przemysłowych. Pragnąc zatem sfery te zachęcić do nawiązania stosunków z firmami zagranicznymi interesującymi się importem towarów polskich podajemy odnośnie aktualne jeszcze zapytania. Tak więc w ostatnich czasach interesowały się importem

z Polski:

Nazwa Państwa	Rodzaj towaru	Poszukuje zastępstw lub dostawców
Belgia	Wyroby fajansowe (umywalnie), muszle klozetowe i tp.	zastępstw
Czechy	Siarczan amonu, drzewo okrągłe (Rundholz) bursztyn w kawałkach, proszek cynkowy, odpadki filmowe celulojdowe i szyldkretowe	dostawców
Finlandja	Surowce dla wyrobu margaryny i mydła, środki żywnościowe jak mąka, tłuszcz, cukier, syrop, suszone owoce, kawa, ryż, bawełna, skóry surowe i garbowane, jelita, lepsze artykuły toaletowe i lukrecja	„
Francja	Blachy żelazne i stalowe	„
Holandja	Naczynia emaljowane, siarczan amonu	„
Urugwaj	Konstrukcje budowlane i materiały budowlane	dostawców (ewentualnie przedstawicielstwa)
Włochy	Węgiel	dostawców

Znacznie większa ilość zapytań odnosiła się do ewentualnych możliwości eksportowych, do Polski, co uwidacznia poniższa tabela:

Nazwa Państwa	Towar oferowany	Rodzaj oferty
Austria	Liny stalowe, drut żelazny, techniczne wyroby gumowe, maszyny narzędziowe, artykuły elektro- i radiotechniczne, urządzenia telefoniczne, maszyny do obróbki drzewa, piły, armatury meble zwy- czajne i luksusowe, stoliki do kart i tp.	odbiorca
Czechosłowacja . .	Maszyny do rozgatkowania ziemniaków Lampy elektryczne, naftowe i towary metalowe Naczynia do transportu, materiały dla kolejek pol- nych, dźwigi i maszyny dla budownictwa Sok malinowy surowy i gotowany z cukrem Kwargle ołomunieckie Artykuły drogeryjne roślinne Przybory szwabskie, sznurowadła itp.	odbiorców wzgl. zastępców odbiorców zastępców na prowizję odbiorców " " "
Finlandja	Ser, masło, papier, deszczułki do skrzynek i mle- ko kondenzowane	odbiorców wzgl. zastępców
Francja	Konfekcja, bielizna, wyroby płócienne	"
Holandja	Wyroby stearynowe, świece, aparaty do frotero- wania i równoczesnego woskowania podług.	"
Niemcy	„Preparat Pansana“ (środek leczniczy) Kawa surowa Ser amerykański „Kraftkäse“ Kawa i owoce południowe suszone	" " "
Szwajcaria	Ser ementaler (w kręgach i pudełkach) Wagi osobowe i automatyczne Naczynia niklowe (metalowe) Maszyny do liczenia, oleje techniczne	"
Włochy	Towary kolonialne i owoce południowe, makaron włoski	odbiorców

Rejestr sądowy

Firmy nowe.

Do rejestru handlowego A. 2155 wpisana została w dniu 8. stycznia 1925. r. firma: Fabryczny skład trzewików i butów roboczych Bogdasar Piradoff-Katowice i jej właściciel Bogdasar Piradoff z Katowic.

Sąd powiatowy w Katowicach.

Do rejestru handlowego A. 2199 wpisana została w dniu 11. kwietnia 1925 r. firma: Apteka miejska Franciszek Herde-Siemianowice i jej właściciel Franciszek Herde — aptekarz — w Siemianowicach.

Sąd Powiatowy w Katowicach.

Do rejestru handlowego B 777 wpisano w dniu 18. kwietnia 1925. r. firmę: „Fides“ Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Katowicach. Przedmiotem przedsiębiorstwa jest wypełnianie powinności, które wynikają ze strony Rybnickiego gwarectwa węglowego i gwarectwa Beatensglückgrube z jej pracownikami — celem zapewnienia im opieki na starość i z powodu zostania inwalidą przy zawrzeć się mających pisemnych kontraktach. Pensjoniści mogą dochodzić swych praw tak dobrze przeciw (wobec) spółników, jak ró-

wnież wobec spółki „Fides“ Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, która obejmuje samoistną odpowiedzialność za wypełnienie. Fides-spółka z ogr. odp. jest obowiązana zaręczyć wypełnienie obowiązków pensyjnych przez spółników. Spólnicy dadzą zahipotekować hipoteki kaucyjne, celem zabezpieczenia wierzytelności pensyjnych na dowolnych nieruchomościach do nich należących na rzecz „Fides“ Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Wykreślenie hipotek może być zezwolone i zarządzone dopiero po rozwiązaniu tej ostatniej spółki. Kapitał zakładowy wynosi 20.000 złotych. Spółka opiera się na kontrakcie z 27. stycznia 1925. r. Zawłodowca zastępuje spółkę samoistnie. Zastępcy zawiadowców są uprawnieni do zastępowania spółki i podpisywania firmy łącznie we dwóch. Zawiadowcą jest generalny dyrektor Dr. inż. Rudolf Wachsmann w Katowicach. Zastępcami zawiadowców są: Dr. Jan Ploch, dyrektor maszyn Karol Petersen, starszy rewizor Franciszek Janrosy, starszy sekretarz Karol Urner wszyscy w Katowicach. Ogłoszenia Spółki umieszczane będą w Tygodniku Powiatowym w Katowicach.

Sąd Powiatowy w Katowicach.

Do rejestru handlowego A. 2201 wpisana została w dniu 18. kwietnia 1925. r. firma: Fryc

Grabner, Katowice i jej właściciel Fryc Grabner, kupiec w Bytomiu. Prokury udzielono Edycie Grabner z Katowic.

Sąd Powiatowy w Katowicach.

Do rejestru handlowego A. 2200 wpisana została w dniu 18. kwietnia 1925. r. firma: „Korkodia“, Pierwsza Górnośląska Fabryka korków, właściciel Edward Maszczyk, Katowice i jej właściciel kupiec Edward Maszczyk w Katowicach Bogucice.

Sąd Powiatowy w Katowicach.

Zmiany w rejestrze.

Do rejestru handlowego A. 2151 wpisano w dniu 27. stycznia 1925 r. przy firmie: Maksymilian Bugajski i S-ka „Katowice, że spółkę zastępuje i firmę podpisuje każdy spółnik samodzielnie.

Sąd Powiatowy w Katowicach.

Do rejestru handlowego B. 237 wpisano w dniu 21. kwietnia 1925 r. przy firmie: „Immobilien“ spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Katowicach, że uchwałą spółki z 13. marca 1925 r. podwyższono kapitał zakładowy na 20.000 złotych po poprzednim przewalutowaniu dotychczasowego kapitału zakładowego.

Sąd Powiatowy w Katowicach.

Do rejestru handlowego B. 107 wpisano w dniu 21. kwietnia 1925 r. przy firmie: Heinrich i Mangelsdorf Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Katowicach, że uchwałą z dnia 12. marca 1925 r. ustalono kapitał zakładowy na 35.000 zł.

Sąd Powiatowy w Katowicach.

Do rejestru handlowego A. 756 wpisano w dniu 24. kwietnia 1925 r. przy firmie: Kurt Forchmann Baugeschäft, Katowice, że prokura Fryca Schaara wygasła.

Sąd Powiatowy w Katowicach.

Do rejestru handlowego A. 1168 wpisano w dniu 22. kwietnia 1925 r. przy firmie: S. i S. Blitz I. Katowice, że nazwisko kupca Samuela Blitz I. w Krakowie prostuje się na Josna Schmelka Blitz.

Sąd Powiatowy w Katowicach.

Do rejestru handlowego A. 627 wpisano w dniu 22. kwietnia 1925 r. przy firmie: Marta Stawowiak, Katowice, że właścicielem jej jest kupiec Mikołaj Stawowiak w Katowicach. Nazwę firmy zmieniono na: „Mikołaj Stawowiak w Katowicach.

Sąd Powiatowy w Katowicach.

Do rejestru handlowego B. 546 wpisano w dniu 23. kwietnia 1925 r. przy firmie: Fr. Mikeska, Spółka akcyjna w Rybniku, Oddział w Katowicach, że odwołano członków Zarządu Otta Basedowa i Franciszka Landsbergera, a w miejsce tychże ustanowiono zawiadowcą Dr. Zygmunta Seltenreicha z Katowic, ul. Mickiewicza 18 — III.

Sąd Powiatowy w Katowicach.

Do rejestru handlowego B. 541 wpisano w dniu 22. kwietnia 1925 r. przy firmie: Carbo-chemia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Katowicach, że Józef Matuszczyk ustanowiony został dalszym zawiadowcą.

Sąd Powiatowy w Katowicach.

Do rejestru handlowego B. 456 wpisano w dniu 25. kwietnia 1925. r. przy firmie: Warsztaty kolejowe — spółka akcyjna w Katowicach, że prokurę ma Egon de Nyiry i zastępuje on spółkę łącznie z członkiem Zarządu.

Sąd Powiatowy w Katowicach.

Firmy wygasłe.

Do rejestru handlowego A. 2062 wpisano w dniu 7. sierpnia 1924. r., że jawna spółka handlowa pod firmą: Marta Morgała i S-ka, Siemianowice rozwiązała się. — Firma wygasła.

Sąd Powiatowy w Katowicach.

Do rejestru handlowego B. 428 przy firmie: Górnośląska Hurtownia Żelaza i metalów — Towarzystwo z ograniczoną odpowiedzialnością Dąb — wpisano dnia 22. kwietnia 1925. r., że uchwałą z dnia 15. kwietnia 1924. r. spółkę rozwiązano, a jako likwidatora ustanowiono Wojciecha Klemczaka, kupca z Dębina.

Sąd powiatowy w Katowicach.

Postępowanie upadłościowe.

Do majątku kupca Jana Kollmanna, w Królewskiej Hucie ul. Sobieskiego nr. 5. wdraża się z dniem dzisiejszym tj. z dniem 31-go marca 1925 r. o godz. 10-tej przed poł. postępowanie upadłościowe.

Zarządcą masy upadłościowej mianuje się p. Ewalda Klossa w Królewskiej Hucie, ul. Katowicka 3.

Wierzytelności należy zgłaszać w sądzie najpóźniej do dnia 15-go maja 1925 r.

Sąd Powiatowy w Król. Hucie. — 9 N 5a/25.

Nad majątkiem Wilhelma Bialka, kupca w Wodzisławiu Rynek, pow. rybnicki, otwiera się z dniem dzisiejszym tj. z dniem 21-go marca 1925 o godz. 11-tej przed południem postępowanie upadłościowe.

Zarządcą masy upadłościowej mianuje się Augustyna Wyleżicha, kupca w Wodzisławiu.

Wodzisław Śl., dnia 21-go marca 1925 r.

Sąd Powiatowy.

Do majątku kupcowej Olgi Hornberger z Król. Huty ulica Sobieskiego 5, wdraża się z dniem dzisiejszym tj. z dniem 31-go marca 1925. r. o godz. 10-tej przed poł. postępowanie upadłościowe.

Zarządcą masy upadłościowej mianuje się p. Ewalda Klossa w Królewskiej Hucie ul. Katowicka 3.

Wierzytelności należy zgłaszać w sądzie najpóźniej do dnia 15-go maja 1925. r.

Sąd Powiatowy w Królewskiej Hucie.

ALSCHER i ZIPSER

BIELSKO, Wyspiańskiego 12

Telefon nr. 190

Adres telegr. „METAZET“

LWÓW, Grodecka 147

Telefon nr. 1337

Wyroby śrubne wszelkiego rodzaju : Siatki i plecionki druciane

Szczotki stalowe i druciane : Naczynia domowe i kuchenne

Narzędzia : Wyroby drzewne : Plomby ołowiane i śrut

P. T.

W dziedzinie naprawy połamanych przedmiotów żelaznych osiągnięto w ostatnim czasie poważny sukces, bowiem naprawę nie uskutecznia się już za pomocą spawania autogenicznego, lecz za pomocą zupełnie pewnego lutowania. Każdy chociażby najmniejszy warsztat może się bez wszelkiej trudności posługiwać niezbędnym proszkiem do lutowania

„PARKOLYTH“.

Sposób zastosowania:

„PARKOLYTH“ po nakropieniu wodą naciera się na złamane części danego przedmiotu, które wiąże wzgl. ściaga się razem, poczem ogrzewa się je za pomocą ognia z węgla drzewnego lub też za pomocą lampy po lutowaniu tak długo, aż przyłożony do materiału drut mosiężny wzgl. materiał lutowniczy wpływa do rowku. Podczas ogrzewania posypuje się złamane części boraksem i „PARKOLYTHEM“, poczem należy powoli chłodzić. Połamane części stają się bezwarunkowo odporniejsze na ponowne złamanie jak sam materiał, dowodem czego liczne świadectwa. (Żeliwo średnio-ziarniste rozrywa się przy napięciu 14—14,5 kg. na milimetr kwadratowy, natomiast miejsca zlutowane przy obciążeniu 17—17,5 kg. na 1 milimetr kwadratowy.)

Nie ulega wątpliwości, że żadna inna naprawa okazałaby się nie mogła praktyczniejsza i lepsza jak za pomocą proszku do lutowania, bowiem spawanie autogeniczne okazało się za drogie i na naprawę tego rodzaju sposobem mogły sobie pozwolić jedynie większe i założeńsze przedsiębiorstwa, zwłaszcza, że naprawa spawaniem autogenicznem wymaga fachowej obsługi, podczas gdy „PARKOLYTHEM“ może lutować każdy bez wszelkiej wiedzy fachowej w najmniejszych warsztatach przy bardzo niskich wydatkach amoryzujących się uż przy kilku naprawach.

Naprawa za pomocą spawania autogenicznego nie jest nigdy pewna, albowiem materiał pomocniczy pokrywa tylko odnośne miejsca i spala się wskutek nadmiaru tlenu kwasowego, wobec czego staje się naprawione miejsce danego przedmiotu twarde i kruche i nie nadaje się do obróbki, co zwykle sprawia wielkie trudności, natomiast naprawa za pomocą proszku lutowniczego „PARKOLYTH“ jest zupełnie pewna, przyczem miejsca zlutowane są łatwe do obróbki, jak piłowanie, wiercenie itd. i miejsca naprawione nie wykazują żadnych dostrzeganych wypukleń.

Spawanie autogeniczne można przeprowadzać tylko w specjalnie dla tego celu urządzonych ubikacjach i związane jest z wyższą kategorią niebezpieczeństwa. Środki pomocnicze, jak tlen kwasowy i karbit, są stosunkowo za drogie i nie zawsze do dostania na każdym miejscu, natomiast „PARKOLYTHEM“ można lutować za pomocą pierwszego lepszego ognia kowalskiego lub lampy lutowniczej. Do lutowania potrzeba „PARKOLYTHU“ zaledwie za 50 groszy, który można otrzymać natychmiast pocztą w pudełkach blaszanych z naszego składu w Bielsku.

„PARKOLYTH“, który jest opatentowany w 27 krajach, wprowadzony został stosunkowo w bardzo krótkim czasie we wszystkich krajach europejskich i cieszy się wszędzie wielką wziętością. Używa się go wszędzie tam, gdzie należy zupełnie w pewny sposób spoić ŻELIWO z ŻELIWEŁ, ŻELIWO z ŻELAZEM i ŻELIWO z MIEDZIĄ.

„PARKOLYTH“ wysyła się w paczkach oryginalnych po 1 kg. zapakowany w puszkach zaplombowanych i kosztuje zł. 58.— za paczkę gotówką.

Nie ulega wątpliwości, że również przedsiębiorstwo WPanów skorzysta z nowoczesnego wynalazku, który uważa się powszechnie za specjalność pierwszorzędną i cieszyłoby nas bardzo, gdyby WPanowie zechcieli się przekonać o jego sprawności.

Gdyby nasuwała się WPanom jakakolwiek wątpliwość, co z natury rzeczy byłoby uzasadnione, to chętnie jesteśmy gotowi służyć WPanom oryginalnymi świadectwami poważniejszych firm polskich, które dowodzą o sprawności w mowie będącego proszku i z przyjemnością oczekujemy zamówienia WPanów.

Z poważaniem

ALSCHER i ZIPSER.

Jeneralna Reprezentacja na Polskę i wolne miasto Gdańsk. 119-1

GÓRNOŚLĄSKIE WIADOMOŚCI GOSPODARCZE

ORGAN DER HANDELSKAMMER IN KATOWICE

ERSCHEINT AM 1. UND 15. JEDEN MONATS

II. Jahrgang

Katowice, den 13. Mai 1925

Nr. 10

REDAKTION UND GESCHÄFTSSTELLE:
Handelskammer in Katowice, Powstańców Nr. 5.
Telefon Nr. 2082, 2261. Scheckkonto P. K. O.
Katowice Nr. 304014

PREIS der Einzelnummer: zł 0.60 BEZUGSPREIS
im Inlande für ein Viertel. zł 3.60, im Auslande 50%,
Zuschlag. Einrückgebühren werden auf Wunsch
durch d. Geschäftsstelle mitgeteilt

Finanzwesen

Exportkredite.

Um den Exporteuren den Warenverkauf gegen längeres Ziel zu erleichtern, hat die „Bank Polski“ begonnen, Devisenwechsel mit einer Fälligkeitsfrist bis zu 6 Monaten zum Diskontieren anzunehmen (bis jetzt konnten Wechsel mit einer Fälligkeitsfrist über 3 Monate hinaus nicht diskontiert, sondern nur lombardiert werden). Im Gegensatz zu der bisherigen Praxis wird demnach der Exporteur in der Lage sein, die erhaltenen Sechsmonatsdevisen sofort zu diskontieren und wird einen Zins zahlen, der um 1 Prozent höher ist als der Normalsatz in dem Lande der Valuta, in welcher der Wechsel ausgestellt und zugleich akzeptiert worden ist, dagegen um 2 Prozent höher falls er in einem anderen Lande akzeptiert wurde. So wird z. B. ein in den Vereinigten Staaten ausgestellt und daselbst akzeptierter Wechsel mit $4\frac{1}{2}$ Prozent diskontiert, wenn er dagegen z. B. in Deutschland akzeptiert wurde mit $5\frac{1}{2}$ Prozent.

Da jedoch eine Reihe von Transaktionen die Gewährung offenen Kredits an die ausländischen Kunden erfordert, wird zur Zeit auch die Möglichkeit geprüft, an Exporteure Kredite zu gewähren, auf Grund von Rechnungen, die die Warenausfuhr nach dem Auslande bestätigen. Diese Form des Exportkredits kann für die Industrie, welche für den Export arbeitet und genötigt ist, sich der Kreditmethoden der Konkurrenz zu bedienen, eine bedeutende Hilfe bilden, da die ausländischen Kunden sich leichter entschliessen, Geschäfte gegen offenen Kredit, statt Wechselkredit abzuschliessen.

Das Statut des Staatswirtschaftsfonds

Gemäss der im Dz. U. R. P. No. 42 vom 28. April d. Js. veröffentlichten Verordnung des Ministerrats wurde aus den Geldern, welche aus der Realisierung der amerikanischen Anleihe nach Abzug der für den Eisenbahnbau bestimmten Summe erzielt wurden, ein besonderer, durch das Finanzministerium verwalteter Fond — der Staatswirtschaftsfonds geschaffen.

Der Fonds ist bestimmt:

A.) für dauernde und langfristige Anlagen zu Wirtschaftszwecken, in erster Linie sonach:

- 1) für Errichtung von Neubauten, insbesondere für Wohnzwecke,
- 2) Kommunalinvestitionen,
- 3) Industrieinvestitionen, welche für den Staat von Bedeutung sind sowie
- 4) für Flüssigmachung langfristigen hypothekarischen Kredits.

B.) für kurzfristige Kapitalsanlagen aber nur vorübergehend bis zu dem Moment, wo dieser Fonds in der im Absatz A) festgesetzten Weise verwendet wird.

Die langfristigen Kapitalsanlagen geschehen in Form:

- a) eines Ankaufs von Pfandbriefen und Obligationen,
- b) einer Gewährung von Darlehen.

Der Ankauf von Wertpapieren aus Geldern des Staatswirtschaftsfonds, welche der Finanzminister zu diesem Zwecke bestimmt, erfolgt durch die Bank Gospodarstwa Krajowego u. zw. auf Rechnung des Staatsschatzes;

dagegen werden Darlehen im eigenen Namen und auf **eigene Rechnung** durch die Bank Gospodarstwa Krajowego gewährt werden oder aber durch andere Finanzinstitutionen, denen die Bank mit Genehmigung der Finanzministeriums **vertretungsweise** diese Funktionen anvertraut.

Die Darlehen werden zu solchen Fristen und Bedingungen erteilt werden, welche eine Deckung der Zinslast und Amortisation der Auslandsanleihe sicherstellen.

Vordatierte Schecks und Verstempe- lung von Schecks.

Geldteuerung und Geldknappheit haben manche Unsitten herausgebildet bzw. wieder eingebürgert, welche zu beseitigen wären. Abgesehen von Wechselziehungen, die jeder reellen wirtschaftlichen Grundlage entbehren (Reitwechsel), wäre eine Gepflogenheit zu erwähnen, die in der heutigen Zeit immer mehr überhandnimmt, u. zw. vordatierte Schecks auszustellen. Ein Schuldner, der die an ihm gestellten bereits fälligen Forderungen an seinen Gläubiger nicht bezahlen kann, weil ihm keine flüssigen Gelder zur Verfügung stehen, übergibt seinem Gläubiger einen Scheck auf seine Bank, den er aber erst einige Tage später fällig stellt, in der Hoffnung, dass in der Zwischenzeit sein Bankkonto die nötige Deckung aufweisen wird.

Die Schwierigkeiten, über die die ganze Kaufmannswelt bei Eintreibung ihrer Aussenstände klagt, zwingt den Gläubiger zur Annahme der Zahlung in dieser Form, obwohl er dadurch nur in die Lage versetzt wird, über den ihm zustehenden Betrag erst in mehreren Tagen zu verfügen. Das Unreelle dieser Handlungsweise liegt zunächst einmal darin, dass der Schuldner die tatsächliche Zahlung der bereits fälligen Forderung bis zur Fälligkeit des gezogenen Schecks hinausschiebt, ohne seinen Gläubiger für die ihm zustehenden usuellen oder gesetzlichen Zinsen zu entschädigen. In der Hauptsache jedoch ist der ganze Vorgang deshalb zu verwerfen, weil er geeignet ist, im ganzen Scheckverkehr Unsicherheit hervorzurufen. Er ist auch mit den Vorschriften des

Scheckrechtes vom 14. November 1924 unvereinbar, die im Art. 1 als Formerfordernis des Schecks die **unbedingte** Anweisung zur Zahlung einer bestimmten Geldsumme verlangen.

Ausserdem bedeutet diese Handlungsweise eine Kürzung der Stempelgebühr, da lt. dem hier noch geltenden preussischen Stempelgesetz mit den durch Verordnungen der polnischen Behörden eingeführten Abänderungen, Schecks mit einem späteren Ausstellungsdatum keine Schecks im Sinne dieses Gesetzes sind, sondern Obligoschreiben und dadurch mit dem Augenblicke der Inverkehrsetzung derselben einer Verstempelung lt. der Wechselstempelskala unterliegen.

Im Sinne des Gesetzes gilt ein vordatierter Scheck dann noch nicht in den Verkehr gesetzt, wenn er einer Bank zur Auszahlung, Gutschrift auf Konto bzw. Inkasso am Ausstellungstage übergeben wird, da in diesem Falle die Bank denselben bis zum Ausstellungsdatum behält und erst mit dem Eintreten dieses Tages im Sinne des Auftrages des Einreichers denselben realisiert (in den Verkehr setzt). Die Bank kann gleichfalls einen solchen Scheck einer ihrer Filialen am Zahlungsorte — nicht aber einer affilierten bzw. Konzernbank — noch vor Eintritt des Ausstellungstages übergeben, hingegen kann sie einen solchen Scheck an eine andere Bank erst am Ausstellungstage weitergeben.

Der gegenwärtige Prozentsatz der Golddeckung der Banknoten.

Am 1. Januar 1925 setzte sich der Geldumlauf zusammen aus:

Noten der Bank Polski in Höhe v.	550.873.960 zł.
Scheidenoten in Höhe von	68.806.043 „
Scheidemünzen aus Nickel und	
Bronze in Höhe von	51.528.743 „
Silbermünzen in Höhe von	2.771.681 „

Wert des Gesamtumlaufs 673.980.427 „
das ist 24 zł. auf den Kopf der Bevölkerung, wobei auf Scheidenoten, Scheidemünzen von Nickel und Bronze und Silbermünzen 4.39 zł. entfällt.

Das Verhältnis der Golddeckung der Banknotenumlauf betrug 64,89%.

Am 10. April 1925 setzte sich der Geldumlauf zusammen aus:

Noten der Bank Polski in Höhe v.	561.616.905 zł.
Scheidenoten in Höhe von	95.148.527 „

Scheidemünzen aus Nickel und Bronze in Höhe von	54.300.425 „
Silbermünzen	33.130.891 „

Wert des Gesamtumlaufs 744.205.748 zł.
das ist 26 zł. pro Kopf der Bevölkerung, wobei auf Scheidenoten, Scheidemünzen aus Nickel und Bronze und Silbermünzen 6,52 zł. entfällt.

Das Verhältnis der Golddeckung der Banknoten der Bank Polski blieb aufrechterhalten und betrug 64,26%.

Es ist zu bemerken, dass der Umlauf an Scheidenoten, der Scheidemünzen aus Nickel und Bronze und Silbermünzen noch nicht die gesetzliche Höhe erreicht, denn gemäss der Verordnung über das Währungssystem in Polen ist das Finanzministerium berechtigt, Scheidenoten und

Scheidemünzen bis zur Höhe von 12 zł. pro Kopf der Bevölkerung auszugeben.

Der Termin zur Einwechslung von Polenmark.

Der äusserste Termin zur Umwechslung der Polenmark auf Złoty läuft am 31. Mai d. Js. ab. Nach diesem Tage verliert die Polenmark jeden Geldwert.

Im Umlauf befinden sich noch über 3 Billionen Polenmark, d. i. über 1,600,000 Złoty.

FULMEN

**Górnślaski Handel Węla
Spółka z o. o.**

Steuernwesen

Die drei Bilanzen unseres Steuerbilanzrechtes.

In unseren Steuerbilanzvorschriften sind drei Bilanztypen zu unterscheiden:

- Der buchmässige Jahresabschluss in Mark oder Złoty,
- die Goldfranken- (Steuer-) bilanz, d. i. Valorisierungsbilanz.
- die (Gold-) Eröffnungsbilanz in Złoty.

Diese Terminologie entspricht jedoch nicht vollkommen der Terminologie unserer Steuerverordnungen. Da diese nämlich für die einzelnen Anwendungsfälle erlassen wurden, geben sie keine bündige Definition der wesentlichen Merkmale einer jeden der drei Bilanztypen, mit denen sie es zu tun haben. Es ist daher schon mehr die Aufgabe des Kommentators, die Unterschiede zwischen den drei Typen hervorzuheben.

Der Vergleich dieser drei Typen soll sich hauptsächlich auf die Bestände in den gemischten Konten erstrecken, weil bloss diese Konten auf die Veranlagung zur Einkommensteuer entscheidenden Einfluss haben, die andern aber in steuerlicher Beziehung wenig in Betracht kommen.

A. Der buchmässige Abschluss.

Der buchmässige Kontenabschluss kann in Mark oder Złoty erfolgen, nach dem ersten Juli 1924 aber bloss in Złoty, da von diesem Tage an die

Mark ihren Charakter als gesetzliches Zahlungsmittel verloren hat. Soweit der Abschluss das Jahr 1924 umfasst, sind die Markumsätze auf Złoty zum Kurse von 1.800.000 umzurechnen. Das Wesen dieser Bilanz liegt in der buchmässigen Kontinuität, wobei jedoch Abschreibungen möglich sind. Es wäre jedoch im Widerspruch mit dem Wesen des buchmässigen Abschlusses, wenn die Bestände und Anlagen umgewertet würden. Es ist auch eine Umrechnung der Forderungen und Schulden unzulässig, welche auf der Entwertung der Valuta, in welcher die Buchführungen und Bilanzen gemacht werden, beruhen. Hingegen ist eine Abschreibung der Valutaverluste bei Schulden in anderen Währungen zulässig. Es kommt hier weniger in Betracht, ob eine Anrechnung der Kursdifferenzen in ausländischen Guthaben als Gewinn berechnet werden kann oder muss.

B. Die Goldfranken- (Steuer-) bilanz, d. i. Valorisierungsbilanz.

Während der buchmässige Abschluss, von dem unter A. die Rede war, allgemein bekannt ist, gehört die Goldfranken- bzw. Steuerbilanz neuem Datum an. Diese Bilanz interessiert uns im gegenwärtigen Steuerjahre (1925) insoweit, als sie zu Beginn und Ende des Wirtschaftsjahres 1923-24 bzw. 1924 angefertigt wurde. Da schon im Steuerjahr 1924 die Veranlagung zur Einkommensteuer auf

Grund der Goldfrankenbilanz für das Wirtschaftsjahr 1922-23 bzw. 1923 erfolgen konnte, wäre zunächst die Kontinuität zwischen der Schlussbilanz für das Wirtschaftsjahr 1922-23 bzw. 1923 und der Goldfrankeneröffnungsbilanz für das Wirtschaftsjahr 1923-24 bzw. 1924 zu untersuchen.

Es wären hierbei nachstehende Fälle zu unterscheiden:

- a) Das Unternehmen hat für das Wirtschaftsjahr 1922-23 bzw. 1923 eine Goldfrankenbilanz,
- b) das Unternehmen hat für das Wirtschaftsjahr 1922-23 bzw. 1923 eine Markbilanz,
- c) das Unternehmen hat die (Gold-) Eröffnungsbilanz in Złoty noch vor Ende des Wirtschaftsjahres 1922-23 bzw. 1923 aufgestellt.

Zu a): In diesem Falle bildet die Goldfrankenschlussbilanz für das Wirtschaftsjahr 1922-23 bzw. 1923 gleichzeitig die Goldfrankeneröffnungsbilanz für das Wirtschaftsjahr 1923-24 bzw. 1924.

In der Goldfrankenschlussbilanz des Wirtschaftsjahres 1922-23 bzw. 1923 sind die Bestände nach ihrem tatsächlichen Werte einzuschätzen — der Unterschied zwischen dem Anfangs- und Endwerte bildet den steuerbaren Gewinn oder Verlust.

Laut Vorschrift waren die Goldfranken - Eröffnungsbilanzen und Schlussbilanzen 1922-23 bzw. 1923 bezüglich der Bestände auf den gemischten Konten (Warenbestände) nach zwei verschiedenen Gesichtspunkten aufzustellen: die Eröffnungsbilanz bildete eine blosse Umrechnung der vorangehenden Schlussbilanz, die Schlussbilanz jedoch hatte den „tatsächlichen Wert“ zu enthalten. Wir wollen hierbei nicht näher darauf eingehen, ob die Anwendung zweier verschiedener Gesichtspunkte richtig war und ob das Wirtschaftsleben sich an sie hielt.

Gegenwärtig ist für das Steuerjahr 1925 bei der Frage der gemischten Konten hervorzuheben, dass nach den im Dz. U. R. P. Nr. 28 enthaltenen Vorschriften in die Steuerbilanzen und zwar sowohl in die Eröffnungsbilanz als auch Schlussbilanz für das Wirtschaftsjahr 1923-24 bzw. 1924 die Be-

stände mit ihrem wirklichen Werte einzusetzen sind. Der Unterschied zwischen der Eröffnungsbilanz u. der Schlussbilanz für das Wirtschaftsjahr 1922-23 bzw. 1923 ist als Unterschied der Bestände auf den gemischten Konten in die Bilanz einzusetzen und vorläufig von der Steuer befreit.

Auf diese Weise ist die buchmässige Kontinuität auf den gemischten Konten unterbrochen und damit die wichtigste Vorfrage für die Goldfrankeneröffnungsbilanz gelöst.

Zu b): Hier handelt es sich darum, dass für das Wirtschaftsjahr 1922-23 bzw. 1923 Markbilanzen bestehen für 1923-24 bzw. 1924, aber Valorisierungsbilanzen. Dieser Fall unterscheidet sich nicht vom vorhergehenden, da in die Eröffnungsbilanz des Wirtschaftsjahres 1923-24 bzw. 1924 die Bestände mit ihrem wirklichen Wert einzusetzen sind.

Zu c): Wenn vor Beginn des Wirtschaftsjahres 1923-24 bzw. 1924 die (Gold-)Eröffnungsbilanz in Złoty aufgestellt wurde, so muss offenbar die Buchführung in der unter A. genannten Weise erfolgen, d. h. mit einem gewöhnlichen buchmässigen Kontenabschluss.

C. Die (Gold-) Eröffnungsbilanz in Złoty.

An dieser Stelle interessiert uns die Eröffnungsbilanz in Złoty nur insoweit, als es sich um die gemischten Konten handelt. Die Umrechnung der anderen Konten (Anlagewerte, Aktienkapital usw.) lassen wir beiseite, da sie auf die Bemessung der Einkommensteuer keinen unmittelbaren Einfluss haben. Da für unsere Frage der Novellenentwurf, welcher vom Finanzministerium an den Sejm gegangen ist, eine entscheidende Bedeutung hat, wollen wir in den weiteren Ausführungen ihn als bereits geltendes Recht ansehen.

Der Novellenentwurf schafft unbedingte Geltung dem Grundsatz: **Die buchmässige Kontinuität auf den gemischten Konten zwischen der Eröffnungsbilanz und dem vorhergehenden Rechnungsabschluss darf nur einmal unterbrochen werden und zwar mit Beginn des Wirtschaftsjahres 1923-24 bzw. 1924.**

In Befolgung dieses Grundsatzes wäre zu unterscheiden:

- a) Es wurde für das Wirtschaftsjahr 1922-23 bzw. 1923 eine Markbilanz aufgestellt,
- b) Es wurde für diesen Zeitraum eine Goldfrankenbilanz aufgestellt.

Zu a): Die Einschätzung der Warenbestände kann nach den Erwerbs- bzw. Selbstkosten erfolgen, sollten diese aber höher sein als die Marktpreise, so nicht über die letzteren.

Zu b): Der Wert der Bestände laut Schlussbilanz darf in der Eröffnungsbilanz in Złoty vergrößert werden und zwar um den Unterschied zwischen der Bewertung dieser Bestände in der Goldfrankenöffnungsbilanz, d. i. der Bilanz, welche das Wirtschaftsjahr 1922-23 bzw. 1923 einleitet und dem wirklichen Wert dieser Bestände.

Der Sinn dieser Vorschrift beruht darauf, dass hier eine Berichtigung dieser Inkonzsequenz erfolgt, welche durch die Schätzung der Bestände in den Goldfrankenbilanzen des Wirtschaftsjahres 1922-23 bzw. 1923 nach zwei verschiedenen Gesichtspunkten entstand.

Dieser Unterschied, welcher den Wert der Bestände vergrößert, ist nachzuweisen. Falls Unterlagen nicht beigebracht werden können, darf der Unterschied nicht 20 % des Wertes der Bestände in der Goldfrankenschlussbilanz übersteigen.

Aus obigem erhellt, dass der Beginn des Wirtschaftsjahres 1923-24 bzw. 1924 für die Bilanz entscheidende Bedeutung hat. Negativ hebt der Novellenentwurf die Bedeutung dieses Zeitpunktes in der Weise hervor, dass er bestimmt, es müsse zwischen den gemischten Konten und der Schlussbilanz des Wirtschaftsjahres 1923-24 bzw. 1924 und der Eröffnungsbilanz in Złoty, welche zu Beginn des Wirtschaftsjahres 1924-25 bzw. 1925 aufgestellt wurde, die buchmässige Kontinuität gewahrt werden.

Eine Unterbrechung der buchmässigen Kontinuität ist nicht angezeigt und soll nur einmal erfolgen. Daraus ergibt sich, dass die Aufstellung der Eröffnungsbilanz in Złoty

am besten auf den Beginn des Wirtschaftsjahres 1923-24 bzw. 1924 verlegt wird.

Die Verordnung des Staatspräsidenten für die Aufstellung von Złotybilanzen bestimmt, dass spätestens für das Wirtschaftsjahr 1926 eine Bilanz aufgestellt werden muss, weil für dieses erst die Bilanz vom 1. Januar 1925 in Betracht kommt, welche unbedingt eine Eröffnungsbilanz in Złoty sein muss. Aus den Steuervorschriften ergibt sich, dass zwar formell die Aufstellung der Eröffnungsbilanz nicht auf einen früheren Termin verlegt wurde, tatsächlich aber eine solche Verlegung im Interesse einer jeden Gesellschaft gelegen ist; die Einkommensteuervorschriften im Dz. U. R. P. Nr. 28 nehmen bereits die Bestimmungen der Novelle vorweg.

Zur Beachtung: Die Rechtsquellen für jede dieser Bilanztypen sind enthalten:

A. Der buchmässige Kontenabschluss im Handelsgesetzbuch sowie in den §§ 33—36 der Verordnung des Finanzministers vom 14. Mai 1921 betr. Ausführungsvorschriften zum Einkommensteuergesetz (Dz. U. R. P. Nr. 48 Pos. 298).

B. Die Valorisierungsbilanz: Im Handelsgesetzbuch sowie in den Verordnungen des Finanzministers vom 15. Februar 1924 (Dz. U. R. P. Nr. 16 Pos. 165), vom 14. März 1924 (Dz. U. R. P. Nr. 27 Pos. 276) und vom 23. April 1924 (Dz. U. R. P. Nr. 37 Pos. 400), sowie im Monitor Polski Nr. 157. Eine Berufung darauf finden wir in den letzterschienenen Vorschriften vom 9. Mai 1925 über die Einkommensteuer (Art. 3, Absatz 3, Dz. U. R. P. Nr. 28 Pos. 200).

C. Die Eröffnungsbilanz in Złoty: In der Verordnung des Staatspräsidenten vom 25. Juni 1924 (Dz. U. R. P. Nr. 55 Pos. 543) in der Fassung der Abänderungsnovelle zu den §§ 36 und 37 dieser Verordnung sowie in der Ausführungsverordnung vom 1. Juli 1924 (Dz. U. R. P. Nr. 61, Pos. 602) in der Fassung der Verordnung vom 18. Februar 1925 (Dz. U. R. P. Nr. 21 Pos. 151). Weiterhin ist hier mit der vom Finanzministerium im Sejm eingebrachten Novelle zu rechnen.

Wł. J. Szatensztein.

Die Veranlagung und Erträge der Vermögenssteuer.

Bekanntlich wurden die Erträge aus der Vermögenssteuer von vornherein auf 1.000 Millionen Złoty festgesetzt, wovon die Landwirtschaft, 500, Grosshandel und Industrie 375, die übrigen Steuerzahler aber 125 Millionen aufzubringen hätten. Die Steueranmeldung für jede Gruppe erfolgte zunächst nach gleichen Grundsätzen mit der Massgabe, dass auf Grund der so-erzielten Summen eine entsprechende Erhöhung oder Ermässigung des Steuersatzes für die betreffende Gruppe Platzgreift, sodass das bestimmte Kontingent erreicht wird. Infolge technischer Schwierigkeiten haben die Finanzbehörden erst vor nicht langer Zeit die vorläufige Veranlagung abgeschlossen und dem Finanzministerium die Ergebnisse für ihre Bezirke übersandt. Das Ministerium stellt dieselben zusammen und berechnet den Umrechnungskoeffizienten für die endgültige Steueranmeldung.

Aus der Rede des Abgeordneten Michalski auf der Plenarsitzung des Sejm vom 7. d. Mts. geht hervor, dass auf die Landwirtschaft nach der vorläufigen Veranlagung 150 Millionen Złoty (statt 500) auf Grosshandel und Industrie 306 (statt 375) und auf die übrigen Steuerzahler 69 (statt 125) entfallen würde. Im Jahre 1924 haben davon tatsächlich eingezahlt: die erste Gruppe 80 Millionen, die zweite 94,5 und die dritte 24.

Mit Berufung auf obige Ergebnisse wehrt sich die Landwirtschaft gegen die Erhebung des Kontingents in der durch das Vermögenssteuergesetz festgesetzten Höhe. Handel und Industrie aber könnten eine Erhöhung ihres Kontingentes absolut nicht zustimmen. Jedenfalls ist mit der Wahrscheinlichkeit zu rechnen, dass die für das laufende Jahr preliminierten Einkünfte aus der Vermögenssteuer im Betrage von 300 Millionen nicht erzielt werden, daher hat auch die Budgetkommission des Sejm eine Entschliessung gefasst, welche die Regierung zur Einbringung einer Novelle zum Vermögenssteuergesetz auffordert, worin die Zahlungstermine abgeändert würden.

Steuergesetzgebung.

Im Anschluss an die in den „Górslaskie Wiadomości Gospodarcze“ Nr. 1 vom 1. Januar ds. Js. veröffentlichte Uebersicht der Vorschriften für Einkommen- und Gewerbesteuer bringen wir in dieser Nummer im polnischen Text die Vorschriften der Vermögenssteuer, sowie der in Oberschlesien geltenden Kommunalsteuern und Stempelgebühren.

Die Staatseinkünfte aus Steuern und Monopolen im I. Vierteljahr 1922, 1923, 1924 und 1925.

An Steuern und Monopolen gingen insgesamt ein:

m I. Vierteljahr	1922	95,9	Miljonen Złoty
" " "	1923	29,5	" "
" " "	1924	195,0	" "
" " "	1925	303,03	" "

Davon entfielen auf direkte Steuern, aber ohne Vermögensabgabe und Vermögenssteuer:

m I. Vierteljahr	1922	6,2	Miljonen Złoty
" " "	1923	7,0	" "
" " "	1924	25,8	" "
" " "	1925	68,1	" "

Das bedeutende Ansteigen der Einkünfte ist jedoch nicht allein der Finanzreformen zuzuschreiben, vielmehr spielt auch die Erhöhung der Warenwerte, z. B. bei der Umsatz- und Einkommensteuer eine nicht zu unterschätzende Rolle.

Umsatzbücher als Beweismittel.

Die Schätzungskommission hat den Tischler U. in Ostrów für das I. Halbjahr 1923 zu einem Umsatz von 70 Mill. Mark veranlagt. U. erhob dagegen Berufung, da nach seinem Umsatzbuch der Umsatz bloss 21 Mill. Mark betrug. Die Berufungskommission liess jedoch den Beweis durch das Umsatzbuch, welches kein vorgeschriebenes Handelsbuch ist, nicht zu. Gegen die Entscheidung der Berufungskommission erhob U. weiter die Klage an das Oberste Administrationsgericht, dasselbe entschied, dass es unzulässig sei den Beweis durch das Umsatzbuch bloss deshalb nicht anzuerkennen, da dasselbe nicht die Beweiskraft wie Handelsbücher hat. Die Beweiskraft des Umsatzbuches wäre vielmehr von den jeweiligen Umständen abhängig (richtige und genaue Führung usw.).

Zuständigkeit der Finanzkammern (Finanzabteilung) zur Niederschlagung von Rückständen und Strafen betr. Stempelgebühr.

Mit Verordnung vom 20. März 1923 (Dz. U. R. P. No. 49 Pos. 341) hatten die Finanzkammern (Finanzabteilungen der Wojewodschaft Schlesien) folgende Ermächtigungen erhalten, soweit es sich um Stempelgebühren, Börsen-, Erbschaft- und Schenkungssteuern handelt:

1. Zur Vornahme von Abschreibungen bzw. Rückzahlungen, welche

durch falsche Veranlagung od. Ueberzahlung verursacht wurden ohne Beschränkung der Summe.

2. Zur Erlassung von nichteintreibbaren Rückständen — ohne Beschränkung der Summe; bei eintreibbaren Rückständen jedoch, deren Einziehung auf besondere Schwierigkeiten stossen würde, oder die wirtschaftliche Existenz und Steuerkraft des Schuldners gefährden könnte — bis zur Summe von 100,000 Mk., welche später mit Verordnung vom 4 Januar 1924 (Dz. U. R. P. No. 3. Pos. 18) auf 5.— zł. abgeändert wurde.

3. Zur Herabsetzung oder Erlassung von Geldstrafen und Erhöhungen,

wenn berücksichtigungswerte Umstände vorliegen (schwere Wirtschaftslage, niedriges geistiges Niveau usw.) — bis zur Summe von 1.000.000.— Mk.; dieser Betrag wurde durch gen. Verordnung vom 4 I. 1924 auf 50 zł. abgeändert, späterhin auf 500,— zł. und neuerlich durch Verordnung vom 25. April 1925 (Dz. U. R. P. No 44, Pos. 308) auf 5.000 zł erhöht.

Diese Verordnung bedeutet einen weiteren Schritt in der Entwicklung, welche auf eine Entlastung d. Zentralbehörden und Uebertragung ihrer Befugnisse auf die Wojewodschaftsbehörden hinzielt.

Wirtschaftliche Gesetzgebung

Das Verfahren zwecks Anmeldung eines Warenzeichens.

Infolge zahlreicher Anfragen aus Interessentenkreisen über die Anmeldung von Warenzeichen bringen wir einen Auszug der betreffenden gesetzlichen Vorschriften, d. i. des Gesetzes vom 5. II. 1924 (Dz. U. R. P. No. 31. Pos. 306) und der Verordnungen vom 10. IV. 1924 (Dz. U. R. P. No. 33. Pos. 348) und vom 19. XII. 1924. (Dz. U. R. P. No. 5/25. Pos. 41.)

Um das Recht zur ausschliesslichen Führung eines Warenzeichens zu erlangen, hat der Unternehmer an das Patentamt in Warsawa, Elektoralna 2 eine Eingabe zu richten und zwar für jedes Warenzeichen besonders. Die Eingabe hat zu enthalten:

1. Eine genaue Abbildung des Warenzeichens in 5 Ausfertigungen.
2. Die Adresse des Anmeldenden.
3. Falls der Anmeldende im Ausland wohnt, einen Patentanwalt oder Advokat im Inlande.
4. Die Firma des Unternehmers, ihren Charakter und Umfang (u. a. ob sie selbst produziert oder bloss handelt).
5. Die Bezeichnung der Waren, für welche das Warenzeichen angemeldet wird mit Angabe ihrer Klasse bzw. Klassen (siehe weiter unten).
6. Den Hauptsitz des Unternehmens und den Sitz der Zweigniederlassungen.
7. Die Quittung des Finanzamtes über die Anmeldegebühr, d. i. 20.— zł.
8. Falls der Sitz des Unternehmens sich bloss im Auslande befindet, eine Urkunde dar-

über, dass das Warenzeichen dort Rechtsschutz geniesst.

Die Warenklassen für Warenzeichen sind folgende (gekürzt):

1. Mineralische Rohstoffe.
2. Metalle.
3. Holz, Samen, Pflanzen usw.
4. Tiere, Häute usw.
5. Maschinen.
6. Transportmittel.
7. Haus- und Küchengeräte, Werkzeuge, Metallwaren.
8. Schmuckwaren.
9. Instrumente und Apparate.
10. Naftaprodukte und chemische Produkte zu technischen Zwecken.
11. Farbstoffe, Lacke, Wachs, Stärke, Reinigungsmittel usw.
12. Heil- und Hautpflegemittel.
13. Tabak und Tabakwaren.
14. Gummiwaren.
15. Tischler- und Korbmacherwaren.
16. Drechsler- und Schnitzerwaren.
17. Lederwaren und Sportartikel.
18. Garne und Gewebe, Teppiche, Tisch- und Bettwäsche usw.
19. Kleider, Schuhe, Leibwäsche usw.
20. Glas- und Porzellanwaren.
21. Papier, Bücher usw.
22. Musikinstrumente und Spielwaren.
23. Alkoholische Getränke.
24. Alkoholfreie Getränke.
25. Genussmittel.

Wenn die Prüfung der gesetzlichen Bedingungen zur Erlangung des Warenzeichens zu einem günstigen Ergebnis führt, fordert das

Patentamt die Vorlage des Clichés und den Erlag der Gebühr für einen 10-jährigen Markenschutz, d. i. 40,— zł., sowie einer Zusatzgebühr von 10 zł. für jede Warenklasse, auf welche sich das Warenzeichen erstrecken soll. Dann wird das Warenzeichen registriert und der Schutzschein ausgestellt.

Das Cliché braucht dann nicht vorgelegt zu werden, wenn es sich bloss um ein Wort-

zeichen handelt, für welches die Schreibweise nicht besonders charakteristisch ist. Die Eintragung des Warenzeichens wird in den „Wiadomości Urzędu Patentowego“ auf Kosten des Anmeldenden veröffentlicht.

Gegen einen abschlägigen Bescheid, welcher mit Gründen versehen sein muss, kann im Verlaufe von 2 Monaten an die Berufsabteilung des Patentamtes Berufung eingelegt werden.

Handelsverträge

Die Revision des polnisch-österreichischen Handelsvertrages.

Auf Anregung der österreichischen Regierung wird beabsichtigt, in der nächsten Zeit den polnisch-österreichischen Handelsvertrag einer Revision zu unterziehen. Die Handelskammer hat dem Ministerium für Industrie u. Handel eine Denkschrift unterbreitet, worin die diesbezüglichen Wünsche des hiesigen Bezirks dargelegt werden. Diese gehen im Wesentlichen darauf hinaus den jetzigen Stand der Dinge zu erhalten, vor allem also die zollfreie Einfuhr von Kohle, Kunstdünger usw. nach Oesterreich auch für die Zukunft sicherzustellen. Weiter käme auch die Herabsetzung der Zölle für Eisensfabrikate, Zinkblech, Schwefelsäure und einige Kohlenderivate in Betracht. Angesichts der Bedeutung Oesterreichs als Transitland nach der Schweiz und nach Italien wäre es richtig für die Durchfuhr polnischer Waren die Meistbegünstigungsklausel zu erlangen, auf Grund welcher polnische Produkte beim Transit alle jene Vorteile geniessen würden, die Oesterreich seinen eigenen bezw. den Waren des meistbegünstigten Staates gewährt.

Die Revision des Handelsvertrages soll sich event. auch auf den Abschluss eines Tarifvertrages ausdehnen, der neben der Meistbegünstigungsklausel auch besondere gegenseitige Zollerlässigungen versehen würde.

Die Revision des polnisch-rumänischen Handelsvertrages.

Der polnisch-rumänische Eisenbahntarif soll einer Revision unter-

zogen werden. In Anbetracht der grossen Bedeutung, welche die Gestaltung der Handelsbeziehungen mit Rumänien für unseren Bezirk hat, ersucht die Handelskammer die in der Sache interessierten Firmen um baldige Einsendung ihrer diesbezüglichen Wünsche und Anträge.

Der Handelsvertrag mit Griechenland.

Ein wichtiger Schritt auf dem Wege der Entwicklung unserer Handelsbeziehungen zu den Balkanstaaten wurde durch den vor kurzer Zeit abgeschlossenen Handelsvertrag mit Griechenland getan. Trotz der auf den Balkanmächten herrschenden starken auswärtigen Konkurrenz erscheint doch die Annahme, dass unsere Ausfuhr nach den Balkanländern mit der Zeit steigen wird, nicht unberechtigt. Dies kann in dem Masse erfolgen, als die Konsolidierung der Wirtschaftsverhältnisse in diesen Ländern fortschreitet, die Verkehrsverhältnisse sich bessern und wenn, was nicht zu unterschätzen ist, unsere Ausfuhrtechnik sich vervollkommenet.

Die wirtschaftliche Lage ist in Griechenland infolge der Einwanderung von 1½ Millionen Griechen aus der Türkei, die auf Grund eines Abkommens ausgesiedelt wurden, noch nicht normal; jedenfalls macht sich eine Besserung bereits bemerkbar. Die Entwicklung der Industrie und des Handels schreitet fort. Griechenland verfügt über eine verhältnismässig bedeutende Handelsflotte und trachtet seine natürliche Lage als Vermittler zwischen dem

Osten und Süden von Mitteleuropa auszunützen, dabei kommt ihm die genaue Kenntnis der Märkte des nahen Ostens und die Geschäftsgewandtheit seiner Kaufleute sehr zu statten.

Was nun die Handelsbeziehungen zwischen Polen und Griechenland anbelangt, so könnten sie sich auf folgendes erstrecken:

1. Auf die Einfuhr von Tabak, Gerbstoffe, Wein, Oel, Teppiche usw. aus Griechenland,
2. auf die Ausfuhr von Holz, Textilwaren, Nafta, Spiritus, Zucker, Zement, Eisenwaren, Emailgeschirr und event. Zinkblech nach Griechenland. Die letztgenannten Artikel kann Oberschlesien liefern, für das Griechenland einen wichtigen Absatzmarkt (insbesondere für Emaillegeschirre) bildet.
3. Griechenland könnte als Vermittler von polnischen Waren auf den Märkten des mittelländischen Meeres und des nahen Ostens, mit denen es in finanzieller Verbindung steht, uns in deren Häfen seine Schiffe einlaufen, auftreten.
4. Polen dagegen käme für den Transit griechischer Waren nach den baltischen Märkten in Betracht, wobei unser Handel die Rolle eines Vermittlers zwischen der Levante und dem Süden Europas einerseits und dem Norden anderseits übernehmen würde.

Der Handelsvertrag mit Bulgarien.

Der mit Bulgarien kürzlich abgeschlossene Handelsvertrag wird für Oberschlesien erst dann eine wesent-

liche Bedeutung erlangen, wenn ein unmittelbarer polnisch - bulgarischer Eisenbahntarif eingeführt wird. Die Verkehrsschwierigkeiten hemmen nämlich bis jetzt erheblich die Entwicklung der Handelsbeziehungen zwischen Polen und Bulgarien. Die Einführung eines unmittelbaren Eisenbahntarifs würde vor allem die Aufnahme der Kohlenausfuhr nach Bulgarien, die bis jetzt nur ganz gering ist, ermöglichen. Bei fortschreitender Entwicklung der bulgarischen Industrie und Besserung der dortigen Wirtschaftsverhältnisse dürfte — günstige Verkehrsverhältnisse vorausgesetzt — die Kohlenausfuhr eine Steigerung erfahren. Weiter käme noch der Koks als Ausfuhrartikel in Betracht. Bei einer entsprechenden Ausfuhrorganisation könnte Bulgarien auch ein Absatzgebiet für Erzeugnisse der ober-schlesischen Eisenindustrie, z. B. Schmiedeeisen, Walzeisen, Fassoneisen, Rohre und ihre Verbindungsstücke, Gusseisen- und Schmiedeeisen - Fabrikate, Blech, Schrauben, Nieten usw. bilden.

Vor dem Kriege galt Bulgarien als einer der besten Absatzmärkte Südost-Europas für ober-schlesisches Zinkblech, infolge der Kriegsereignisse und der Aenderung der Konjunktur in der Nachkriegszeit ging jedoch dieses Absatzgebiet an die belgische Konkurrenz verloren.

Endlich wäre noch die Ausfuhr von Emailgeschirr, Kunstdünger, Karbid, Lithopen und von metallurgischen Produkten (Armaturen, Bronze, Kessel, Eisen- und Stahlgusswaren) nach Bulgarien möglich.

Gesetzentwürfe

Stellungnahme der Handelskammer zum Gesetzentwurf betr. Handelsagenten.

Zum Regierungsentwurf eines Gesetzes über Handelsagenten, welcher in Nr. 6 und 7 dieser Zeitschrift veröffentlicht wurde, hat die Handelskammer folgendes Gutachten abgegeben:

Vor allem wäre zu bemerken, dass die Handelsagentenfrage nicht derart im Vordergrund steht, als dass ihre besondere Regelung vor Einführung eines einheitlichen Handelsgesetzbuches erforderlich wäre, zumal Länder mit einem sehr

ausgedehnten Handelsvermittlungssystem in ihrer Gesetzgebung sich sehr wenig mit dieser Frage befassen, und diese sich sehr gut im Vertragswege lösen lässt, welcher eine solche Gestaltung des Verhältnisses zulässt, wie ihn eben der Handel braucht.

Der Gesetzesvorschlag zeichnet sich vor allem durch eine weitgehende Fürsorge für die Rechte der Handelsagenten aus, wobei er die österreichischen Gesetze sich zum Vorbild nimmt; dieser Charakter findet jedoch in Oesterreich seine Erklärung in den besonderen politi-

schen und sozialen Verhältnissen. „Zahlreiche ehemalige österreichische höhere Offiziere und Beamten haben diesen Beruf ergriffen und einen entsprechenden Rechtsschutz durchgesetzt, gestützt auf die öffentliche Meinung, Einflüsse in Regierungskreisen, und zudem auf ein hohes, moralisches Niveau. In unseren Verhältnissen, da der Stand der Handelsagenten noch keine einheitliche fachmännische Ausbildung und kein einheitliches moralisches Niveau besitzt, könnte eine so weitgehende Fürsorge zum Schaden der Industrie und des Handels ausfallen, weil sie den Unternehmer hindert, mit dem Handelsagenten ein derartiges Uebereinkommen zu schliessen, wie es die Vertrauenswürdigkeit des Agenten zulässt.

Der ausgeprägte Schutz für die Interessen der Handelsagenten tritt im Gesetzentwurf auch in der Ingerenz des Arbeitsministeriums hervor, was in den Beweggründen zum Entwurf damit erklärt wird, dass das Rechtsverhältnis der Handelsagenten sich auf Dienstleistungen stützt. Ohne sich mit der theoretischen Begründung einer solchen Ansicht näher zu befassen, muss bemerkt werden, dass man unter dem Begriff „Dienstleistungen“ auch die Beschäftigung eines Handelsvermittlers (Kommissionärs), Maklers, Prokuristen, ja sogar Transporteure, Spediteure und Lagerhalters einbeziehen kann. Das sind jedoch, ebenso wie der Handelsagent, durch den Handel gebildete Einrichtungen, die sich nicht schablonenmässig behandeln lassen, sondern den jeweiligen Verhältnissen angepasst werden müssen. Deshalb hätten sich die diesbezüglichen Vorschriften darauf zu beschränken, ergänzend zu wirken, über den Inhalt des Verhältnisses aber, nur den Vertrag entscheiden zu lassen. Staatlichen Schutzes bedarf bloß unselbstständige, wirtschaftlich abhängige Arbeit; einen Handelsagenten aber, der zu wenig geschäftstüchtig wäre, um sich im Verträge genügende Sicherheiten auszubedingen, **braucht der Handel nicht**. Die bisherige Erfahrung zeigt, dass der Unternehmer gegenüber dem Agenten ebenso des Schutzes bedarf, wie umgekehrt.

Eine allzugrosse Bevorzugung der Agenten dadurch, dass ihnen beinahe gleiche Rechte wie ständigen Angestellten, Handelsgehilfen, Beamten verliehen werden, ja sogar grössere, würde allgemein davon abhalten, Agenten anzustellen, wodurch wieder ihre Verwendung zur Organisation und Ausbreitung des Absatzes eingeschränkt würde.

Darunter würden demnach die Standesinteressen der Agenten selbst leiden, da die Unternehmungen auf andere Auswege verfallen würden, sie würden z. B. Handelsgehilfen als Geschäftsreisende entsenden u. a.

Mit Rücksicht auf obige Gesichtspunkte wäre aus dem Gesetzentwurf der Grossteil der absoluten Normen auszuschneiden, und die Regelung der betr. Fragen dem Verträge beider Teile, im Rahmen der allgemeinen Rechtsvorschriften zu überlassen.

Als Ganzes betrachtet ist der Gesetzentwurf als für den Handel schädlich anzusehen.

Was die einzelnen Bestimmungen anbetrifft, ist Folgendes zu bemerken:

1. Art. 1. Die Handelskammer hält es für angezeigt, den Charakter des Handelsagenten auf

die Personen zu beschränken, die Handelsgeschäfte betreiben und welche ihren Auftrag von Vollkaufleuten, im Sinne des Handelsgesetzbuches, erhalten. Das deutsche Handelsgesetz steht auf dem richtigen Standpunkte, dass Handelsagenten nur für Kaufleute nötig sind, und es nicht rationell wäre, die besonderen Vorschriften des Handelsrechtes auf Nichtkaufleute nur wegen ihrer Agententätigkeit auszudehnen, zumal da ihre Tätigkeit nur abgeleitet ist, da sie sich auf einen erhaltenen Auftrag stützt. Die in dem Projekte vertretene Auffassung würde gewiss zahlreiche Kollisionen nach sich ziehen, z. B. bei der Beurteilung von Geschäftsabschlüssen des Agenten als Kaufmann, welche doch nicht Handelsgeschäfte sind, und auch bei der Beurteilung eines Geschäftes zwischen einem Agenten (Kaufmann) und seinem Auftraggeber (Nichtkaufmann). In diesem Falle würde der Agent eine bevorzugte Stellung gegenüber seinem Auftraggebers haben. Ausserdem wäre der Charakter des Agenten für Gerichte, Gewerbe, Behörden, Handelskammern usw., schwer festzustellen, wenn der Auftraggeber nicht ins Handelsregister eingetragen ist, (als Vollkaufmann), denn im Handelsregister wären zwar die Agenten eingetragen, aber es würde sich nicht feststellen lassen, kraft wessen Auftrages. Da die Handelskammer keine praktische Notwendigkeit für die Ausstellung der Definition des Handelsagenten im Sinne des Art. 1 des Gesetzesvorschlages sieht, erklärt sie sich entschieden für die Beibehaltung der Vorschriften des deutschen Handelsgesetzes.

2. Abs. 3, Art. 6 erkennt dem Agenten das Recht auf Entschädigung zu wenn infolge Verhaltens des Auftraggebers das Geschäft nicht zustande kommt, es sei denn, dass ihn wichtige Gründe seitens der dritten Person entschuldigen. Nach Ansicht der Handelskammer kann das blosse Verhalten des Auftraggebers keine Entschädigungspflicht begründen, es muss vielmehr ein Verschulden des Auftraggebers vorliegen. Die Umgehung der Agentenprovision durch Hinausschiebung des Geschäftsabschlusses kommt nicht in Betracht, da Artikel 3, dem Agenten für die Zeitdauer des Vertragsverhältnisses ein Recht auf Provision, auch für Geschäfte zuerkannt, welche ohne unmittelbare Anteilnahme mit Kunden, welche er erworben hat, getätigt wurden. Im übrigen kann der Agent im Falle eines Verschuldens des Auftraggebers seine Rechte nach allgemeinen Grundsätzen geltend machen.

3. Art. 10 erkennt dem Agenten ein Entschädigungsrecht zu, wenn er seitens des Auftraggebers am verdienen der vereinbarten oder zuerwartenden Provisionen verhindert wird.

Eine Entschädigungspflicht dem Agenten gegenüber kann aber nur dann begründet sein, wenn die Verhinderung seitens des Auftraggebers auf die Minderung seines Verdienstes gerichtet war, nicht auch dann, wenn sie im Unternehmen selbst liegt, d. h. wenn sie durch die Veränderung der Erzeugung oder der Richtung des Absatzes entstanden ist. Das Wort „zu erwartenden“ als Ausdruck des subjektiven Urteils des Agenten, (welcher trotz vollständigen Mangels an Fähigkeiten und Eifer viel er-

warten kann.) müsste unbedingt gestrichen werden.

Es darf auch der Unternehmer in der freien Verfügung über seinem Unternehmen oder in der Organisation des Absatzes nicht dadurch beschränkt werden, dass dem Agenten ein volles und inbezug auf die Höhe, unbestimmte Rechte auf die erwartete Provision zugebilligt wird. Eine volle Entschädigung sollte dem Agenten nur in dem Falle zustehen wenn eine Schmälerung der Agentenprovision bezweckt war.

In den Fällen des Absatzes wäre aber in Ermangelung eines Vertrages, die Entschädigung, etwa bloss in der Höhe einer halbjährigen Provision festzusetzen, welche auf Grund der der gemachten Abschlüsse zu berechnen wäre, zumal da die Ansprüche des Agenten, nach der Grösse des Vorteils welche sich für den Auftraggeber aus den durch ihn gemachten Abschlüssen ergeben, oft schwer zu bestimmen sind.

4) Art. 15. Das Recht des Agenten auf die Einsicht in die Handelsbücher kann nur als Beweismittel in einem schwebenden Prozesse begründet werden. Wenn der Agent schon vor dem Prozesse das Recht auf Einsicht in die Bücher hätte, so könnte das einerseits einen Verrat von Betriebsgeheimnissen, anderseits eine Erperessung ungebührlicher Forderungen zur Folge haben. Diese Bestimmung weckt umso mehr Bedenken als der Artikel 24 dem Handelsagenten ein Recht auf Provision für die Zeitdauer von 3 Jahren nach Beendigung des Dienstverhältnisses zuerkennt; in diesem Falle könnte das Recht auf Einsicht geradezu zu Konkurrenz Zwecken missbraucht werden.

5) Art. 24 — räumt mit gewissen Beschränkungen dem Agenten auf die Dauer von 3 Jahren nach Ablauf des Dienstverhältnisses das Recht ein, Entschädigungen für Vorteile geltend zu machen, die der Auftraggeber aus den Geschäftsbeziehungen zieht, welche der Agent eingeleitet hat. Wenn der Agent z. B. in ein

Konkurrenzunternehmen übergetreten ist, würde er trotzdem das Recht haben durch Einsicht in die Geschäftsbücher die Höhe der ihm zustehenden Provision festzustellen, und damit die Möglichkeit haben in die Betriebs-Geheimnisse des gegenwärtigen Konkurrenten einzudringen. Im übrigen liegt kein Grund vor den Agenten gegenüber dem Handelsgehilfen oder höheren Beamten da dieser grössere Verdienste um das Unternehmen haben kann, und trotzdem kein Recht auf Entschädigung im Sinne des Artikel 24 besitzt irgendwie zu bevorzugen.

6) Abs. 2, Art. 26 erkennt dem Agenten für den Fall eines Konkurses über das Vermögen des Auftraggebers, für den durch den durch vorzeitige Auflösung des Vertragsverhältnisses entstandenen Schaden Entschädigung zu. Im Hinblick auf den unter 3) eingenommenen Standpunkt, müsste man ein Recht des Agenten auf Entschädigung ablehnen, sofern nicht der Konkurs durch den Auftraggeber verschuldet ist; in diesem Falle aber könnte der Agent seine Ansprüche nach allgemeinen Rechtsgrundsätzen geltend machen.

7) Art. 27. Seine Geltung wäre bloss auf die Bestimmungen des Artikels 25 zu beschränken.

8) Art. 28. Unbegründet erscheint die Ausdehnung der Bestimmungen des Gesetzentwurfes auf die Rechtsverhältnisse der Gelegenheitsvermittler (Art. 28 des Projekts) denn seinen Voraussetzungen zufolge, soll das Gesetz die Rechtsverhältnisse der Agenten im eigentlichen Sinne regeln, dh., derjenigen, welche in einem dauernden Verhältnisse zum Auftraggeber stehen, und hier muss die Handelskammer noch besonders die aus Artikel 1) sich ergebende Gefahr hervorheben, die in der Anwendung des Handelrechtes auf Personen liegt, welche mit dem Handelsrecht und Handelsbräuchen nicht vertraut sind.

Schliesslich wäre eine stilistische Umarbeitung des Gesetzesvorschlages erwünscht, wodurch manche Bestimmungen an Klarheit gewinnen.

Wirtschaftliche Rundschau

Die schwache Seite unserer Handelsbilanz.

In den ersten zwei Monaten d. J. betrug unserer Einfuhr 320 Millionen Zloty gegen 188 Millionen derselben Zeit des Vorjahres. Mehr Bedenken als die absolute Zunahme der Einfuhr erregte ihre Zusammensetzung. Ein Vergleich der einzelnen Einfuhrpositionen ergibt folgendes Bild:

Es stieg gegenüber dem Vorjahre die Einfuhr von:

Apfelsinen u. Zitronen	um d. 3-fache	auf 4,1 Mil. zl
Fische	„ 4-fache	„ 2,5 „ „
Glas und Glaswaren	„ 4-fache	„ 1,3 „ „
Porzellan	„ 3-fache	„ 0,5 „ „
Papier	„ 3-fache	„ 7,7 „ „

Galanteriewaren	„ 4-fache	„ 2,5 „ „
Schuhe	„ 6-fache	„ 6,1 „ „
Kleider	„ 01-fache	„ 9,2 „ „
Hüte	„ 5-fache	„ 2,3 „ „
Baumwollwaren	„ 5-fache	„ 12,2 „ „
Kunstseide	„ 2-fache	„ 8,8 „ „
Halbseide	„ 5-fache	„ 1,5 „ „
Wäsche	„ 6-fache	„ 2,4 „ „
Toiletteartikel	„ 2-fache	„ 0,5 „ „
Automobile	„ 2-fache	„ 2,6 „ „
Fahrräder	„ 7-fache	„ 1,0 „ „

Aehnlich steht es mit Cacao, Wein, Pelze, Musikinstrumenten usw.

Bei Einschränkung der Einfuhr dieser Gegenstände, welche nicht als lebenswichtig angesehen werden können, wäre das Problem unserer passiven Handelsbilanz weniger bedenklich.

Schutz gegen unreelle Kreditmanipulationen.

Aus Industrie- und Handelskreisen wurde der Handelskammer berichtet, dass sich in letzter Zeit wiederholt Fälle betrügerischer Manipulationen von Auswanderern ereigneten, die vorwiegend darauf beruhen, dass Kaufleute, die auszuwandern beabsichtigen, Ware gegen langfristige Wechsel einkaufen, dieselbe hernach zu einem weit niedrigeren Preise, aber gegen Bargeld verkaufen und alsdann unter Zurücklassung wertloser Wechsel verschwinden. Da sich diese Fälle, die bis jetzt nur vereinzelt vorgekommen sind, angeblich in letzter Zeit in einer Besorgnis erregenden Art vermehren, so wäre es nach Ansicht der beschwerdeführenden Firmen dringend notwendig, gegen derartige Machinationen Schritte zu unternehmen. Die Handelskammer hat daraufhin unter den Industrie- und Handelsunternehmungen ihres Bezirkes eine Rundfrage veranstaltet, um vor allen Dingen festzustellen, ob und inwieweit die erwähnten Machinationen in der Tat eine Massenerscheinung darstellen. Aus den erhaltenen Antworten geht hervor, dass die grossen Kohlenkonzerne bis jetzt noch keinen Fall eines derartigen betrügerischen Vorgehens unter ihrer Kundschaft hatten, ähnlich äusserten sich (ein Betrieb ausgenommen) Firmen der Eisenbranche. Nach Ansicht der Mehrzahl der Betriebe können Vorbeugungsmassregeln gegen derartige Vorkommnisse nur in einer rigorosen Prüfung des Wechselmaterials bestehen. Die Firmen, welche sich an der Rundfrage beteiligten, nehmen Wechsel erst nach gründlicher Prüfung sowohl bezüglich der Form, als auch der Kreditfähigkeit der Wechselschuldner und Mitverpflichteten an. Die endgültige Annahme eines Wechsels hängt in der Regel jedoch von dem Gutachten über seine Güte ab, welches in den betr. Abteilungen der „Bank Polski“, bzw. der „Bank Gospodarstwa Krajowego“ eingeholt wird.

Auf dieses Ergebnis der Rundfrage hin hat die Handelskammer keine Veranlassung gefunden, um bei Regie-

rungsbehörden irgendwelche Schritte zu unternehmen, um z. B. die Veröffentlichung der Namen aller Personen zu beantragen, welche auszuwandern beabsichtigen, dagegen hält sie eine Registrierung unpunktlicher und unsicherer Schuldner für notwendig und hat daher den Fachkommissionen der Handelskammer die Führung solcher Listen vorgeschlagen

Verordnung des Schlesischen Wojewodschaftsamtes betreffs. Veterinärkontrolle.

Um die Verschleppung- und Ausbreitung tierischer Infektionskrankheiten (Rotz, Lungenseuche, Maul- u. Klauenseuche) zu verhindern und die Krankheiten zu bekämpfen hat die schles. Wojewodschaftsbehörde mit Verordnung vom 3. April 1925 L. RWD. 316 die Einfuhr von Tieren in das Gebiet der schlesischen Wojewodschaft sowie der Durchfuhr durch dieselbe mittels Eisenbahn oder anderer Beförderungsmittel in der Weise geregelt, dass alle Transporte mit Ursprungs- und Gesundheitszeugnissen, nach vorgeschriebenem Muster, versehen sein müssen.

Die erwähnte Verordnung bezeichnet die für die Ausstellung v. Ursprungs- und Gesundheitszeugnissen zuständigen Stellen, regelt ferner die Höhe der Untersuchungsgebühren sowie die Veterinärkontrolle des Marktviehs, setzt die Höchstentfernung fest, bis zu welcher Rindvieh getrieben werden darf, ausserdem regelt sie den Auftrieb von Rindvieh auf den Viehmarkt in Mysłowice sowie die Fortschaffung vom Markte der zur Schlachtung bestimmten sowie der dort gekauften Tiere.

Der Wortlaut der Verordnung sowie Formulare für Ursprungs- und Gesundheitszeugnisse liegen in der Kammer zur Einsicht aus.

Ausland

Anfragen an polnische Konsulate.

Unsere auswärtigen Vertretungsstellen erhalten zahlreiche Zuschriften besonders An-

fragen in Handelssachen, welche nicht gehörig gestempelt sind.

Da die Erledigung solcher Eingaben, Schwierigkeiten und Verzögerungen mit sich bringen wird hierdurch in Erinnerung gebracht, dass Eingaben an polnische Konsulate mit einer Stempelmarke in Höhe von 2.— Zloty und jede Beilage mit 40 Groschen zu verstampeln sind.

Bulgarien

Die zollfreie Einfuhr von Blech für Industriefiezwecke.

Das bulgarische Ministerium für Industrie, Handel und Arbeit hat den Einfuhrzoll für weisses lackiertes und gefärbtes Blech von 0.20 Millimeter an, aufgehoben, insofern es für Industriefiezwecke bestimmt ist.

Deutschland

Die Eisenerzeugung in Deutschland.

Seit November 1919 hat Deutschland die Veröffentlichung statistischen Materials über seine Eisenproduktion eingestellt. Im Dawesplane hat es sich jedoch zu deren Veröffentlichung verpflichtet. Sie erschienen hiernach in der Zeitschrift „Stahl und Eisen“ und sind im „Economist“ abgedruckt. Wir geben im Folgenden die Zahlen, welche einen Vergleich der Produktion der Nachkriegsjahre mit der der Vorkriegszeit ermöglicht.

Jahr	Zahl der Hochöfen zu Jahresschluss	Produktion an	
		Roheisen in Tausend Tonnen	Stahl
1913	376	19.309	18.935
1919	262	6.284	7.847
1920	237	7.044	9.278
1921	239	7.845	9.987
1922	219	9.396	11.714
1923	218	4.936	6.305

Diese Ziffern enthalten ab 1919 nicht mehr Lothringen und Luxemburg, ab 1921 das Saargebiet und ab Juli 1922 Polnisch-Oberschlesien. Die Produktion dieser Gebiete im Jahre 1913 betrug:

	Roheisen	Stahl
Lothringen und Luxemburg	6.417	3.623
Saargebiet	1.371	2.080
Oberschlesien ca	600	1.200

Es erzeugte also Deutschland in seinen gegenwärtigen Grenzen im Jahre 1913 etwa 12 Millionen Tonnen Stahl. Mit Berücksichtigung der bedeutenden Investitionen während der Inflationsjahre kann seine gegenwärtige Produktionsfähigkeit auf 15 Millionen Tonnen jährlich geschätzt werden.

England

Die Kohlenausfuhr aus England.

Die englische Kohlenausfuhr hat in letzter Zeit bedeutend abgenommen. Im I. Quartal d. Js. wurden bloss 13,100.000 Tonnen Kohle und 500.000 Tonnen Koks ausgeführt, gegen 15,700,000 Kohle bzw. 900,000 Tonnen Koks zur selben Zeit des Vorjahres.

Die Verringerung der Ausfuhr wurde u. a. durch die Verminderung des Bedarfs Deutschlands herbeigeführt, welches im ersten Quartal d. Js. nicht ganz 1.000.000 Tonnen Kohle aus England einfuhrte, gegenüber 2 Millionen Tonnen in derselben Zeit des Vorjahres.

Infolge der Ausfuhrkrise haben auch die Kohlenpreise sinkende Tendenz. So wurde z. B. im September 1924 für 1 Tonne Kohle ab englischer Hafen 1 £. 3 s. 1 d. im März ds. Js. aber bloss 1 £. 0 s. ½ d. gezahlt.

Die Ein- und Ausfuhr Englands im März d. J.

Der Wert der Einfuhr betrug 112,86 Millionen Pf. Sterling, der der Ausfuhr nur 70,30 Millionen; das Passivsaldo betrug daher 42,56 Millionen Pf. Sterl. Im Vergleich zum Februar d. Js. erhöht sich der Wert der Einfuhr um 2,7 Millionen, der der Ausfuhr um 1 Mill. Pf. und erreicht hiermit die höchste Spannung seit Juli v. Js.

Eine steigende Tendenz zeigte die Einfuhr von Baumwolle und Wolle u. die Ausfuhr von Textilwaren (Ganzfabrikate), Lokomotiven, Schiffen, Luftschiffen, Maschinen u. s. w.

Die Kohlenausfuhr wies dagegen weiterhin einen Rückgang auf

Schwierigkeiten in der Organisation des Exportes zwischen Polen und Frankreich.

Nach der Hafenstatistik bildet Holz den wichtigsten polnischen Exportartikel nach Dünkirchen und zwar 90 % des Gesamtexportes. Sonst gehen über Dünkirchen in grösseren Mengen: Kartoffelmehl, Eier, Rohflachs, Kartoffeln, Zuckerrübensamen, Teer und Paraffin.

Von den polnischen Waren, die über Dünkirchen in verhältnismässig kleineren Mengen eingeführt werden, welche aber in Frankreich Absatz finden könnten, sind zu erwähnen: Rohleder, Borsten, Hopfen, Gelatine, Holz-erzeugnisse, Ledererzeugnisse und

Oeldestillate. Ferner würden in Frankreich Absatz finden: Erbsen, Bohnen, Weiss- und Rotklee, Arzneipflanzen.

Bezeichnend ist die Tatsache, dass manche polnische Waren wie z. B. Flachs, Teer, Rohleder, nach Frankreich ausgeführt werden, dagegen werden dieselben Waren von Frankreich nach Polen in entsprechend besseren Gattungen, mit anderen Worten veredelt, eingeführt.

Ein Umstand, welcher den Ausbau der Handelsbeziehungen erheblich erschwert, ist der Mangel an genauen Informationen über Preise und Lieferungsbedingungen polnischer Waren.

Unser Konsulat in Lille ist nach vielen erhaltenen Anfragen der Ansicht, es müssten: 1. Warenproben eingereicht, 2. die Firmen, welche sich für den Export nach Frankreich interessieren, zusammengestellt, 3. die Preise und 4. die Zahlungsbedingungen der polnischen Exporteure angegeben werden.

Unternehmungen des hiesigen Bezirkes, die Interesse an der Ausfuhr nach Nordfrankreich haben, wollen sich an die hiesige Handelskammer wenden.

Italien

Die Aussichten der Ausfuhr ober-schlesischer Kohle nach Italien.

Da gegenwärtig der tschechoslowakische Durchfuhrtarif herabgesetzt wurde und die Einführung eines unmittelbaren Eisenbahntarifs m. Italien beabsichtigt wird, tritt die Frage der Ausfuhr von ober-schlesischer Kohle nach Italien in ein neues Stadium. Es wurden bereits Verhandlungen angebahnt, die der ober-schlesischen Industrie grössere Kohlenlieferungen an die italienischen Bahnen sichern sollen, auch sind Verhandlungen im Zuge um Privatabnehmer aus den Kreisen der italienischen Industrie zu gewinnen.

Auf dem Kohlenmarkte Italiens machen sich in letzter Zeit bemerkenswerte Verschiebungen bemerkbar; in Oberitalien macht die deutsche Kohle

der englischen immer stärkere Konkurrenz, auf den mittel- und oberitalienischen Märkten findet amerikanische Kohle starken Absatz. Italien ist jedoch bestrebt sich von seinen bisherigen Lieferanten unabhängig zu machen und zeigt daher ein immer wachsendes Interesse für die ober-schlesische Kohle. Bisher wurde nur wenig Kohle aus Oberschlesien nach Italien ausgeführt; dies ist ausschliessl. dem Umstande zuzuschreiben, dass die Transportkosten, mangels eines unmittelbaren Tarifs, unverhältnismässig hoch waren. Im Februar dieses Jahres betrug die Ausfuhr 640 Tonnen, somit nicht einmal 0.01 % der Gesamtausfuhr Oberschlesiens, im März gar nur 495 Tonnen; England hingegen führte nach Triest allein, welches für uns einen günstigen Absatzmarkt bilden könnte, im Januar d. Js. 32,848 im Febr. 41,191 Tonnen aus. Im Jahre 1924 betrug die Kohlenausfuhr Englands nach Triest 342,842 Tonnen. Im Vergleich zur ober-schlesischen war auch die Kohlenausfuhr Deutschlands nach Italien bedeutend; im letzten Vierteljahre betrug sie 7.000 Tonnen, im Jahre 1924 15.000 Tonnen, sie ist somit im laufenden Jahre verhältnismässig noch gestiegen. Wenn die ober-schlesische Kohle sich den italienischen Markt sichern soll, so muss sie billiger sein, als die gleichwertigen englischen Kohlensorten. Die Preise für englische Kohle beliefen sich im Januar und Februar d. J. in Triest pro Tonne auf: Cardiff 230—240 Lit, Newcastle Kleinkohle 145—155 Lit, Newcastle für Schiffe 185—195 Lit, Hull Kleinkohle 140—150 Lit, Teosia 175—185 Lit, Newcastle für Gaswerke 195—205 Lit.

Falls der unmittelbare Transporttarif mit Italien eingeführt werden sein sollte, so könnte die ober-schlesische Kohle auf den oberitalienischen Märkten die Konkurrenz mit der englischen Kohle aufnehmen.

Türkei

Die Schutzpolitik für die heimische Kohle

Schutzbestrebungen auf dem Gebiete der Kohlenwirtschaft treten u. a. auch in der

Türkei zu Tage. Der türkische Ministerrat hat kürzlich einen Gesetzentwurf ausgearbeitet, dem zu Folge öffentliche Unternehmen wie die Anatolischen Bahnen, die Schiffahrtsgesellschaft Sejri Sefaine u.s.w. ausschliesslich heimische Kohle zu verwenden haben. Das Kohlenbecken Ereğli-Zonguldak produziert durchschnittlich eine Million Tonnen jährlich, wovon 600.000 Tonnen im Lande selbst verbraucht werden.

Ungarn

Unmittelbare Telefonverbindung zwischen Katowice und Budapest.

In Anbetracht des Handelsvertragsabschlusses mit Ungarn, ist zu er-

warten, dass sich die Handelsbeziehungen zwischen Oberschlesien u. Ungarn beleben. Da nun das Fehlen einer unmittelbaren Telefonverbindung zwischen Katowice u. Budapest den Handel unnötig erschwert (bisher kann man aus Oberschlesien nach Ungarn nur über Wien sprechen) hat die Handelskammer in Unterstützung einer Eingabe des hiesigen Berg- und Hüttenmännischen Vereins beim Ministerium für Industrie und Handel beantragt, dass eine baldige unmittelbare Telefonverbindung zwischen Katowice und Budapest geschaffen werde.

Gerichtsentscheidungen

Zinsen von Vorkriegs-Wechseln.

Das Apelationsgericht in Warszawa hat in einem am 17. März d. Js. gefällten Urteil entschieden, dass die Zinsen bei einem Vorkriegswechsel nicht vom Tage der gegenwärtigen Protesterhebung, sondern vom Fälligkeitstage an zu berechnen seien (im gegebenen Falle für 5 Jahre.) Da das

Zwangsmoratorium, nur den Termin der Protesterhebung bei Wahrung des wechselfähigen Anspruches, aufschiebt, so müsse auch das Recht auf Zinsen gewahrt werden, sonst würde das Moratorium, welches nur Erleichterung dem Schuldner gewähren soll, eine Enteignung des Gläubigers bedeuten.

K. Gottschalk, Król. Huta

ulica Katowicka nr. 32/34 :: Telefon Nr. 2 i 1240

Grosshandlung f. sanitäre Artikel
der Wasserleitungsbranche

132--1

Muffenrohre : Gasrohre : Patentrohre : Tonrohre

Sosnowlecka Kociarnia wyrobów miedzianych i metalów.

Ludwik Piątkowski

Telefon 1—52 Sosnowiec, ul. Aleja 29 Telefon 1—52

Specjalność: Formy miedziane do wielkich pieców, aparaty, kotły, zbiorniki, węzownice miedziane, piece kąpielowe, wany metalowe.

Blacha, drut, pręty i rury miedziane, mosiężne, aluminiowe i cynowe.

Metale łożyskowe etc. etc.

128--1

Przedruk dozwolony tylko za podaniem źródła. — Nachdruck nur mit Quellenangabe gestattet

Odpowiedzialny redaktor: KAZIMIERZ NIEC, Katowice

Druk: „Goniec Śląski” Sp. Akc., Katowice, ul. Warszawska Nr. 58. Telefon 1330

Wrocław

14.—17. maja 1925

56 Targi maszyn rolniczych w Niemczech

Największa wystawa maszyn i narzędzi rolniczych.

WYSTAWA TECHNICZNA

Specjalne grupy jako to: wystawa ogrodnicza, urządzeń budowy młynów, maszyn do obróbki drzewa, budowlana, maszyn biurowych, automobili i radia.

W legitymacje wstępu na targi należy się, jak najszybciej zaopatrzyć u naszego zastępcy: **„Zjednoczenie Gospodarcze Polskiego Śląska“**

Katowice, ulica Warszawska 27. Telefon Nr. 168.

Wszystkich innych informacji udziela

Zarząd Targów Wrocław (Messeamt Breslau)

Breslau

14.—17. Mai 1925

56. Landwirtschaftl. Maschinenmarkt

Deutschlands grösste Ausstellung landw. Grossmaschinen und Geräte

TECHNISCHE MESSE

Sondergruppen: Gartenfachmesse — Mühlenbauanlagen — Holzbearbeitungsmaschinen — Baumesse — Büromaschinen — Automobile — Radio

Besorgen Sie sich schleunigst Messe-Legitimation durch unseren Vertreter:

**Wirtschaftliche Vereinigung für Polnisch Schlesien,
Katowice, Warszawska 27.**

Alle Auskünfte durch Messeamt Breslau.